

USVA

ZINE 2/2005

<i>Pääkirjoitus</i>	3
<i>Helena Numminen: Valkoinen sulka</i>	4
<i>Hannele Hakala: Oma valo</i>	8
<i>Katja Kivilahti: Ikiroudan tarinat</i>	13
<i>Tero Niemi ja Anne Salminen:</i>	
<i>Eräitä kevätpäiviä, eli Taivaallisen laatikon tapaus</i>	17
<i>Juha-Pekka Koskinen:</i>	
<i>Kirjailija joka ei koskaan julkaissut mitään</i>	33
<i>Katja Salminen: Huuru</i>	39
<i>Petri Laine:</i>	
<i>Atorox 2005 - Kukapa ei tahtoisi olla robotti</i>	46
<i>English summary</i>	47
<i>Uutisia</i>	48

Yhteystiedot / Vastaava toimittaja:

Anne Leinonen

anne.leinonen@pp7.inet.fi

Kiisterintie 146, 50670 Otava

Usva julkaisee spekulatiivista fiktiota, artikkeleita sekä grafiikkaa. Ota yhteyttä, niin saat tarkemmat tiedot, missä formaatissa aineistot kannattaa toimittaa.

Kansikuva: Eija Laitinen

Graafinen ulkoasu: Eija Laitinen

Taitto: Anne Leinonen

Kuvitus ja grafiikka: Eija Laitinen, Anne Leinonen, Tero Niemi, Corelin kuva-arkisto

Valokuvat: Virpi Laakso, Anne Leinonen, Eve Leinonen, Hannele Hakala, Sirkku Mikkonen, Jyrki Sahinoja

Kirjoittajat:

Hannele Hakala, Katja Kivilahti, Juha-Pekka Koskinen, Petri Laine, Anne Leinonen, Tero Niemi, Helena Numminen, Anne Salminen, Katja Salminen

Hallintoneuvosto:

Petri Salin, Petri Laine, Helena Numminen, Raija Komppa-Rannaste, Datapeltojen pehtoori, Anne Huotarinen, Eija Laitinen, Markku Lappalainen, Ulla Huopaniemi-Sirén, Liisa Rantalaiho

Tekstien ja kuvien copyright on tekijöillä.

Lehti ilmestyy neljä kerta vuodessa osoitteessa

www.usvazine.net.

ISSN 1795-6242

Usva 2/2005 julkaisupäivä: 21.8.2005

3/2005 ilmestyy lokakuussa.

Usvan kakkosnumero jatkaa spekulatiivisten novellien luotamista. Mukaan on valikoitunut tekstejä niin tieteiskirjoittajapiireissä tutuilta kuten myös uusiltakin nimiltä. Useassa novellissa pilkahtaa teemana jonkinlainen muodonmuutos.

Helena Nummisen *Valkoinen sulka* on fantastisia elementtejä sisältävä novelli, joka kertoo hyvin nykypäivän oloisesta lähitulevaisuudesta. Työhönsä urautunut virkailija numero 5542 lopultakin ottaa elämässään ratkaisevan askeleen. Novelli kertoo rohkeasti perimmäisistä kysymyksistä ja ihmisen kaipuusta vapauteen. Voiko työstä ja meidän ympärillemme rakentamastamme elämästä päästä pois? Onko vielä olemassa paikkoja, joissa ihminen voi hengittää vapaana?

Hannele Hakalan novellissa *Oma valo* nainen elää tavallista yksinäistä arkeaan koiriensä kanssa, käy työssä, ulkoilee ja oleskelee asunossaan. Mutta kaikki ei ole kohdallaan. Naapuri käyttäytyy oudosti ja joku rikkoo pihapiirin valokupuja. Nummisen novellin lailla *Oma valo* kertoo ennen kaikkea muutoksesta, arjen rytmiä ja itsestänselvyyksien rikkoutumisesta.

Ikiroudan tarinat on ote **Katja Kivilahden** kirjoittamasta laajemmasta kokonaisuudesta. Nämä kolme myyttistä tarinaa on kirjoitettu kahdeksanpölvistä trokeeta mukailten. Kivilahti vie leikkitelevän ja lyyrisen tyylinsä myötä lukijan matkalle toisenlaiseen todellisuuteen, joka voisi yhtä hyvin olla niin tulevaisuu-

desa, mennessä tai jossakin toisessa ulottuvuudessa.

Juha-Pekka Koskinen tutustuttaa lukijan kuuluisaan pöytälaatikkokirjailijaan. *Kirjailija joka ei koskaan julkaissut mitään* on hirtehisen humoristinen kuvaus monen harrastajakirjoittajan arjesta ja kirjoittamisharrastuksen yllättävistä seuraamuksista. Ehkä kirjoittaja voi tulla kuuluisaksi, edes jollakin tavalla?

Eräitä kevätpäiviä, eli Taivaallisen laatikon tapaus on **Tero Niemen** ja **Anne Salmisen** käsialaa. Novellissa Triumviraatin virallinen valtakunnanloogikko ja numerologinen filosofi Wuqiong Merida Pretorius päätyy tutkimaan perunapelloilta löytynyttä outoa laatikkoa. Kiehtova tarina tarjoaa nautinnollisen lukuelämyksen science fictionin ystäville.

Katja Salmisen goottihenkinen kummitustarina *Huuru* sijoittuu suomalaista maalaismiljööseen. Novelli piirtää tarkan kuvan lapsuuden peloista. Vaikka lapsuus onkin takana, se ei jätä rauhaan – muistot elävät. Kotosuomalainen miljöö antaa hienot puitteet tälle Edgar Allan Poen hengessä kirjoitetulle tarinalle. Novelli sijoittui yhdeksänneksi vuoden 2004 Nova-kirjoituskilpailussa.

Petri Laineen kolumnin aiheena on vuoden 2005 Atorox-äänestys. Lisäksi uutispalstalla tullaan käsittelemään Usvan näkökulmasta mielenkiintoisia ajankohtaisia asioita.

PÄÄKIRJOITUS

Nyt on elokuu, kaunis kesä kallistumassa syksyksi ja Usvan vastaavan toimittajan pää pulppuaa uusia ideoita. Erityisesti, kun takana on onnistunut reissu Glasgowiin ja siellä pidettyyn *Worldconin*. Worldcon on vuosittain järjestettävä science fiction- ja fantasia-harrastajien konferenssi, joka on yleensä vain kerran kymmenessä vuodessa Euroopassa, muutoin yleensä Yhdysvalloissa, joskus myös Australiassa tai Japanissa. Worldconissa on neljän päivän ajan kymmenessä salissa ohjelmaa – luentoja, paneelikeskusteluja ja mm. videonäytöksiä.

Suomessa järjestettävien *Finncon*-tapahtumien tapaan Worldconin anti on hyvin kaunokirjallisuuspainotteinen, ja osallistuja voi viettää kaksitoistatuntisen päivän pelkästään kirjoittamiseen liittyvien ohjelma- ja numeroiden parissa.

Yksi mieleenpainuvimmista paneelikeskusteluista oli *Waiting for the fantastic*, jossa ensyklopedioiden kirjoittajana tunnettu **John Clute**, Hugo-voittaja **Kelly Link**, kirjailija **Graham Joyce** ja kriitikko **Graham Sleight** puhuivat fantastisen odotteesta ja realismin rajapintaan kirjoitetuista fantastisista teksteistä. Tarinassa voi olla nähtävissä fantastisia elementtejä, vaikka kirjoittaja ei suoraan käytä lajityypille ominaista kuvastoa, eli teksti hengittää fantastista ilmaa ilman suoranaisia viittauksia yliluonnolliseen tai vastaavaan realismista poikkeavaan.

John Clute kutsui tällaista tekstiä termillä *equipoise* (1. A state of being equally balanced; equilibrium; -- as of moral, political, or social interests or forces. 2. Counterbalance), jolla hän tarkoitti monitulkintaista tekstiä: fantastinen on läsnä tai vähintään tulkittavissa rivien välissä, ja monta kertaa tekstin viehätys tulee siitä, että kirjoittaja ei anna lukijalle valmiita vastauksia. Fantastisen odote voidaan kätkeä esim. päähenkilön mielen järkkymiseen tai groteskiin huumoriin. Kirjoittaja ei myöskään pyri ratkaisemaan asiaa valmiiksi, vaan antaa vaihtoehtoja ja jättää lopullisen tulkinnan lukijalle.

Clute nostaa tyylin klassikkoesimerkiksi **Conradin Pimeyden sydämen**, jossa kauhu ei ole selkeästi yliluonnollista kauhua, mutta se on kuitenkin läsnä koko ajan ja jättää leimansa kerrontaan ja tarina tasapainoilee fantastisen ja tavallisen välillä. Graham Sleight totesi, että joissakin tarinoissa sisäisen ja ulkoisen maailman välillä ei ole suoraa yhteyttä, vaan kirjoittaja jättää kertomatta, onko esimerkiksi tarinan päähenkilöille tapahtuvien asioiden ja koko maailmalle tapahtuvien asioiden välillä olemassa metaforista yhteyttä. Tarinoista voi siis puuttua loppuselittely tai tyhjentävä vastaus, ja kokonaisuuden tarkoituksena on herättää enemmän kysymyksiä ja mahdollisuuksia kuin todeta asioiden laittaa tyhjentävästi.

Verkkolehdestään *Emerald City*:ssa **Cheryl Morgan** vuorostaan laajentaa termin *equipoise* käsittämään mitä tahansa kirjallisuutta, joka ei pyri rajautumaan tietyn määritellyn lokeron sisällä, vaan voi häilyä eri määritelmien välillä. Toisaalta tekstin lukijankaan ei

tarvitse olla tietyn odotteen orja, vaan hän voi heittäytyä tekstin kohdalla täysin ennalta-arvaamattomaan lukukokemukseen

Morganin toteamuksesta voi johtaa sen ajatuksen, että kirjoittaja taustojen tunteminenkin heijastuu lukemiseen: jos tekstiä ei tiedä spekulatiiviseksi, sen sisältämät spekulatiiviset elementit pystyvät yllättämään lukijan. Kauhun on lähtökohtaisesti vaikea yllättää, koska mitä enemmän kauhukirjallisuutta on lukenut, sitä tutummalta erilaiset kauhua aiheuttavien tekijöiden käyttäminen tuntuu. Ehkä kirjoittajat voisivat huomioida myös sen, mitä heidän teksteiltään odotetaan, ja rikkoa näitä odotteita tietoisesti?

Suomalaiseen kaunokirjalliseen kulttuuriin eri lajityyppien välissä tasapainoileva tekstityyppi tuntuu sopivan hyvin, koska realismin perinne on meillä niin vahva ja fantastinen limittyy osaksi todellisuutta luontevasti. Kirjoittajan ylipäänsä ei ole pakko tuijottaa lajityyppihin ja tietoisesti rakentaa tiettyihin raameihin soveltuvaa tarinaa. Fantastisuus ei ole tarinan kuvastossa (taikaesineissä ja oudoissa eliölajeissa) vaan tavassa, millä kirjoittaja lähestyy todellisuutta – niissä pienissä nyrjähtäneissä hetkissä, jotka tekevät tavallisesta arjesta vieraan, pelottavan tai ihastuttavan. Myös tekstin kieli voi itsessään olla arjesta vieraannuttava, kuten tässä numerossa oleva **Katja Kivilahden** *Ikiroudan tarinat* havainnollistaa.

Selittämättömyyttä ei tarvitse tietoisesti rakentaa, sillä joillakin kirjoittajilla outous voi välittyä vaistonvaraisesti mukaan tekstiin. Jokainen on ennen kaikkea itse tekstinsä ensimmäinen lukija, ja tuota lukijaa täytyy kunnioittaa kirjoitusprosessin aikana. Yhtenä tärkeimpänä ohjeena Graham Sleight sanoikin, että kirjoittaminen on samaan aikaan sekä sanomista että sanomatta jättämistä, ja sen tasapainon hakeminen on jokaisen kirjoittajan tehtävä töissään.

Suomalaiseen kirjalliseen ilmapiiriin oudon ja nyrjähtäneen hienovarainen kuvaaminen sopii mainiosti. Kirjoittajien tulisikin ottaa tavoitteeksi lajityyppiä kiertävä, hankalasti määriteltävä teksti: sellainen joka jää vaivaamaan lukijan mieltä, joka haastaa valmiit lokeroinnit ja termit. *Equipoise* itsessään on jo määritelmä, ja siksi siihen ei pidä suhtautua rajaavana tekijänä, vaan silmiä avaavana ja uusia ideoita tuovana tapana lähestyä tekstejä.

On jopa sanottu, että koska elämme aikaa, jolloin kaikki merkittävä on jo kertaalleen kirjoitettu, uudenlaista kirjallisuutta syntyy vai yhdistelemällä vanhoja asioita erikoisilla ja ennen keksimättömillä tavoilla. Kirjoittajalta tarvitaan siis erityistä asennetta ajatella asioita viistosti, toisenlaisesta näkökulmista kuin mihin on totuttu tai mihin on itse kasvanut. Lopputuloksena voi olla jotakin samanlaista kuin **Johanna Sinisalon** *Sankarit*: kirja, jonka voi lukea erilaisesta lukijanäkökulmasta ja löytää siitä erilaisia vastauksia kysymyksiin. Tai sitten jotakin aivan toisenlaista, jota emme vielä osaa määritellä.

Anne Leinonen
vastaava toimittaja

Helena Numminen

VALKOINEN SULKA

Virkailija numero 5542 palaa isosta valkoisesta virastotalosta. Sulkeutuva ovi välähtää hyväksyvästi. Se on tunnistanut virkailijan henkilökuntaan kuuluvaksi. Numero 5542 on suorittanut työtuntinsa ja painellut koodinsa oikein kaikilla käytävillä. Hänellä on taskussa sirukortti, johon on tallennettu yksityiskohtaiset henkilötiedot. Virkailija 5542 tuntee olevansa Suuren Viraston tärkeä luottohenkilö. Kadulla valvontakamerat turvaavat työmatkan. 5542 kulkee aina samaa reittiä, niin ettei tule turhia hälytyksiä. Ne ovat varsin harmittomia, mutta niihin saattaa tuhrautua monta tuntia vapaa-aikaa joka on tarkoitettu työkunnan uusintamiseen seuraavaksi virastopäiväksi. On anteeksiantamatonta tulla työpaikalle väsyneenä, sellaista ei siellä kerta kaikkiaan suvaita. Virkailijan taskussa on kännykkä, jonka avulla voi paikantaa hänen sijaintinsa kaupungissa, jos vaikka sattuisi mietteissään kääntymään väärään suuntaan.

Kevät on jo pitkällä ja illat valoisia. Numero 5542:llä on tapana käyttää vanhaa nimeänsä työajan jälkeen. Se on epävirallisesti sallittua tai siihen ei ainakaan puututa, sillä jotkut virkailijat haluavat ylläpitää luotuneita tapojaan. Urpo Jokinen. Hän on ihan vanhanaikaisesti Urpo Jokinen. Hän ottaa rennomman asennon ja suuntaa meren rantaan, missä lohkeileva kevätjää kimmeltää houkuttelevasti. Taskussa oleva kännykkä alkaa piipittää matalaa varoitusääntä. Mutta tänään hän ei välitä, tarkistaa vain, ettei mikään valvontakamera yletä tänne rantaan asti ja kytkee sitten virran pois. Kai tämän kaupungin sadoista tuhansista ihmisistä yksi voisi hetkeksi kadota kartalta, hän ajattelee uhmakkaasti.

Urpo kahlaa kahisevaa kaislikkoa aivan veden rajassa. Sorsat sukkeltelevat innoissaan ja palaavat pintaan leveä nokka mutaa tippuen niin että ilmaan leyhähtää mädäntyvien kaislojen lemu. Valkoiset joutsenet peilautuvat sameaan sulaveteen. Urpo astuu varovasti levien liukastamalle rantakivelle, vedestä häntä katselee laiha mies harmaassa berberitakissa ja viraston koppalakissa. Sillä on hailakat silmät ja otsassa kolme tiukkaa uurretta. Kuka tahansa tunnistaisi tyyppin heti Suuren Viraston virkailijaksi. Mutta syvällä Urpon rinnassa pompottaakin uppiniskainen sydän. Hän haisetelee keväistä tuulenvirettä värisevin sieraimin ja uppoutuu taas vanhaan haaveeseensa. Ollapa lintu, niin lentäisi tiehensä jonnekin, missä kukaan ei piittäisi pätäkääkään hänen tekemisistään. Ei vahtisi eikä asettaisi aikatauluja. Urpo käärii hihansa, käsivarret ovat kumman valkoiset ja untuvaiset. Hän kurkottaa varpailleen ja viuhtoo käsillään. Olo on kevyt, hän melkein irtoaa maasta. Sitten

Urpo kuitenkin pelästyy ja lysähtää kokoon. Vielä ei ole aika, vielä hän ei uskalla.

Nuorempana, silloin kun se vielä oli sallittua, Urpo oli matkustellut reppu selässä maapallon pintaa moneen suuntaan, kaupungista toiseen ja kylästä kylään. Päämäärättä ja villisti. Kun hän nyt muistaa niitä matkoja, sydäntä vihlaisee kuin veitsen viillosta. Hän muistelee haikeana, ettei päiväntasaajan kaupungeissa toden totta ollut valvontakameroita edes pankkisaleissa. Siellä seisoi ovilla eläviä vartijoita koreissa uniformuissaan ja kivääri käsivarren alla. Eikä siellä tavallisilla ihmisillä ollut henkilökorteissaan sosiaaliturvatunnuksia, vain nimi, syntymävuosi, valokuva ja joku leima. Heidän numerokoodinsa eivät taatusti välkkyneet tietokoneruuduilla. Sellaisissa maissa voisi kävellä meren rantaan vaikka joka ilta ilman kännykän vihaista pirinää. Taas Urpo Jokinen kohoaa varpailleen, nostaa käsivartensa ja katselee horisontin taa. Suuhun valahtaa mudan ja kuihtuvan kaislan maku. Jonain päivänä hän vielä nousee siivilleen kuin suuri valkoinen lintu ja lentää kaikkien rajojen yli niin korkealta, ettei kukaan voi estää. Joutsenten ylväistä kauloista näkee, että ne ovat täällä omasta vapaasta tahdostaan ja voivat lennähtää pois ihan milloin vain haluavat. Urpo ojentaa kätensä ja yrittää hyvällä niitten silkkiä sulkia, mutta ne väistävät häntä viime tingassa kuin kiusallaan.

Urpo Jokisella ei ole enää mitään siteitä maan pintaan, sillä hän ei tullut koskaan perustaneeksi perhettä. Hän huolehti ensin isästään ja sitten vanhasta äidistään, tunnollisesti heidän elämänsä loppuun asti, niin etteivät he joutuneet kalseaan vanhainkotiin. Nyt Urpo olisi vapaa mies tekemään mitä ikinä halusi, elleivät Suuren Viraston kaikkialla vilkkuvat silmät vahtisi häntä mustasukkaisesti.

Urpon syke nousee ja veri kohisee päässä. Hän ihmettelee miten linnut ovat jääneet juuri tänne. Ehkä tämä onkin niitten kaukainen onnen maa. Samalla Urpo tuntee kipeästi, ettei ole enää lintu. Hän tahtoo lintujen vapauden takaisin. Niin kuin hänellä oli se lapsena. Lentää lepattavin siivin ihan minne vain. Pois kaikkien käskijöitten ulottuvilta. Tuulenvire huuhtoo Urpon luseivia poskia ja äkkiä hänen nenänsä muistaa lentämisen hajun, joka on karvas kuin pilvien paksu sumu. Siinä on hiukan savua ja bensan etäistä katkua.

Työpäivä on ollut raskas ja Urpo palaa lopulta kotiinsa, pie-
neen kaksioon. Käännyttyään takaisin merenrannasta hän naps-
auttaa kännykän päälle ja kuuntelee sen murinaa katoamisesta ja
uhkailuja siitä miten menettäisi työpaikkansa, jos luvattomuudet
eivät loppuisi. Pikku keittiössään Urpo hauduttaa vihreää teetä,
nielee kolme vitamiinipilleriä ja syö kaksi terveysteksiä, joitten
päälle sivelee kerroksen tyrnimarjasurvosta. Se on Viraston suo-
sittelema ilta-ateria. Pysyy hoikkana ja työkykyisenä. Sitten Urpo
kuuntelee uutiset ja katsoo opetusvideon seuraavan kuukauden
työtehtävistään. Vaikka talossa on koneellinen ilmastointi, Urpo
avaa ikkunan ihan itse, vetää sisäänsä raikasta ilmaa kuin kiellettyä
huumetta ja jää katselemaan sinistä hämärää. Ilmassa väreilee ou-
toa toivoa kuin etäisten siipisulkien havinaa. Sieraimiin hulvahtaa
taas tuttu lentämisen haju.

Urpo nukahtaa nopeasti kuin viaton lapsi. Ja sellainen hän taval-
laan onkin, sillä hän tottelee kiltisti työnantajaansa. Hän palvelee
muodottomaksi lihonutta mehiläiskuningatarra ilman omaa tah-
toa kuin yksi sen tuhansista kuhnuureista.

Unissaan Urpo tekee kaikkea sitä mitä päivisin haluaisi, jos
vain uskaltaisi. Tänä viriävän toivon yönä hän uneksii taas lin-
nuista, rannan valkoisista kaarevakauloista. Ne ojentavat keltaisen
nokkansa ja nousevat hitaasti siivilleen. Kun ne saavat tarpeeksi
korkeutta, ne liitelevät uljaasti kaartuen kohti etelää. Nyt Urpo
lopultakin uskaltaa, hän nousee varpaalleen, nostaa luottavaisesti
käsivartensa ja kas, hänellä on siivet, suuremmat kuin yhdellä-
kään joutsenella. Ne kahisevat lempeästi ja kantavat häntä kuin
oikeaa lintua. Hän ojentaa jalkansa taakse niin kuin näkee muit-
tenkin tekevän. Pyjaman lahkeet lepattavat iloisesti, kun hän len-
tää lintujen mukana mielettömiä matkoja.

Päivällä paistaa aurinko ja yöllä valtavat tähtimassat valaisevat
taivaan. Kun pilvet peittävät maan pinnan, linnut kohoavat niit-
ten yläpuolelle kirkkaaseen valoon. Lopulta ne kuitenkin väsyvät
ja laskeutuvat mutaisen joen rannalle lepäämään ja syömään
sammakoita ja nilviäisiä. Mutta Urpo ei halua pysähtyä, sillä hän
pelkää että maan pinnalla hänen lentotaitonsa katoaa. Hän jatkaa
aina päiväntasaajalle asti, missä aurinko helottaa aivan keskeltä
taivaan lakea.

Hän laskeutuu suureen kuhisevaan kaupunkiin, jonka rannoil-
le nousee vesi ja pakenee taas. Veneet jäävät hiekalle kallelleen ja
pikkuisia hämähäkkejä juoksentelelee pitkin rantaa. Urpo kulkee
veden rajassa ja katselee kuinka ne kaivavat syviä koloja märkään
santaan. Hänen olonsa on niin keveä, että hän melkein liukuu,
mutta siipensä hän on kadottanut, sillä hänellä on ihmisen mieli.
Hän päättää jäädä toistaiseksi päiväntasaajan kaupunkiin poltta-
van auringon alle.

Urpon toinen puolikas, se tahdoton 5542, nukkuu yhä syvää unta
tutussa kaksiossa ja kerää voimia seuraavan päivän työtehtäviä
varten. Samaan aikaan uneksiva puoli kuljeskelee keveänä ja huo-
letonna sinisen meren rannalla laskuveden aikaan eikä haluakaan
palata takaisin. Hän ei suostu enää valvovien silmien maailmaan.
On hyvä olla Urpo Jokinen, uhkarohkeitten unien näkijä.

Äkkiä uneksija-Urpo muistaa, että isä nimitti häntä toisinaan
Urbaniksi, hymyili poissaolevasti ja kertoili sitten nuoruutensa
laivoista, kaukaisista meristä ja hurjista seikkailuistaan. Varmaan
isä keksi ne tarinat, sillä eihän elämä niin jännittävää voinut olla.
Samalla hän sivelee ihoaan ja tuntee lihaksensa ja luunsa. Hän-
hän on taas melkein oikea ihminen. Urban seikkailija, niin kuin
isä sen ennusti. Hän ei pystyisi enää lentämään kuin unessa. On
siis käveltävä rannalta keskustaan ja haettava yösiija. Koska pimeä
laskeutuu nopeasti, on jo kiire.

Urban löytää vaatimattoman hotellin, jonka pihalla ruoka- ja
juomabaari on täynnään äänekkäitä asiakkaita. Puheen sorina ja
lasien kilinä täyttää ilman. Hän menee vastaanottoon ja kyselee
huonetta. Sellainen löytyykin ja hän kirjoittaa hotellikirjaan Jo-
kinen Urban, Finland, Europe. Hän saa avaimen ja luvan maksaa
vasta pois lähtiessä. Urban päättää asua aluksi yhden viikon. Huo-
ne on iso ja sen keskellä leveä vuode. Lattialla ja seinillä juoksen-
telee iloisia pikku ötököitä. Katosta roikkuu hehkulamppu, joka
valaisee himmeästi, mutta riittävästi, mikäli ei ole aikunut lukea
kovin paljoa. Yöpöydällä on avaamaton vesipullo. Muuta ei Urban
tarvitsekaan. Hän pesee itsensä suihkun haaleassa vedessä, juo
lasillisen vettä ja vaipuu heti syvään uneen

Aamu valkenee ja kadun melu kantautuu jo hotellihuoneeseen.
Urban herää ilman kännykän pirinää. Se on aivan uusi kokemus,
kuin nousisi ensi kertaa kuivalle maalle suolaisesta merestä. Hän
ojentelee jäseniään ja sivelee vartaloaan. Kyllä se on hän, entinen
numero 5542, tai ainakin melkein. Mieleton ilo hulvahtaa jäse-
niin, hän ei koskaan enää suostuisi toisten ohjailuun. Ei palaisi
ikinä takaisin. Hänen olisi vain jotenkin saatava toinen puolis-
konsa, se kiltti ja alistuva Urpo tänne. Urbanin olo on edelleen
leijuva. Kuka tietää mitä hölmöyksiä hän tekisi, jos ei sääntöjä
noudattava Urpo pian saapuisi paikalle. Urban saattaisi pilata
mahdollisuutensa lopullisesti.

Urban käyttää päivänsä kuljeskelemalla kaupungilla hotellin
lähistöllä. Kadulla on tulisen kuumaa ja uskomaton meteli, seisos-
kelevia, istuskelevia ja edestakaisin kiiruhtavia ihmisiä tungokseen
asti. Seinän vieret täynnä kirjavia kaupustelijoita. Tööttäileviä
ikivanhoja autoja, kyljet lommoilla. Vaikkei missään näytä olevan
mitään järjestystä niin lopulta asiat kuitenkin sujuvat ihan luon-
tevasti. Urban tuntee itsensä kuitenkin vielä heikoksi ja odottaa
vain illan pimenemistä, että voisi vetäytyä huoneensa viileään unia
näkemään.

Urbanin on pakko saada Urpo ajoissa pois siitä tappavan järjestyksen maasta. Heidän on voitava yhdistyä jälleen. Urbanin pitää siis olla tarpeeksi vahva, jotta pako lopullisesti onnistuisi. Kun ulkona sitten on pilkkosen pimeää ja katumelu hiljentynyt, Urban vetää lakanan päänsä yli ja antautuu täysin pidäkkeettömästi unilleen. Hän ikävöi Urpoa kuin mies kadonnutta vaimoaan.

Urban päästää itsensä leijumaan ja uneksii itselleen vahvat valkoiset siivet. Myrskytuulen lailla hän kiittää kohti entistä kotimaataan. Hän ohittaa parvittain kaarevakaulaisia lintuja ja tervehtii niitä kuin veljiä. Ne nyökkäilevät kuin tuntisivat hänet jo ennestään. Kun hän on ylittänyt meriä ja mantereita, hän lopulta pääsee perille ja löytää tiensä tuttuun kaksioon. Urban hiipii niin hiljaa ettei Urpo herää ja käy sitten tämän viereen makaamaan. Kuuluu terävä naksahdus ja sitten nopea ujeltava ääni kuin ilotulitusraketista. Siinä nukkuukin nyt kaksion kapeassa sängyssä siivet kauniisti supussa Urpo-Urban, latistettu ja peräänantamaton mies, joka unelmoi salaisia hulluja uniaan.

Urpo-Urbanin uni syvenee melkein kuoleman kaltaiseksi. Niin pohjalla hän ei ole koskaan ennen käynyt. Kun hän nousee lähelle pintaa taas, hän päättää uskaltaa tänä viimeisen mahdollisuuden yönä. Hän nousee varpailleen, aukaisee siipensä, viuhottaa niitä vilpisti ja kohoaa lentoon. Katto aukeaa kuin portti eikä hän pelkää enää. Hän kiittää kohti päiväntasaajan maata ja hänen valkoinen pyjamansa lepattaa kuin Fenix-linnun tulinen pyrstö.

Urpo-Urban on väsynyt, hän lentää hiukan vaivalloisesti, sillä hän alkaa olla linnuksi jo liian raskas. Hän ylittää meriä ja mantereita ja pääsee lopulta perille päiväntasaajan kaupunkiin. Hän laskeutuu tutun hotellin vilkkaalle pihalle, tunnustelee hiukan häpeillen siipiään ja hakeutuu sitten Urbanin huoneeseen. Hän käy nukkumaan jo tuttuun vuoteeseen. Sängyn vaneripohja keinahtaa, kun Urpo-Urban lopulta nukahtaa hyvin syvään uneen ja unohtaa taas siipensä. Yö muuttaa hänen vartalonsa vahvaksi, katseensa teräväksi ja otsansa sileäksi kuin nuorukaisella. Nyt hänellä on voimia uneksia itsellensä lopullinen vapautus Suuresta Virastosta. Hän näkee viimeisen unensa kylmästä pohjoisesta maasta:

Valvoja numero 9 soittaa Urpo Jokisen kaksion ovikelloa. Ei vastausta. Hän ottaa yleisavaimen, jolla pääsee kaikkien virkailijoiden asuntoihin ja avaa oven. Mitä hän näkeekään, 5542:n kännykkä ja salkku ovat sängyn vieressä, vesilasi on jäänyt puolilleen, vuoteessa on kyllä nukuttu, mutta 5542 on poissa. Huoneessa haistaa mudalta ja lahonneelta kaislalta. Lattialle on pudonnut valkoinen sulka. Valvoja tutkii koko kaksion, mutta siellä ei ole ketään. Virkailija on haihtunut kuin tuhka tuuleen eikä kännykkä ole

hälyttänyt. Valvoja ei ymmärrä lainkaan tilannetta, mutta jotain kauheaa sen täytyy olla. Sellainen outo hajukin. Miten ihmeessä 5542 on päässyt pois turva-alueelta ilman kännykkäänsä? Hänet on varmaan pidätetty vaarallisesta vehkeilystä, rajojen ylittämisestä ja esivallan vastustamisesta. Mokomakin sulkien keräilijä!

Virkailija 5542 pysyy poissa, vaikka häntä kuinka etsitään. Hänen tilalleen palkataan henkilö, joka tiedetään ehdottoman luotettavaksi ja samalla 5542 kirjataan kadonneeksi. Sellaista ei ole tapahtunut koskaan aikaisemmin. Ehkä se on ensimmäinen merkki systeemin romahtamisesta. Tai sitten liikkeellä on tuntemattomia voimia, joihin on varauduttava kiireellisesti.

Johtotaso päättää perustaa komitean pohtimaan tilannetta ja valmistelemaan hätätoimenpiteitä äkillisten kriisien varalle. Virustorjuntaa tehostetaan äärimmilleen, kaikki Suuren Viraston tietokoneet tarkistetaan huolellisesti. Uusia elektronisia lukkoja asennetaan Viraston ja asuntojen oviin. Valvontakameroita lisätään ja meren rantaan rakennetaan turva-aita.

Urban herää ylitsevuotavan virkeänä, hienoinen mudan maku vielä suussaan. Hän unohtaa nopeasti unensa Suuresta Virastosta kuin pahan painajaisen. Tänä uudestisyntymisen aamuna Urban, seikkailija, nielaisee sisäänsä lopullisesti alistuvan Urpon ja ryhtyy voimantunnonaan suunnittelemaan elämäänsä kuin ikuiselle vaelukselle lähtijä.

Niin Urban asettuu joksikin aikaa päiväntasaajan kaupunkiin. Hän saa helposti tilapäistä työtä valtion virastosta, sillä hän osaa jo oikein hyvin ne alkeelliset valvontatoimenpiteet, joita tässä maassa vasta yritetään kehittää länsimaisen mallin mukaisiksi. Urban tekee kaikkensa laittaakseen kapuloita rattaisiin, sillä hän haluaa säästää ihmisiä numerokoodien nöyryytyksiltä. Itse hän osaisi jo uneksia itsensä leijumaan, jos ohjailu alkaisi kehittyä täälläkin. Mutta toisaalta ei kukaan vielä pitkään aikaan huomaisi vahtia häntä ja hän voisi vapaasti matkustaa ihan tavallisilla kulkuneuvoilla minne haluaisi. Urban päättää pysyä alituudessa liikkeessä niin ettei kiinny liikaa mihinkään paikkaan, jotta olisi helpompi lähteä tarpeen tullen. Mikään ei sitoisi häntä enää milloinkaan niin kuin Suuri Virasto kylmässä pohjoisessa maassa.

Urban matkustelee monissa maissa, mutta ei kulje kovin kauas päiväntasaajalta, sillä hän välttelee valvontakameroiden saastuttamia alueita. Lopulta hän on kuitenkin valmis pysähtymään ja se hämmästyttää häntä itseäänkin. Urban asettuu asumaan savitiilimajaan pienen kylän reunalle lähelle meren ranta. Hän suuntaa usein katseensa merelle ja haistelee tuulta. Kaula venyy kurkkotulusta ja nokka kovettuu tuulien haistelusta. Eräänä päivänä Urban

havahtuu miettimään, onko hän oikeasti se lintu joka lapsena uneksi itsensä ihmiseksi. Vai onko hän sittenkin ihminen joka uneksi itsellensä taas lintujen vapauden. Urban nukahtaa iltaisin maininkien monotoniseen rytmiin. Hän seuraa ikkunastaan lintuparvien lähtöjä ja saapumisia. Kuin lentokentällä ikään, mutta ilman passeja, viisumeita ja biotunnisteita, ilman TV-ruuduilla välkkyviä aikatauluja, turvatarkastuksia, ikuisuuksien odottamisia ja jonottamista. Ilman aseellisia vartijoita ja katastrofien pelkoa.

Eräänä kummallisena aamuna Urbanin katse on käynyt neulanteräväksi, hän näkee lintuparven taivaan rannan takaa ja kalat aaltojen alta. Hän tuntee sydämessään magneettikenttien kutsun eikä voi enää vastustaa sitä. On aika lähteä ihmisielen ahtaista sokkeloista ja siirtyä lintujen valoalloille. Keskelle lattiaa jäävät

Urbanin loppuunkävellyt kengät ja siniset farkut valahtavat niitten päälle. Urban ei pelkää enää, hän on tehnyt lopullisen valintansa. Nyt hän on varma, että ne isän ihmeelliset tarinat olivat sittenkin totta ja hän, poika, on valmis jatkamaan niitä omalla omituisella tavallaan. Kun tuuli sitten saapuu meren takaa, savitiilimajasta nousee suuri valkoinen lintu, jolla on kaareva kaula ja kovaksi käynyt nokka. Se kohoaa taivaalle kuin pilvi tuulisena päivänä, lentää edestakaisin ja katoaa horisontin taakse.

© Helena Numminen 2005

Helena Numminen

Helena Numminen on helsinkiläinen kirjailija, jonka esikoisromaani *Manzesen madonnat* (2002) kertoo Dar es Salaamin slummilähiöstä ja sen asukkaista. Romaani on fiktiivinen, mutta perustuu Nummisen sosiaaliantropologiaan tutkimuksiin. Kirjassa on annettu ääni afrikkalaisille naisille ja kuvataan selviytymisen, toivon ja unelmien värittämää arkea.

Nummiselta on julkaistu novelleja myös *Isku*-lehdessä ja *Syylinen, Syyllisempi...* -dekkariantologiassa. Numminen on napakan lauseen ystävä. Hänen novelleistaan voi tapahtua kummallisia, reaalityodellisuudesta poikkeavia asioita, vaikka niitä ei aiemmin olekaan luokiteltu varsinaisesti science fictioniksi tai fantasiaksi.

”Lapsena kerroin tarinoita sisaruksilleni ja tunsin kauheita omantunnon tuskia, koska olin keksinyt ne ja siis valehdellut. Silti aina vaan sorruin uusiin juttuihin. Ei toi voi olla totta, sanoi vanhempi sisareni, kun meni oikein hurjaksi. Sitten jouduin tunnustamaan, että se oli alusta alkaen pelkkää valhetta. Vieläkin keksin juttuja, joskus aika hurjiakin, vaan en enää kärsi niistä tunnon tuskia.

Opittuani lukemaan, sadut alkoivat elää osina omaa persoonaani (niin kuin kai meillä kaikilla). Mustatukkainen Lumikki asettui sisääni, samoin harmaa hyljeksitty Tuhkimo. Nykyisin löydän itsestäni myös ilkeät sisarpuolet ja noita-akan, joka tarjoaa Lumikille myrkkyyomenan. Tai piparkakkutalon mummin, joka paistaa lapsia uunissa.

Mielen jakaantuminen useisiin osiin tai persoonan muotoutuminen erilaisiksi sivupersonoiksi kiehtoo minua edelleenkin kirjoittamisessa ja kirjallisuudessa.

Unelmointi ja kuvittelu lisäävät ihmisenä olemisen ulottu-

© Sirkku Mikkonen 2002

vuuksia. Suljen silmäni ja seisonkin Nairobin vanhalla tunnelmallisella rautatieasemalla. Osaan lentää kuin lintu ja kevein siivin olen paennut päiväntasaajan hehkuvan auringon alle. Silloin tällöin tapaan vanhan isoäitini lempeästi kahisevassa musliinihameessaan ja kysyn hänen mielipidettään. Hän vastaa minulle uskomattoman vanhanaikaisesti, mutta kysyn silti, sillä rakastan isoäitiä ja haluan kuulla hänen äänensä. Hän on ainakin satakolmekymmentä -vuotias ja ihan vetreä vielä. Hänkin tulee kanssani silloin tällöin Nairobin siirtomaakauden aikaiselle rautatieasemalle ja ymmärtää hyvin, mikä minua sinne vetää. Meissä asuu samanlainen halu päästä mahdollisimman kauas napajäätiköltä ja kokea luissamme kylmän ja kuuman vastakohtaisuus. Me osaamme seikkailla isoäidin kanssa ja kumota painovoiman ja me rakastamme päiväntasaajan paahtavaa aurinkoa. Hui hai, meitä eivät edes seinät pidättele, saati passi-muodollisuudet tai isoisan paheksuva katse.

Mikä on oikeasti totta, on lopultakin vain näkökulmakysymys. Tällainen asennoituminen on leimannut kirjoittamistani ilman, että olen mieltänyt sen olevan varsinaisesti scifiä.”

OMA VALO

1 Nainen liukuu unesta valveen pintaan melkein huomaamatta. Luomien läpi hän näkee, että aamu on valkenemassa. Ei vielä, hän ajattelee ja käpertyy kuin koiranpentu sykkyrään täkin alle. Hän oli valvonut taas yli puolenyön ja nukkunut ohutta unta. Ihan vielä hän ei haluaisi syntyä tähän päivään.

Koira liikehtii lattialla sängyn vieressä, ei kuitenkaan nouse ronuaamaan häntä ylös. Nainen ei tiedä, kumpi koira on, musta vai vaalea. Sängyn lämmössä nainen alkaa hitaasti kääntymään kohti työpäivää ja tehtäviä, jotka odottavat häntä.

Pian kymmenen vuotta hän on tehnyt töitä yksin eikä enää kaipaa työkavereita. Asiakaskäynneillä hän saa riittävästi maistaa työyhteisöiden tahmeita ihmissuhteita, jotka imevät kaiken voiman ja elämänilon.

Hän kääntää kylkeä ja osoittaa koiralle olevansa hereillä. He tervehtivät toisiaan: käsi taputtelee, häntä heiluu. Sitten nainen tempaisee peiton syrjään ja nousee ylös. Luontokaupasta ostettujen pyjamahousujen vyötärö on aivan liian iso. Nainen on turhaan pari kuukautta sitten höllentänyt kuminauhaa, nyt hänen täytyisi ottaa vyötäröstä reilusti sisään. Ehkä hän ei viitsisi, vaan tekisi housuista luutturätin sitten, kun lanteetkaan eivät enää pidä housuja ylhäällä. Hän on pannut merkille, että muut taloyhtiössä ovat saaneet talven aikana lisäkiloja.

Kolme vuotta sitten hän muutti rivitaloon, vaikkei hänellä oikeastaan ollut siihen varaa. Pienessä seitsemän perheen taloyhteisössä hänet hyväksyttiin melkein heti, ja nyt hän istuu jo hallituksessa. Mahtoivatko toiset asukkaat aavistaa hänen luonteensa fanaattisen piirteen: vaivojaan säästämättä, itsensä unohtaen hän uppoutuu asiaan, johon uskoo. Vaikeinta on uskominen. Vanhempana yhä vaikeampaa. Elämä riisuu viattomuuden. Epäröivä kyynisyys voi näyttää harkitulta viisaudelta, mutta naisesta tuntuu, että se on vain pelkuruutta. Hän ei oikeastaan usko enää muuhun kuin koiriin. Se on lopullinen pohja, joka ei koskaan petä.

Hän hamuaa silmälasit sängyn alta. Ranneketjussa killuva koirakoru takertuu kädenselän karvoihin ja nipistää. Onko hän muka niin vanha, että karvat alkavat kasvaa jo käsiinkin? Hymähdellen hän katsoo rannekelloaan. Jotakuinkin puoli kahdeksan. Naisesta tuntuu, että hän on nukkunut jonkin yli, ylittänyt rajan. Kello-radion ikenenpunaiset numerot välkyttävät 12:31 niin kuin aina sähkökatkoksen jälkeen. Silloin hän muistaa, että koirat olivat murahdelleet yöllä. Mutta tuskinpa sähkökatkosta. Kadulta oli varmaan kuulunut humalaisten mökkelystä.

Olohuoneen ohi mennessään nainen heilauttaa kättään kuin häntää. Musta koira alkaa heti kavuta alas sohvalta. Sen kynnet

rapahtavat lattiaa vasten, ja ravistus kulkee virtaviivaisen kehon läpi. Hän sai sen neljä vuotta sitten ystäviltaan, jotka muuttivat New Yorkiin eivätkä voineet ottaa sitä mukaan. Parin sähköpostin jälkeen ystävästä ei ole kuulunut mitään, eivät ole edes kysyneet koiransa vointia.

Nainen jättää vessanoven auki, ja koirat tunkevat sisään. Haja-mielisesti hän taputtelee niitä ja auttaa mustaa tekemään ahtaassa tilassa täyskäännöksen. Kuukautiset ovat alkaneet. Hänelle tulee tunne, että hän on haavoittunut, mutta jäänyt henkiin. Nyt he ovat juoksussa koko lauma.

Naapurista ei kuulu edes veden laskemisen ääniä, asukkaat ovat kai jo lähteneet töihin ja kouluun. Joku voi lukea vielä aamunlehteä ja joku onnellinen vedellä sikeitä. Nainen pukee vaatteet päälleen ja naruttaa koirat lenkkiä varten. Ovi on takalukossa niin kuin pitääkin. Hän ei ymmärrä ihmisiä, jotka hankkivat kalliin turvalukon eivätkä käytä sitä. Monet taas eivät ymmärrä häntä: laittaa nyt ovi tuplalukkoon, kun on kaksi nelijalkaista vahdissa.

He tulevat ulos siinä järjestyksessä kuin aina: ensin vaalea, sitten musta ja lopulta hän. Vaalea ennättää portin ohi ensimmäisenä ja kumartuu haistelemaan maata. Naapurin koira on käynyt kusaisemassa, nainen ehtii ajatella, ennen kuin on itsekin portin luona.

Maitolasinen kupu on irrotettu aidasta ja laskettu siististi maahan aidan viereen. Hehkulamppu palaa yhä. Aivan kuin se olisi... Mitä hittoa! Nainen katsoo hölmistyneenä ympärilleen. Kaikki seitsemän numerokupua on irrotettu ja laskettu maahan! Kuin rivi neliskanttisia helmiäisniittejä suoraksi vedetyssä pannassa.

Kun he tulevat takaisin puistosta, nainen vie koirat kotiin ja kävelee pihakäytävää pitkin talon toiseen päähän. Kaikki numerokuvat ovat ehyet ja hehkulamput sammuneet, paitsi hänen. Miksi kuvat on irrotettu? Miksi mitään ei ole rikottu?

Nainen palaa kotiin hämmentyneenä. Rehellisen varkauden ymmärtäisi ”kaikki kotiin päin” –ajattelulla, eivätkä nuorten hulluiganien sotkemiset ja rikkomiset tuntuisi oudoilta, mutta tämä

merkillinen kiusanteko tekee levottomaksi. Teon motiivia on mahdotonta keksiä. Nainen soittaa isännöitsijän töitä hoitavalle naapurille talon toiseen päähän. Hallituksen jäseneltä kai odotetaan tällaista käyttäytymistä. Jos hän olisi vain tavallinen asukas, hän luultavasti jättäisi soittamatta.

Isännöitsijä ei vastaa. Mihin työtön olisi näin aikaisin ehtinyt lähteä? Vai yhäkö nukkuu?

Nainen antaa koirille ruokaa ja tekee itselleen aamiaisvoileivät sillä aikaa, kun kuuma vesi muuttuu keittimessä mustaksi kahviksi. Hän muistaa katsoneensa ikkunasta ulos puolenyön tietämillä. Silloin kaikki oli ollut vielä kunnossa. Vai oliko? Ikkunasta näkee vain valokehän, ei numerokupua eikä lamppua aidan toisella puolella. Voisiko tämä olla varkauden tapa ottaa selville, missä asunnossa ollaan kotona: jos kupua ei päivän aikana laiteta takaisin, se on merkki siitä, että sen asukkaat ovat matkoilla. Tällainen röyhkeys on pelottavaa.

Aamiaisen jälkeen nainen kiinnittää oman lasikuvun paikoilleen. Silloin hän huomaa, ettei kiusanhenki ole saanut ruuvattua ruostuneita kiristysruuveja auki, vaan kupu on tempaistu voimalla irti. Irtonainen metallivanne on yhä aidassa olevassa pidikkeessä ja kuvun suuaukko entisestäänkin lohkeillut. Nainen saa tehdä töitä, ennen kuin kupu on taas paikoillaan.

Kun hän ahertaa aidan vieressä, laihakinttuinen whippet ruudullinen liivi päällään kulkee ohi. Koira pysähtyy nuuhkimaan ilmaa heidän välillään ja värähtää. Hän ehtii jo miettiä, kuinka poika yksinään kulkee, kun havahtuu ääneen. Se tulee kaukaa kuin mutkan takaa, mutta silti hän kuulee sen ihan hyvin. Koiran emäntä tulee kelataluttimen päässä ja puhuu koiralleen, ei huomaa naista eikä kuule, kun tämä sanoo ”hei”.

2. Töitä on kiireeksi asti, onhan perjantai ja kuukauden viimeinen työpäivä. Hän vastaa asiakkaiden sähköposteihin samalla, kun syö jugurttia myöhästyneeksi lounaaksi. Yhdeltäkään ystävältä ei ole tullut viestiä. Vuosi vuodelta ystävät tuntuvat vähenevän, hän ei ymmärrä miksi. Oikeastaan hänellä on enää kolme ystävää, loput ovat tuttavivia tai asiakkaita. Perheeseen hänellä on hatarat yhteydet. Sisarusten kanssa ei ole mitään yhteistä, menneisyyksien merkillisellä tavalla erilainen riippuen aina siitä, kuka muistelee. Joskus hän tuntee olevansa tähti, joka loittonee muista tähdistä avaruuden laajetessa. Kivenpalanen, joka heijastaa jonkin toisen valoa.

Hän piipahtaa Hurta-chatissä. Vain Wolfman on paikalla. Wolfman on aina paikalla ja kertoo nyt, kuinka on juuri hakenut laumalleen lampaanruhon. Silloin kun kukaan muu ei vielä tiennyt mitään bart-ruokinnasta, Wolfman jo syötti koirilleen raakaa ravintoa. Wolfman on outo, mutta nainen on chattaillut tämän kanssa niin kauan, että suurin osa miehen outoudesta on ihan tuttua. Hän ei tiedä, minkä rotuisia Wolfmanin koirat ovat. Mieshän on voinut jopa kokeilla koiran ja suden risteytystä. Ovatko koirasudet edes sallittuja Suomessa? Jenkeissä ne olivat joitakin

vuosia sitten muotia, kun ei vielä tiedetty, miten arvaamattomia ja vaarallisia nämä eläimet saattavat olla. Nainen ei ole varma, mitä mieltä on koirasusista.

Wolfman tarjoaa hänelle puolikasta lampaanruhoa edulliseen hintaan. Kotiinkannettuna. Nainen epäröi. Hän on kyllä syötännyt koirille raakaa jauhelihaa, mutta että ruhoa. ”No, ota edes näytönsäästäjä. Kirjanpitäjä kun olet, niin tietokantoja varmaan löytyy joka lähtöön. Voit syöttää tähän ohjelmaan minkä tietokannan tahansa, niin saat värikkään ja omaperäisen näytönsäästäjän”, Wolfman kirjoittaa, ”eikä taatusti sisällä viruksia.”

Mistä ihmeestä Wolfman tietää, että hän on kirjanpitäjä? Nainen on visusti vaiennut ammatistaan ja muusta yksityiselämästään paitsi koirista.

Kauppareissulta tullessaan hän viivyttelöi pihalla, hän haluaisi niin kovasti keskustella jonkun kanssa kuputapauksesta. Ketään ei kuitenkaan näy. Kaikkien muiden numerokuvut ovat yhä maassa ja lamput pimeinä. Taivaskin on maitolasia. Tyhjänvalkoinen. Koirat nuuhkivat ilmaa ja vetävät kohti pyykkilinielitä, mutta nainen pistää stopin. Hänellä on pikkukengät, ja maaliskuinen nurmikko lilluu kuolalätäkkönä.

Kotona nainen soittaa isännöitsijälle kysyäkseen illan kokouksesta. Isännöitsijä ei edelleenkään vastaa. Perjantaikiireitä kai hänelläkin. Nainen tekee välitilinpäätöksen lempi asiakkaalleen. Se ei näytä hyvältä. Laskusuhdanne on jatkunut tasaisena jo yli vuoden. Turha pilata asiakkaan viikonloppua. Ehtii ikävä tieto maanantainakin. Hän yrittää olla ajattelematta, mitä asiakas tekee tiedolla. Yrityksen lopettaminen on ollut monesti esillä sivulauseissa. Jos niin kävisi, se olisi jo kolmas asiakas, jonka hän menettäisi vuoden sisällä. Kohta hänen pitäisi laittaa lappu luukulle. Mitä hän sitten tekee?

Päivälliseksi nainen lämmittää eilistä maksalaatikkoa. Siitä riittää koirillekin ja osa jää vielä seuraavaan päivään. Hän täyttää piilosanaristikkoa ja kuuntelee hajamielisesti radion uutisia. Välillä uutistenlukijan ääni häilyy, välillä häviää kokonaan, kunnes taas ponnistautuu esiin kohinan takaa. Niin kuin hukkuva pyrkisi pinnalle keräytyvän riitteen läpi. Kun ääni tulee kokonaan takaisin, lukija on jo siirtynyt viikonloppun säähän. Se on taas sateinen. Koiranilma.

Tiskattuaan astiat nainen selailee almanakkaansa. Hän huomaa merkinnän, jonka on tehnyt kaksi kuukautta sitten. Silloin oli varastettu asunto 5:n lamppu. Kupu oli ollut ehjänä maassa. Nainen kaivaa esiin kahden edellisen vuoden almanakkansa ja löytää niistä lisää merkintöjä. Hän istuu tietokoneen ääreen ja luo tietokannan, johon sijoittaa tiedot kaikista kuputapauksista: millaisia ne ovat olleet, onko kupu laitettu takaisin lampun varastamisen jälkeen, onko lamppu varastettu ja milloin mikin tapaus on sattunut. Hän siirtää tietokannan tilasto-ohjelmaan, tekee ajoja eri muuttujilla ja tutkii näin syntyneitä graafisia kuvaajia. Onko tapauksissa säännönmukaisuutta? Onko löydettävissä jokin viesti tai koodi? Vaikka numerot osaavat kertoa naiselle monia asioita, niin tätä hän ei ymmärrä. Hänelle tulee vain epämääräinen tunne,

että jokin pysyy koko ajan paikoillaan, vaikka kaikki muu muuttuu. Mutta voisi se olla toisinkin päin.

Naapurissa asuva tilastotieteilijä löytäisi tietokannasta ehkä jotain, mitä nainen ei osaa etsiä. Nainen kuvittelee mielessään tilanteen, jossa hän pyytää naapuria tutkimaan taulukkoa. Hän saa kaksi kuvitelmaa. Toisessa naapuri tutkii taulukkoa omilla ohjelmillaan ja toteaa, ettei mitään outoa löydy. Toisessa kuvitelmassa naapuri sanoo pirullisesti hymyillen, että kuputerrorismi on kohdistettu vain yhteen ja muut saavat osansa siksi, että sattuvat asumaan samassa talossa. Nainen epäilee, että naapuri tarkoittaa häntä.

Kesken kuvitelmien hän muistaa edellisviikkoisen puhelun. Entinen opiskelutoveri kertoi, että hänelle oli tarjottu Japanista työpaikkaa, josta ei voi kieltäytyä. Nainen onnitteli miestä, mutta ihmetteli mielessään, että niinkin suuri elämänmuutos voi todella olla yhtä helppo kuin iltalenkki koirien kanssa.

Isännöitsijä ei ole soittanut ja varmistanut, että hallituksen kokous pidetään. Sitä ei siis ilmeisesti tänään ole, mutta olisihan se voitu ilmoittaa. Onko hänelle tahallaan jätetty soittamatta?

On jo pimeää, kun nainen lähtee koirien kanssa iltalenkille. Vain yksi kuvun suojaama lamppu valaisee pimeää pihakäytävää.

Yhtään koiratuttua ei tule puistossa vastaan. Hölkkääjätkin ovat jääneet kotiin viettämään perjantai-iltaa. Nainen päästää koirat vapaiksi, ne juoksevat viltteinä ympäri puistoa. Hänkin yrittää juosta niiden kanssa, mutta sadevaatteet ja kumisaappaat tekevät liikkumisen kankeaksi. Sataa tihuuttaa, mutta se ei naista haittaa. Sade on kuin itku. Lohdullista.

Kun nainen tulee takaisin, hän huomaa, että hänen kupunsa on pudonnut maahan ja rikkoutunut säpäleiksi. Sirpaleet tietävät onnea, nainen hymähtää, ja valitettavasti myös siivottavaa. Kuppu maksaa vähintään 50 euroa. Maksakohan taloyhtiö, vai maksatetaanko se hänellä? Hän vie koirat sisälle ja tulee takaisin muovipussin kanssa. Varovasti, ettei leikkaisi sormiin haavoja, hän kerää suurimmat sirpaleet pussiin. Pienet sirut on etsittävä päivänvalossa. Viedessään pussia jätesäiliöön hän huomaa, että pyykkinarut ovat poikki, eivätkä ainoastaan poikki, vaan narujen keskiosat puuttuvat kokonaan. Pätvät roikkuvat ilmassa niin kuin valjakollinen huskyja olisi repäissyt itsensä vapaaksi. Hän tutkii pätviä, niiden päät ovat rispaantuneet, järsityn näköiset. Tällaista ei ole tapahtunut koskaan aikaisemmin eikä sitä saa mitenkään mahtumaan kuputietokantaan.

Mitä yöllä oikein on tapahtunut?

Kotona hän istahtaa eteisen tuolille. Sen sijaan että riisuisi kumisaappaat ja sadevaatteet, hän jää tuijottamaan eteensä. Koirat tunkevat hänen luokseen hännät heiluen ja nuuhkivat uteliaina hänen kättään. Hän silittää niiden kosteita, lämpimiä kupeita. Yhteys koiriin patoaa kauhun, joka on alkanut vyöryä hänen mieleensä. Jotain on tehtävä. Enää sitä ei voi siirtää. Puhelinluettelosta hän löytää isännöitsijän tyttären puhelinnumeron ja soittaa siihen. Toisessa päässä vastaaja raksahtaa päälle. Hän ei viitsi puhua ko-

neelle ja sulkee puhelimen.

Pitäisikö soittaa poliisille? Mutta entä jos hänen pelkonsa osoittautuu naurettavaksi? Kuinka hyvin hän oikeastaan tuntee talon asukkaat ja tietää heidän tulemisensa ja menemisensä? Saattaahan mennä päiviä, ettei hän tapaa ketään heistä. Silti tässä on nyt jotain liian omituista.

Hän poimii taskulampun eteisen laatikosta, on jo menossa ovella, kun pysähtyy. Olo on hyvin fyysinen, eikä hän pysty edes kuvittelemaan itseensä kohdistuvaa kuoleman kaltaista katoavaisuutta, mutta entä jos hänelle kuitenkin sattuu jotain? Miten käy koirille? Voisi mennä päiväkausia, ennen kuin joku alkaisi ihmetellä, mitä hänelle on tapahtunut.

Nainen menee tietokoneen ääreen, etsii netistä paikallisen poliisin sähköpostiosoitteen ja kirjoittaa viestin, jossa kertoo, kuka on ja mitä aikoo tehdä. Hän laittaa huolellisesti taloyhtiön puhelinnumerot ja katuosoitteen viestiin. Hän lukee tekstin läpi kaksi kertaa. Se kuulostaa ihan järkevältä, ei minkään kahjon häiriköinniltä. Varmuuden vuoksi hän kirjoittaa vastaavanlaisen viestin vielä sisarelleenkin, vaikka tietää, että tämä lukee sähköpostinsa vasta maanantaina töissä. Hän muuttaa sähköpostiohjelman asetuksia siten, että viestit lähtevät tunnin päästä. Toivottavasti viestien ei tarvitse lähteä ollenkaan.

Keittiössä hän laittaa koirille vettä kahteen isoon kulhoon ja nostaa kuivamuonapussin pöydälle, josta nälkäiset koirat ylettävät pudottamaan sen maahan.

Pihalla on hiljaista, koko talo on kuin kuollut jättiläismato. Vapisevin käsin nainen pyörittää sammuneiden lamppujen tilalle uudet, yhtiön varastosta hakemansa. Valot räiskähtävät silmillemelkein väkivaltaisesti.

Isännöitsijän asunnossa ikkunat ammottavat pimeinä. Vain pojan huoneesta kajastaa himmeä valo. Hän soittaa ovikelloa kaksi kertaa, mutta kukaan ei tule avaamaan. Sisältä ei kuulu edes askeleita eikä yksikään verho liikahta. Hän sovittaa avaimen lukkoon ja kääntää. Ovi on turvalukossa, niin kuin isännöitsijän perhe olisi lähtenyt pitkälle matkalle. Hänellä on myös isännöitsijän turvalukon avain hätätilanteita varten. Onko nyt sellainen? Hän epäroi portailla. Mitä sisältä löytyy? Joku toinen olisi ottanut koirat turvaksi, mutta hänestä on turha vaarantaa koko laumaa.

Hän avaa molemmat lukot ja raottaa ovea varovasti. Raskas ilma ryömii häntä vastaan. Ja muhkurainen haju. Hän huhuilee, mutta kukaan ei vastaa. Ensimmäinen askel osuu johonkin pehmeään ja petteävään. Säpsähtäen hän vetää jalan pois. Yksinäinen kumisaapas makaa lattialla. Hän astuu sen yli eteiseen ja napsauttaa katkaisimesta valon kattolamppuun. Kaikki näyttää liiankin tavalliselta. Kenkiä ajelehtii lattialla, takkeja roikkuu naulakossa. Peilissä on keltainen lappu: MUISTA HAMMASLÄÄKÄRI KLO 12.30. Puhelinvastaajan punainen valo vilkkuu.

Nainen kurkistaa olohuoneeseen. Ei mitään ihmeellistä sielläkään. Makuuhuoneeseen ei tule valoa. Taskulampun valossa hän astuu sisään. Törkeää mennä omin luvuin toisten makuuhuonee-

seen, mutta hänen on pakko selvittää, mistä oikein on kyse. Leveässä kaksoisängyssä molemmat täkit ovat koholla. Kuin ontot kuoret, joista on ryömittä ulos. Naisen on pakko kurkistaa toiseen tökkionkaloon. Tietenkin se on tyhjä. Huoneessa leijuu mieto, melkein olematon haju. Se ei ole paha eikä hyvä. Jotain tuttua siinä on, mutta nainen ei muista.

Äkkiä hän tuntee, ettei ole yksin. Kuuliko hän jotain? Makuuhuoneessa ei kuitenkaan ole ketään muita. Hän tarttuu taskulamppuun sellaisella otteella, että tarvittaessa voi lyödä sillä kovaa ja tarkasti.

Olohuoneessa hän sytyttää kaikki valot ja kiertää takan. Sohvan takana, takimmaisessa nurkassa häivähtää jotain, joka saa naisen pysähtymään ja pidättämään hengitystä. Sitten ääni, kovin tuttu. Hellyttävä. Kun koira maiskauttaa kieltään halutessaan tulla huomatuksi.

Nainen kumartuu polvilleen ja kutsuu sitä nimeltä. Hän kuulee kolahduksen, joka syntyy, kun häntä heilahtaa seinää vasten. Hän sanoo uudestaan koiran nimen pehmeällä, iloisella äänellä. Koira kurkistaa sohvan takaa, muttei uskalla tulla piilostaan. Sen täytyy olla todella peloissaan. Hän on sille tuttu. Monta kertaa se on ollut hänellä hoidossa. Hän haistaa pahan hajun: koirankakka ja luultavasti pissakin. Viha kuohahtaa hänessä. Mitä tuskaa koira onkaan tuntenut, kun se vastoin kasvatusta joutui tekemään tarpeet sisälle! Ihmiset, jotka eivät huolehdi koirastaan, eivät ansaitse sen uskollisuutta.

Keittiössä ei ole mitään aamiaisastioita näkyvillä. Astianpesukoneen täyttävät jo pestyt päivällisastiat. Tiskipöydällä koirankipossa likoaa kuivamuonaa. Aamu- vai iltapala? Hän vie kipun olohuoneeseen ja kyykkyasennossa työntää sitä varovasti koiraa kohti. Sen jälkeen hän peräännyty kauemmas, istuu nojatuoliin, ottaa pöydällä ajelehtivan lehden ja esittää lukevansa sitä. Koira tarkkailee häntä. Lopulta nälkä voittaa pelon, ja koira raahautuu esiin piilostaan. Kauempaakin nainen näkee, että sen oikeassa etusussassa on jotain vialla. Koira kurkottaa varovasti kipolleen, mutta pitää häntä koko ajan silmällä. Sitten se äkkiä työntää päänsä kipoon ja alkaa hotkia ruokaansa.

Kun se on nuollut kipun joka puolelta, se äkkää naisen kädessä huolimattomasti roikkuvan kanelikorpun ja tulee hitaasti, hiukan ontuen naisen luo. Nainen syöttää sille korppua, kehuu hyväksi koiraksi ja rapsuttaa korvan takaa. Koira nuolee hänen sormensa ystävyyden merkiksi. Tassun päällä on jotain veristä ja märkivää.

Nainen hakee isännöitsijän pojan huoneesta koiran filtin ja lempilelun. Pojankin sänky on petaamatta, täkki ei ole koholla vaan rutussa jalkopäässä, tynnyllä pään jättämä painauma. Tutunvieras haju ilmassa.

Nainen sammuttaa valot, taluttaa koiran ulos ja lukitsee oven turvalukkoon. Koira nilkuttaa portin pieleen ja istahtaa pissalle. Maassa makaavaa kupua se tuijottaa epäluuloisesti, ei mene lähellekään. Pyykkilinielien kohdalla sen kävely käy jäykäksi. He nuuhkivat ilmaa: ketkä ovat uskaltaneet heidän reviirilleen? Nainen vilkaisee taakseen: kaikki lamput ovat taas sammuneet.

Mutta hänen lamppunsa palaa sitäkin kirkkaampana. Hän hoputtaa koiran sisälle ja vetää oven kiireellä kiinni.

3. Kestää kauan ennen kuin päivystävä eläinlääkäri vastaa. Taustalta kuuluu haukauksia, kun nainen selittää koiran vamman. Eläinlääkäri huhuilee ”halojaa, onko siellä joku”. Nainen korottaa ääntään, mutta luuri lyödään kiinni. Nainen soittaa uudestaan. ”Jos ette lopeta häiriköintiä, teistä ilmoitetaan poliisille”, lääkäri tiuskaisee väsyneellä äänellä. Nuori mies, varjot silmien alla. Sellaiseksi nainen kuvittelee lääkärin. Paljas ranne, kun mies lyö luurin alas. Siihen kun iskee hampaat ja puree kovaa, kipu on pahin. Siinä tai kurkussa.

Nainen kutsuu isännöitsijän koiran luokseen. Se tulee pää painuksissa kuin rangaistavaksi. Hän sivelee sen kupeita ja tutkii tassua. Näyttäisi puremajäljiltä. Miten vamma on voinut syntyä? Koira vinkuu hiljaa, kun nainen puhdistaa haavan. Hän antaa sille nestemäistä kipulääkettä korpun päällä ja sitoo muovikaulurin sen kaulaan. Kun haavaa ei peitä, se paranee nopeammin, sitä vain ei saa nuolla. Hän petaa koiralle sen omasta filtistä pedin lähelle sohva, minne musta koira on jo kavunnut yölevolle.

Nainen huomaa olevansa hyvin väsynyt. Tältä varmaan tuntuu kuolla. Tottumuksesta hän napsauttaa kuitenkin TV:n auki. Sieltä tulevat puoli yhdeksän uutiset. Hän kuumentaa mikrolla maitoa, sekoittaa joukkoon kaakaota ja sokeria. Juomaan kuuluisi vielä luraus rommia, mutta äkkiä ajatus alkoholista tympäisee häntä. Välikillä TV:n kuva häilyy ja ihmisten kasvot leviävät muodottomiksi harmaiksi läiskiksi. Puhe murtuu sorinaksi, joka ratisee tärykalvoja vasten. Nainen napsauttaa kakkoselle, jossa menee englantilainen hupailu. Hörökorvat, nököhampaat ja honottava puhetyyli, miksi niille pitäisi nauraa? Hän napsauttaa kolmoselle, sitten neloselle ja uudestaan kolmoselle. Molemmilla kanavilla sataa lunta. Taas toinen talon antennista sökönä! Täytyy huomauttaa isännöitsijälle, hän ehtii ajatella, ennen kuin muistaa. Niskakarvat nousevat pystyyn ja korvat vetäytyvät pitkin päätä. Hän latkii lämmintä juomaa varovasti. Koirat ovat jo täydessä unessa. Kolmaskin tuntuu oman lauman jäseneltä.

Avonaisen tietokoneen nähdessään hän muistaa sähköpostit. Ne ovat lähteneet jo tunti takaperin. Hän ei millään jaksa muodostaa päässään enää yhtään lausetta, sanat ovat jo liian kaukana.

Hän liukuu niistä eroon, päästää irti, niillä ei ole hänelle enää merkitystä. Ehkä poliisit katuivat, kun eivät reagoineet hänen viestinsä heti, mutta onko sillä loppujen lopuksi edes väliä?

Hän on sulkemassa tietokonetta, kun huomaa uuden ikonin työpöydällä. Wolfmanin näytönsästäjä. Sen enempiä ajattelematta nainen vetää kuputietokannan ikonin päälle. Näyttö menee pimeäksi, kovalevy narisee niin pitkään, että hän luulee koneen tiltanneen.

Äkkiä hänen silmiensä eteen räpsähtävät häikäisevät värit. Ne sädehtivät, liukuvat ja muuttuvat eri muotoihin ja uusiksi, uskomattomiksi sävyiksi. Ne kurkottavat näytöltä häntä kohti. Nainen tuijottaa kuvan keskikohtaa, ja outo imu nykäisee hänet mukaansa. Liike väreilee hänen sisällään, jokaisessa solussa. Hän tuntee myös värien lämmön. Hän on ehyt, kokonainen, täynnä. Hehkuva piste, joka vihdoinkin säteilee omaa valoa.

© Hannele Hakala 2005

© Kuvat: Eve Leinonen (lamppu), Hannele Hakala (koira)

Hannele Hakala

Turkulainen Hannele Hakala on omien sanojensa mukaan tullut scifin/spefin pariin keittöön kautta, eli TV-sarjojen ja elokuvien myötä. Hakala on lukemisen suhteen kaikkiruokainen ja arvelee lukeneensa kirjapinojen lomassa paljon spekulatiiviseksi fiktioksi luokiteltavaa kirjallisuutta – tarkemmin ajattelematta, mistä lajityypistä on kyse. Esi-merkkinä tästä käy Leena Krohnin tuotanto, jota Hakala tunnustaa rakastaneensa ajattelematta sitä, mihin lokeroon kirjat kuuluvat. Sama monipuolisuus leimaa lukemista ja kirjoittamista ylipäänsä: ”En kaipaa lokeroita ja nimilappuja ottaakseni jonkin kirjan lukulistalle.” Itse asiassa Hakala pitääkin scifi-sanasta paljon enemmän kuin arkisesta spefisanaasta.

Hakala on kirjoittajana monipuolinen, hän on kokeillut mm. aforismeja, runoja, kokeellista lyhyttä proosaa ja eepisempää pitempääkin tekstiä. Hakala on kirjoittanut myös kolumneja, artikkeleja, pakinoita ja kirja-arvosteluja lehtiin.

Hakalan novellit *Originaalit* (Portti 2/2003), *Koiran-elmää* ja *Äkkiä eräänä iltana* (Portti 1/2003) sijoituivat kunniamaininnalle Portin kirjoituskilpailussa. Originaalit sijoittui myös vuoden parhaalle science fiction- tai fantasia-novellille myönnettävässä Atorox-kisassa kuudennelle sijalle. Hakalan tekstejä on ollut myös *Reviiri*-antologiassa.

Hannele Hakala: ”Näin jälkikäteen ajatellen jotkut lyhyen proosan kokeiluni ovat ehkä olleet jo spefiä, vaikken niitä sellaisina osannut pitääkään. Mutta ensimmäisen ihan oikean - siis tietoisien - scifi-novellin kirjoitin vasta vuonna 2001, ja se sijoittui Portin kirjoituskilpailussa vuonna 2001. Sitä haluaisinkin pitää ihan oikeana scifi-novellina, vaikkei se kaikilta osin täytäkään scifin määritelmää. Syy, miksi uskaltauduin kirjoittamaan scifiä näin myöhään, oli se, että pidin sitä liian vaikeana lajina itselleni. Mutta satunnaisen itsetuntonousun tuoksinassa rohkaistuin kokeilemaan sitä, ja sille tielle jäin. Vaikka kirjoitan edelleen mainstream-novellejakin, niin erilaiset spefi-novelliaiheet pyörivät päässäni päivittäin, kun taas mainstream-aiheet enää vain satunnaisesti.

Itse asiassa hyörin sekä spefissä että mainstreamissä hyvin samoissa aiheissa. Pienen ihmisen pyristelyt elämän verkossa ovat kiinnostavia tutkimuksen ja kuvauksen kohteita. Miten hän selviää hankalasta tilanteesta ja miten hän muuttuu (vai pystyykö muuttumaan)? Spefi mahdollistaa mielikuvituksen raikkaamman lennon, mutta toisaalta on myös haastavampaa ja vaikeampaa kuin mainstream. Ehkä nämä asiat juuri vetävät siinä puoleensa. Ja ihmeen tuntu! Se on kuin huumetta. Se on kuin avaamaton lahjapaketti lapsen kädessä!

En ole löytänyt spefissä omaa linjaani tai omaa aluettani, ja toivon, etten löydäkään! Haluan kokeilla kaikkea mahdollista ja matkustaa mielikuvituksen siivin mitä ihmeellisimpiin paikkoihin ja aikoihin. Juuri tämä on hauskaa spefi-proosan kirjoittamisessa. Ihmisten ja tapahtumien lisäksi voi luoda maailmoja ja historioita, outoja olentoja ja tapoja ja löytää itsensä (tekstin henkilöiden kautta) mitä kummallisimmista paikoista ja tilanteista.”

© Virpi Laakso 2005

IKIROUDAN TARINAT

SAMMIR AHRAEL

Sammir Ahrael asuu yksin vieraan vuoman niskassa. Yö on yksinäisen kaimar, kemarinsa kivipaasi; eräseurana ahava, ange asuin-kumppanina.

Kireäksi käy sammirin nahka. Siellä kasvaa pennun siemen, kehittyä ajaisen aihe. Sieltä kutsuu lapsi kerran, ihmettelee eloansa.

”Kerro emo, kantajani -- hengen, muodon antajani -- missä ovat kemar, kaimar, laittajasi, laatijasi?”

Sammir ei vastaa vatsalleen. Metsästelee, kalastelee; nukkuu talven, nukkuu toisen.

Kohdustansa kutsuu lapsi, ihmettelee eloansa.

”Kasvan kummaksi, emo, kasvan oudoksi aivan. Missä ovat vanhimpasi: kemar oma emosi, kaimar kohta kuolon oma?”

”Ei ole minulla emoa”, vastaa sammir vuoteeltansa. ”Kaimarini kielsi minut, kemar pisti keihäällä. Olen yksin maailmassa; tässä on kurjan ykskanta.”

Tulee syksy, tulee talvi. Tulee kymmenes kevät. Sammirin kohtu paisuu yhä. Tuskat tulevat, menevät; pentu käy vain isommaksi.

Vatsastansa kutsuu lapsi, ihmettelee eloansa.

”Miksi kielsi kaimarisi? Mihin suuttui kemarisi? Kerro, emo, kerro pian, tai en pääse kohdustasi.”

Taipuu sammir, vihdoon vastaa:

”Laittelin vieraan ajaisen.”

”Minkä tähden vieraan laitoit?”

”Olin metsällä, kaukana muista. Siellä iski vaivani; iski kuin eläimen tauti, ilman minulle annettu, syyttä suotta langettu. En tuntenut vierasta hajua, en vieraalle varatun merkkiä. Tulin vieraalle tulelle, vieraan ajaisen asennolle, vieraan laavun varjon alle. Kävin kivusta pahaksi.”

Kohtu käy kovin hiljaiseksi.

Kuut kuulevat taivaan alta tutun tuskanvalituksen. Sammir Ahrael päästää kohdusta pakotettua pentua.

Synnyttää kierron, synnyttää toisen. Eipä suostu sukeutumaan muukalaisen laitlema. Sammir nousee, kulkee yöhön, tiettömille tuntureille.

Kuiskaa lapsi piilostansa.

”Miksi otteeni irrottaisin, miksi kynteni kätkisin? Miksi heikon helpottaisin? Kiellettyjen olen orpo, laittomasti laaiteltu. Ei ole paikkaa pahalle, ykskantaan yön synnylle.”

Kulkee sammir soiden suihin, vaeltaa vanhoille vaaroille. Ilkkuu kohdusta kirottu pentu.

”Miksi kätköstä kävisin, luopuisin emoni varjosta? Miksi päästäisin pahasta, kivuistansa keventäisin? Surma on syntyni soma, kirottu kaunis eloni. Parempi lie syntymättä, kantamatta kahta verta.”

Vaipuu kivelle sammir. Luovu ei surunsa sikiö. Rujo on vieraan lapsi, yksikannan ulkopuoli; rujompi on yksinäisyys, elämä suvusta erossa.

”Ellet synny, synnytän, ellet luovu, luovutan; ellet päästä, päästän itse, itse itseni helpotan.”

Kivellä teräksi isketyllä päästää sammir pentunsa. Putoaa hahmo haavasta, sukeutuu viillosta sikiö; musta on pää lapsella, muodoton sen varsi musta, suukin hampaita täynnä, kasvot kuin Sodan kidasta.

”Katso nyt vaivaasi kasvoihin”, kuiskaa pahan panema pentu. ”Tässä on heikkouden hedelmä, tässä surusi soma syntyy. Ruoki nyt rujo pentusi!”

Synnyttäjän kaulaan karkaa Sodan ja Syvyyden outo luoma.

Tulee aamu, tulee päivä. Tulee tuuli ikijäiltä. Samat ovat vanhat alat, samat kaisojen kahdet kasvot. Samoilla vanhoilla saalismailla metsästävät yksikannat.

Vierähtävät ikäkaudet. Uinuvat ikuiset, uinuu talvi; tulevat vaivat, syntyvät pennut. Vanhat kuolevat kulkemasta uutten ikäpolvein tieltä. Kaukana vapailla vaaroilla, tiettömällä tuntureilla, surun suvuton, kannaton lapsi kulkee samain kuiden alla.

HAHANNYAR JA SARVIPÄÄ

Tulee kevät. Hahannyarin ykskanta jättää kotosuojan ja aloittaa vaelluksen. Kuut loistavat päivisin, tuuli puhaltaa maailmain takaa. Maa vilisee saalista. Katso, tässä on ilman liitävä, tässä maan juokseva; katso, tässä on Hahannyar. Ikuiset ovat hiljaa, Ikuiset uinuvat taivaiden takana.

Tulee yö. Harjun takaa juoksee sarvipää, kopea ja valkoinen. Öisin ilmaantuu sarvipää, puskee kumoon karankoja, kuopii maasta varastoja, säilyttää karkuun saaliin. Ikuiset heräävät. Tuuli laulaa, Ikuiset laulavat; kauhea on Ikuisten laulu, kauhea on Ikuisten katse.

Tulee syksy. Sanoo kaimar: ”Minä teen sarvipään valkoisesta turkista makuutaljan Hahannyarille.” Sanoo kumar: ”Ikuiset ovat lähettäneet sarvipään, Ikuisten suusta on se tullut, Ikuisten katse on Hahannyarin yllä.” Sanoo sammir: ”Hahannyar kaatakoon sarvipään, niin että Ikuisten henki palaa uinumaan taivaiden taakse.”

Tulee ilta. Kaimar Hahannyar pukee ylleen harmaat nahat, ottaa keihään, ottaa jousen, ottaa viisi nuolta. Lähtee etsimään valkeaa sarvipäätä.

Tulee yö. Kuut laskevat maailman reunan alle. Sarvipää hypää lohkareen takaa. Läpi yön kaimar ajaa valkeaa takaa tähtien valossa. Kaimar heittää keihään. Keihäs valahtaa veteen. Kaimar ampuu viisi nuolta. Viisi nuolta sarvipää väistää ja välttää turman.

Tulee aamu. Valkea juoksee harjun taakse, jälkiä jättämättä se katoaa. Ei löydä kaimar aseitaan, palaa ykskantaan. ”Ei saanut Hahannyar sarvipäätä tänään”, sanoo kaimar.

Tulee ilta. Kumar Hahannyar pukee ylleen harmaat nahat, ottaa keihään, ottaa jousen, ottaa viisi nuolta. Lähtee etsimään valkeaa sarvipäätä.

Tulee yö. Kuut laskevat maailman reunan alle. Kumar lähestyy, sarvipää odottaa. Sarvipää nousee kivien takaa ja juoksee ilkkuen karkuun. Läpi yön kumar ajaa valkeaa takaa tuulen ulvoessa. Kumar heittää keihään. Keihäs iskeytyy maahan. Kumar ampuu viisi nuolta. Viisi kertaa sarvipää hypähtää syrjään ja välttää turman.

Tulee aamu. Valkea liittää lohkareiden yli, jälkiä jättämättä se katoaa. Ei löydä kumar aseitaan, palaa ykskantaan. ”Ei saanut Hahannyar sarvipäätä tänään”, sanoo kumar.

Tulee ilta. Sammhir Hahannyar pukee ylleen harmaat nahat, ottaa keihään, ottaa jousen, ottaa viisi nuolta. Lähtee etsimään valkeaa sarvipäätä.

Tulee yö. Kuut laskevat maailman reunan alle; sininen kuin te-

räs on kehä taivaanrannan yllä. Sammhir lähestyy, sarvipää odottaa. Korkeat kuin pensaat ovat sen sarvet, valkoinen kuin kuut on sen turkki. Koko yön sammhir ajaa sarvipäätä takaa tähtien loisteessa. Sammhir heittää keihäänsä. Keihäs kirpoaa kiveen. Sammhir ampuu neljä nuolta. Neljä kertaa nuolet hipaisevat sarvipään turkkia.

Kuiden jo sarastaessa sarvipää juoksee alas puronvartta. Sammhir ottaa viimeisen nuolen, asettaa sen jänteelle, tähtää ja ampuu. Tuulen siivittämänä nuoli lentää, Ikuisten laulun siivittämänä nuoli lentää kuin katse ja iskeytyy sarvipään kylkeen. Vielä hetken sarvipää juoksee. Sitten pettävät sen jalat; se kaatuu rantaveteen kauheasti huutaen.

Sammhir Hahannyar laskeutuu puronvartta. Valkoinen on sarvipään turkki, punaista on veri valkealla turkilla. Enemmän kuin eläimen viisautta on viisautta sarvipään silmissä.

”Hyvä metsästäjä”, sanoo sarvipää. ”Olet kaatanut minut, Hahannyar on tänä yönä kaatanut minut. Ota nyt veitsemi ja leikkaa irti sydämeni. Jos kuut nousevat ennen kuin henkeni nousee taivaalle, palaan taas maan päälle yön koittaessa.”

”Kuka olet, henki?” kysyy sammhir ihmeissään.

”Ennen olin metsästäjä kuten sinäkin”, vastaa sarvipää. ”Olin kaimar, minulla oli kumar ja sammhir. Meitä oli kolme, kuten kuulu olla. Ikuiset pysyivät hiljaa.

”Kului kierto, kului toinen, kului kymmenen kertaa kymmenen kiertoa. Sitten tuli sammhirini kantavaksi, ja minun kuului lakata olemasta. Mutta minä käänsin selkäni Ikuisille enkä tahotonut kuolla. Siitä lähtien olen vaeltanut sarvipäänä maan päällä. Palaan öisin kiusaamaan heimoani, kaatamaan seipäitä, säilyttämään saaliin.”

”Kauhea on Ikuisten tahto”, valittaa sammhir. ”Olet ajainen, kuten minäkin. Kuinka voin sinut tappa? Emme ole samaa ykskantaa, veremme ei ole sama; minä olen Hahannyar ja sinä olet vaeltava henki.”

”Hyvä metsästäjä”, sanoo sarvipää. ”Minun sammhirini on sinun kaimarisi. Sinä olet minun sammhirini lapsen lapsi. Minä olen Hahannyar. Hahannyar on ykskantamme, Hahannyar on nimemme. Ota puukkosu, metsästäjä, ja leikkaa sydämeni irti. Avaa suuni ja päästä henkeni nousemaan taivaalle, niin että loputtoman elämän kirous raukeaa henkeni yltä. Mutta pidä kiirettä, sillä näen jo kuiden nousevan maailman reunan takaa. Katso, etkö näe kehää taivaanrannan yllä, kuinka se on sininen kuin teräs?”

Kuut sarastavat taivaiden kupeessa. Sammir ottaa puukkonsa ja leikkaa sydämen sarvipään rinnasta. Ja silloin katoaa valo valkean silmistä ja henki pakenee huokauksena sen suusta; sarvipään henki nousee taivaalle esi-isien joukkoon, suureen uinuvaan ykskantaan. Kyyneleet putoavat sammirin silmistä, kostuttavat valkeaa villaa, Hahannyarin valkeaa villaa.

Tulee aamu, kuut nousevat. Valo koskettaa sarvipään turkkia. Veden rajasta katoaa valkea ruumis. Jäljelle jää sammirin katkenut nuoli, läisten laulun siivittämä, ja pieni kapea luu, ajaisen valkea sormiluu. Sammir laittaa luun laukkuunsa ja vie sen majalle mukanaan.

”Sai Hahannyar sarvipään tänään. Mutta taljaa ei saanut”, sa-

noo sammir ja antaa kaimarille kapean luun. Kyyneleet putoavat kaimarin silmistä.

Tulee ilta. Kaimar Hahannyar vaeltaa yksin kuruille. Tähtien valossa kaimar leikkaa irti käden, joka ei kerran surmannut Hahannyarin vanhinta. Kaimarin kyyneleet kostuttavat kiveä, ja kivi ottaa itseensä Hahannyarin synnin. Ikuiset sulkevat silmänsä, Ikuiset vaipuvat uneen taivaiden takana; kaunis on Ikuisten uni, suloinen on Ikuisten hiljaisuus.

KIHANYAR JA IKITALVI

Sinisen kaisan kupeessa asuu Kihanyarin yksikanta, vanhempi kuin vaarat itse. Kaisan laelle kahlittuna nukkuu talvi henkien unta. Ikänsä kaiken on yksikanta vaalinut kielletyn kaisan rauhaa. Näin on kerran määrätty; ikitalvessa ei mikään voi elää.

Tulee aamu. Rinne on roudassa, jää jäkälässä. Kuiden valossa sammir Kihanyar ajaa takaa tummankaista. Törmää myöten tölvää eläin, sammir kuin peura perässä. Rakka rohisee askelen alla.

Ajo vie metsästäjän mielen. Ei tunne kaihkavaa tuulta, ei talven unista hengenvetoa. Siihen kivelle astuu saalis, astuu sammirkin, heittää keihään. Tunturin laittomalle laelle viereee tummankaisen musta veri. Siihen sortuu otuksen ruumis, teosta todistukseksi.

Pahaa ei käy pyörtäminen. Puskee kivistä puhuri; viima viheltää, tuivertaa tuuli, ujeltaa läisten vihanlaulu.

Kotosuojalle, omiensa luokse pakenee onneton sammir.

Järkkyy kamara, halkeaa kallio. Järkäleet pursuvat jäkälän alta, poukkovat alas kun nousevat pahdat. Ei ole kotiin käyminen, suvun luokse sorrettuun suojaan.

Sammir pakenee aavoille maille, juoksee petona, tumman laila, käyräkynneksi kirottuna. Päälle on puettu verivaate, mieleen painettu pedonmieli, ylle surmatun tumman turkki.

Tulee yö, tulee aamu, tulee seuraava päivä.

Kuiden kajossa, usvan hupussa kirottu sammir kulkee suolla. Rimmet hyllyvät mustaa mutaa, varvut rouskuvat kypälän alla; nouseva tuuli piiskaa lunta. Pyry levittää lintuna siipensä. Talvi karkaa kesän yli, käymään vapaana kesämailla.

Tuiskussa sellaisessa näe ei kuonoa kauemmaksi. Tuuli kiskoo kipeästi, koettaa kaataa mustaan rimpeen; aapa ei anna suojaa, valkoinen sokeus valtaa kaiken. Läisten laulu hukuttaa huudot.

Pitkään tuiskii, vihdoin vaikenee. Kauaksi kurrottavat valkeat palsat, lumi sulaa tummiin rimpiin. Yksinäisyys on rimpeä mus-

tempi, palsan sydäntä painavampi.

Tähtien valossa vaeltaa sammir soilla, kairoilla, tuntureilla. Yksin saalistaa, yksin syö, yksin nukkuu Kihanyarin nuorin; yksin herää jäisellä sijalla, yksikantaansa ajatellen. Yksin vartoo valkean loppua. Ei koita kevät, ei tule kesä. Talvelta uupuu unenpaikka, kaisan kiven katsoja; siksi jatkuu lumentulo. Kylmän kera kulkee sammir, talven lailla sijatta, vaan ei ole talvesta toveriksi. Kurja on lumen kumppanuus.

Merelle käy tumman matka. Sinne istuu peto-sammir kivelle harmaan äärelle, harmaalle aavan rannalle kuulemaan lokin huutoa, kuohun tumman huokausta.

Häpeä on hylätyn syvä; yksinäisyys on syvempi.

”Merensielu, vedensielu, sinulla on vallassasi rimmet kaikki, jää ja hanki, järvet, joet, soiden silmät. Onko siellä yksikantani, aavan armoilla omani, saivon vakavan varassa, rauman raskaan uumenissa?”

”Ei allani yksikantasi”, vastaa vesi vellovaainen.

”Kaivattus ei kaltiossa, suremas ei suos’ syvässä.”

Nousee sammir, lumeen kulkee, hankiaavan hämäryyteen. Kulkee kierron, kulkee toisen, kulkee kymmenen kiertoa, kypälän kylmin kuin jäisin juurin, kasvot kohmeessa karvan alla. Ei taukoa talvi kulkemalla; Ikuisten vihaa ei väsyttä aika.

Sammir saapuu outamaille. Harjulle istuu hankiselle, vierettää vetenä murheensa.

”Kuuheet, te päivän silmät, kertokaa, ken kaiken näätte, yli suon ja salon suuren, rakka-aavan rannattoman; käykö siellä Kihanyar mailla kuiden kultaamilla, näillä aavoilla aroilla, maan harjuilla autoilla?”

“Ei allamme ykskantasi”, kuiskaa kuista keltainen.
“Ei katso meitä kaivattusi”, vastaa varjo valkeampi.

Nousee sammir, painaa pyryyn, pakkaseen ja umpihankeen.
Keväisiin käy lumenluomiin, kesiiin vielä valkeampiin, välttää vierasta, kaihtaa kaltaista; ei ole paikkaa erotetulle, verenheimon hylkimälle.

Yksin käy ylös sammir, kulkee läpi louhikkojen, kurujen kautta vuorimaille. Vanhat ovat vuorten huiput, karut kuin on keihään kärjet, jäisemmät vain, ja jyrkemmät. Sinne istuu rotkon reunaan syvän kanssa silmätysten, mieli kuilua mustempana, rinnettä rikkinäisempänä.

“Vuorensielu, kivensielu, sinulla on vallassasi luja kaikki, kuilut, juolut, kalliot, paljakat, pahdat.
Käykö ylläsi ykskantani, kemarini, kaimarini?
Pitääkö lunta luolassa, astuuko kiven kupeessa?”

“Ei maillamme manattusi”, vastaa vuori vanhimmainen.
“Ei kivellä kirottusi, kuilun kupeessa petettyysi.
Ikeessä on itkettyysi, kivenä ja kalliona,
haljenneen pahdan vankina, läisten ikiomana.”

Putoaa paadelle sammir. Ei välitä nuorin viimasta, ei tuskastu lumentulosta; kunpa tulisi itsekin lumeksi jo lopulta, läisten vihasta vapautuisi. Ja siihen uupuu vihdoon, jäätyy, vaipuu kylmän kangistama.

Harhasta katsoo kaimarinsa, valkea varjo, auerhahmo. Harmaat ovat kaimarin silmät, kiviset kuin graniitti, hymykin kivistä kaiverrettu, ajolumen ahavoima.

“Tumman surma, surunlapsi, ikitalven tuoja-rukka!
Kurja on uinua yksin, pitää ykskantaa jään kanssa.
Palaahasi paikalle. Kapua kaisan laelle, sinisen kallion kupeeseen; siellä ovat omimpasi.
Nuku sinne, nuorimmainen.”

Herää sammir harmaudessa, hyhmässä yltään, silmät jäässä, ajatukset ikiroudassa. Harmaa on kallio, harmaampi uni; ääni kiveä kylmempi, jään otetta jäytävämpi.

Myrskyn myötä kulkee nuorin, kulkee kierron, kulkee toisen.
Erota ei päivää yöstä, kuita longan lomasta, jäätyneillä silmillänsä.

Kulkee kierron kolmannenkin. Yllä kiehuu lumiketko, pauhaa pyry päättymätön, pyörteilevä pakkaslumi. Kuule ei sammir valitusta kohmeisilla korvillansa.

Jo näkyy tunturin tuttu hahmo.

Lumi leijuu tuulessa. On valkea-ilma, aaveen-aika. Yksin nousee nuorimmainen tuulikankaan tuntumaan. Siihen kiipeää kaisalle, siniselle kalliolle, viheltävän lumen alle laittaa manattu maaten: veriturkki, taljan vanki, jäässä kuni vanha vuori.

Verivaatteen vanhan alta kivi ottaa Kihanyarin synnin.

Jo tyyntyy tuuli, jo vaipuu läisten vihanlaulu. Jo peräännyttävä pilvikansi. Kuu katsoo harson raosta, pyryharson haihtuvain takaa. Tahtuu kymmenkiertoinen talvi. Haihtuu hanki, kaartuu kamara. Lumen alta astuu kevät kauniimpi kuin veitsen terä.

Sinisen kaisan katveessa vartoo talvi vangittuna. Ellei vartois, ei sulaisi lumi, ei koittaisi koskaan kesä. Siellä asuu yksikanta haljenneen pahdan varjossa, Kihanyariksi kutsuttu, vanhempi kuin vuorten juuret. Aikojen alusta Kihanyar on tarkannut talven unta, vahtinut tunturin vankia, kaisan kiellettyä lakea. Aikojen lopussa sortuneet kaisa, tulee taas ikuinen talvi. Mutta ennen ehtii loppu toinen.

© Katja Kivilahti 2005

Katja Kivilahti

Helsinkiläiseltä Katja Kivilahdelta on julkaistu tekstejä harvoin, mutta ilmestyessään nuo tekstit ovat saaneet huomiota ja kiitosta lukijoilta. *Ménage à trois* (Tähtivaeltaja /1999) sijoittuu 1930-luvun Berliiniin. Tummasävytteinen *Vaitija Harmaa* (Tähtivaeltaja 2/2004) kertoo rosvojoukon päällikön tarinan apokalyptisessä maailmassa, jossa lisääntyminen on vain harvojen ja valittujen etuoikeus ja ekumeeninen akti. Kivilahden kieli on kuvallista ja rikasta, paikoin jopa haastavaa, mutta palkitsee lukijansa. Teksteissä on vahva tunnelma ja henkilöhahmot toiveineen ja pelkoineen on kuvattu väkevästi. Nämä kaksi novellia ovat luettavissa Kivilahden kotisivuilla osoitteessa: <http://melaja.fi/rhia/>

Usvassa julkaistavassa Ikiroudan tarinoissa Kivilahti jatkaa

kielellä leikittelyä. Osassa tarinoista on tavoiteltu kalevalaisen runomitan tunnelmaa sitä kuitenkin täsmällisesti noudattamatta. Lopputuloksena on raikasta ja epätavallista fantasiaa, joka vie lukijansa matkalle vieraaseen aikaan ja paikkaan.

Kivilahti kertoo, ettei miellä tällä hetkellä itseään kirjoittajaksi eikä kirjoita aktiivisesti. Seuraavaksi hän haaveilee sarjakuuvan julkaisemisesta – kuvantekijällä ei ole taakkanaan samantyyppistä kielimuuria kuin kirjoittajalla ja lukijoita sekä palautetta voi saada maailmanlaajuisesti. Kivilahti on kuitenkin lunastanut jo muutamalla novellilla paikkansa kotimaisen spekulatiivisen fiktion kentällä – tästä kirjoittajasta tullaan vielä kuulemaan.

Kivilahti kirjoittaa kotimaisista science fiction- ja fantasianovelleista arvosteluja Kosmoskynän Kosmiselle Colosseumille.

ERÄITÄ KEVÄTPÄIVIÄ, ELI TAIVAALLISEN LAATIKON TAPAUS

Olen jo aikaisemmin kirjoittanut, kuinka tärkeää filosofin on huolehtia omasta kenttäkelpoisuudestaan. Vain odottamattoman kautta voi ihminen oppia jotain todella uutta ympäristöstään, eikä sellaista tilaisuutta sovi hukata pelkkien fyysisten epämiellyttävyyksien tai hankalasti ylitettävien etäisyyksien vuoksi.

Oli kevään sadaskahdeskymmenes ja työhuoneeni paperikaih-dinten välistä tunki sisätiloihin sellainen kuulas ja aurinkoinen aamu, joka tuntuu aina karistavan kaiken korkeamman ajattelun ja antavan sijaa vain herkemälle haaveilulle. Havaitsin sen hivenen häiritseväksi, sillä minun olisi pitänyt keskittyä kollegani Jules Micheletin vuoden alussa julkaisemaan artikkeliin ja siinä ilmoitettuun Stephenin tähtijärjestelmän lukuun, sekä sen saamiin varsin uskonnollissävytteisiin merkityksiin. Olin täysin varma, että onnistuisin omassa kritiikissäni osoittamaan virheellisiksi joka ikisen hänen eriyttämistään lemmoista, mutta harmistukseksi havaitsin transpondisten lukukenttien sijaan mieltäväni mieluummin yhteistä tuttavartamme kreivitär Alesiaa ja hänen korkealle kohoavien poskipäittänsä pisamien lukumäärää.

Onnistuin luomaan niille mielessäni äärellisen kenttäteorian. Tunsin lievää turhautumista, koska en päässyt toteamaan sen todenpitävyyttä käytännössä, mutta samalla myöskin hieman lämpöä sydänelässäni pohtiessani teoriastani johdettavissa olevia uusia ja mielenkiintoisia implikaatioita.

Harhailevan ajatteluni katkaisi kilahdus työhuoneeni oven kellosta, jonka olin aamukiireissäni unohtanut jättää vaimentamatta.

”Asiakas haluaisi tavata teidät”, ilmoitti kilahduksen valtuuttama taloudenhoitajani tapojensa mukaan suorasukaisesti ja katse alas luotuna, ”Anhweiniläinen maalainen mies. Hänellä on kolme kanaa.”

Puistelin valmiiksi päätäni, sillä olin jo urani aikana tullut läpikäyneeksi kaikki ne ongelmatilanteet, joihin jokainen filosofi tulee törmäämään työskennellessään tavaravaihdon periaatteiden mukaan. Lisäksi yleinen ruokapula oli jo helpottanut.

”Mikä hänen ongelmansa on?” tiedustelin ja odotin vastaukseksi jotain palstariitojen tai korkolaskelmien kaltaista.

”Hän sanoo sen olevan laatikko.”

Se hämmästytti minua hieman. ”Minkälainen laatikko?”

”Hän ei suostu kertomaan. Hän kuulema pelkää teidän pitävän häntä hulluna. Hänen vaimonsa pitää jo.”

”Sattuuko hänellä olemaan mukanaan... tämä pulmallinen”, heilautin kättäni, ”laatikko?”

”Ei”, vastasi taloudenhoitajani. ”Hänellä on kolme kanaa.”

Lähetysin taloudenhoitajani välityksellä miehen torille myy-

mään kanansa ja palaamaan niistä saatujen rahojen kanssa. Kolme kanaa oli naurettavan pieni summa, mutta Anhweinin maalaiskunta oli kärsinyt pahoin mannertenvälisessä sodassa, eikä ollut enää niin vaurasta aluetta. Kaiken lisäksi kyseisen maalaismiehen oli täytynyt arvostaa asiaansa, sillä Anhweinin ja Kiangsin välisen maantieteellisen etäisyyden perusteella oli hänen täytynyt lähteä matkaan vähintään puolitoista vuorokautta aikaisemmin.

Nousin tuolistani ja pohdin tilannetta. Varsinkin nuorelle filosofille vastaanoton pitäminen antaa korvaamattoman kosketuspinnan ulkopuolella vallitsevaan todellisuuteen, mutta olin jo itse harkinnut kyseisestä tavasta luopumista sen ennalta-arvattavuuden vuoksi. Tällä kertaa en kuitenkaan kyennyt luomaan yhtään tilanteeseen sopivaa teoriaa ja arvelin turhautumisen kiehtovuuden alkavan jo kohta murentaa mielenterveyttäni.

Huokaisin syvään ja katsahdin kaihdinten välitse keväiseen ulkoilmaan. Päivästä oli tulossa kaunis ja aurinkokolmikön laiskat kaksosetkin olivat jo nousseet ylös taivaankannelle. Otin pienen paperin, kirjoitin sille lyhyen viestin ja pudotin sen kirjeluukun välityksellä alakertaan.

Kellon kilahtaessa uudelleen olin jo valmistautunut. Viittasin sisään astuvaa vanhahkoa ja kaikesta matkustamisesta väsyneen oloista mieshenkilöä istumaan vastapäiselle tuolille ja näin hänen liikkeistään hänen epärointinsa. Ojensin käskevä kättäni toistamiseen, kun taloudenhoitajani toi nähtäväkseni pienen lautasen jolle oli aseteltu kuusi kolikkoa.

”Rahat kanoista?” kysyin ja taloudenhoitajani myönsi asian lyhyesti nyökäten. Lautasella oli kaksi aurumia ja kahdeksantoista penniä, enkä voinut olla huomaamatta sitä loogista ristiriitaa, missä kolmen kanan myymisestä oli sujuvasti muodostunut kolmella jaoton luku. Viittasin taloudenhoitajaa poistumaan ja päätelin vieraani joko pitäneen osan rahoista itsellään, tai sitten hänen tulleen petetyksi tuntemattoman kaupungin markkinoilla. Päädyin lopulta jälkimmäiseen vaihtoehtoon, mutta sitä ennen pyysin kansalaista esittelemään itsensä, sekä ilmoittamaan asiansa.

Vieraani istui tuolillaan jäykästi ja nojaamatta, kuin peläten likaavansa sen siistit pehmusteet pelkällä olemuksellaan. Hän odotti hermostuneena sulkeutuvan oven salvan naksahdusta ennen omaa esittelyään.

Sitä seurasikin varsin hämmentävä tarina.

Hänen nimensä oli Kaisek Teng ja hän kertoi olleensa sodassa Hpistinmiehenä ja tulleen lopulta ylennetyksi joukkueenkersantiksi. Tätä asiaa hän painotti kahteen kertaan, kuin haluten siten vakuuttaa minut kunniallisuudestaan. Sodan jälkeen hän oli mennyt naimisiin kotikylänsä tytön kanssa ja alkanut viljellä oman sukunsa tilaa ainoana eloonjääneenä miehenä. He olivat saaneet onnellisesti raivattua peltonsa metallista, toisin kuin naapurin vanha isäntä, joka oli ajanut kääntöauransa räjähtämättömään kranaattiin ja menettänyt samalla sekä toisen jalkansa, käntensä, että kääntöauransa. Pellot eivät kasvaneet enää kuten ennen sotaa, mutta he olivat sinnitelleet ja laskeneet vähäisiä rahojaan, ja

heille oli syntynyt kolme tervettä lasta, kaksi tytärtä, sekä poika.

Nyökkäsin hänen tarinalleen ajatellen sen rauhoittavan hieman hänen hermostuneisuuttaan, mutta mies vain vilkuili ympärilleen yhä levottomampana. ”Sitten”, herra Kaisek sanoi, ja hänen äänensä katosi lähes kuiskaukseksi. ”Sitten tuli se yö ja se myrsky. Kaksitoista ja kolme päivää sitten.”

Oli satanut jo kaksi päivää. Kolmas oli näyttänyt jo hieman paremmalta, mutta neljäntenä tuuli oli yltynyt uudelleen ja myrskypilvet olivat saapuneet. Ikkunaluukut oli pitänyt sitoa kiinni, vettä oli satanut vaakasuoraan ja salamoinnin alkaessa oli päivä pimentynyt suoraan yöksi. Myrsky oli vain pahentunut ja jokin ukkosen jylinässä oli herra Kaisekin mielessä jo alkanut kuulostaa täydeltä tykistötuulelta. Heidän pienin lapsensa, hänen oma poikansa, oli halunnut kiivetä heidän sänkyynsä turvaan nukkumaan. Tyttäret olivat kietoutuneet piiloon omiin peittoihinsa ja silloin oli iskenyt se lopullinen melu ja murtuma, kuin itse taivas olisi ollut sortumassa.

Hänen vaimonsa oli säikähtänyt ja pelännyt vihollisen hyökkäävän, mutta herra Kaisek oli varma, ettei yksikään ihminen olisi halutessaankaan kyennyt aikaansaamaan sellaista ääntä. Hän oli lyönyt kipinän lyhtyyn, vetänyt tervakangastakin ylleen ja saappaat jalkaansa ja alkanut laskeutua rappusia pitkin alakertaan. Salamoiden valoraidat olivat välhdelleet suljettujen ikkunaluukujen takaa, eikä ulkoakaan ollut kuulunut taivaallisen jylinän lisäksi enää mitään muuta.

Siitä huolimatta herra Kaisek tunnusti, että häntä oli pelottanut koskettaa ulko-oven salpaa ja avata se. Lopulta hänen vaimonsakin oli tullut alakertaan, kalpeana ja poika sylissänsä. Herra Kaisek oli käskenyt lukitsemaan oven perässään, ja sitten hän oli astunut ulos. Viima oli iskenyt vaatteiden läpi suoraan luihin asti ja lyhtykin oli ollut käytännössä hyödytön, mutta siitä huolimatta hän oli jatkanut. Hän oli harhaillut viimassa ja vesisateessa peloilille päin, kunnes oudolla tavalla tuttu ääni sai hänet pysähtymään. Hän oli kuullut sen vain kerran aikaisemmin, kauan sitten, sodassa, kun metallirakenteet olivat pettäneet ja alkaneet revetä liitoksistaan. Salama oli välkähtänyt halki taivaan ja samassa hän oli nähnyt vuoren edessään, keskellä hänen perunapeltoaan, paikassa jossa ei koskaan aikaisemmin ollut vuorta ollut. Ja nyt se oli kaatumassa häntä ja heidän taloaan kohden.

Hän oli kääntynyt ja alkanut juosta vuoren sortuessa kaikkialla hänen ympärillään. Valtaisa isku ja tärähdys olivat paiskanneet hänet liejuksi vettyneeseen multaun ja sen jälkeen hän oli vain maannut hiljaa paikoillaan, hengitys höyryten, uskaltamatta enää liikahtaa. Silloin hän oli kuullut toisenkin sodassa oppimansa äänen, sadepisaroiden kiehumisen tulikuumalla metallipinnalla.

Hän oli ryöminyt liejussa kauemmaksi, juossut ja hakannut nyrkeillä omaa kotioveaan, kunnes hänen vaimonsa oli lopulta päästänyt hänet takaisin sisälle. Tulen hehku oli jo loistanut uudelleensytetyistä hellasta ja lieden päällä oli ollut vettä lämpimässä, mutta herra Kaisek ei ollut kuitenkaan aikunut ruveta peseytymään, tai edes riisumaan märkiä vaatteita yltään. Hän oli

kävellyt suoraa päätä alakerran vanhan vaatekaapin luokse, ottanut sen ylle nostetun kiväärin ja patruunalaatikon ja alkanut kylmästä kohmeisin sormin tunkea patruunoita kiväärin sarjalukkoon. Hänen vaimonsa oli kysynyt, mitä hän oikein oli nähnyt, eikä herra Kaisek ollut kyennyt vastaamaan siihen yhtään mitään.

Silloin oli ovelta kuulunut koputus.

Samassa kilahti jälleen työhuoneeni oven vaimentamattomaksi jäänyt kello ja sisään astui taloudenhoitaja mukanaan teetarjotin. Hänen saapumisensa käperrytti suureksi harmistukseksi herra Kaisek Tengin jälleen kuoreensa, enkä voinut hermostuksissani olla huitomatta taloudenhoitajaa poistumaan huoneesta mahdollisimman pikaisesti. Vanha nainen kuitenkin nosti kärsivällisesti pienen pöydän meidän välillemme, laski tarjottimen sille, kaatoi teen kulhoihin ja ojensi toisen kulhoista herra Kaisekille.

Herra Kaisek tarttui siihen aavistuksen verran epäroiden ja nyt huomasin hänen käsiensä tärisevän. Ulkona aamun kirkkaus oli jo taittumassa keskipäivän lämpöön, mutta herra Kaisek Teng taisi olla yhä sisimmässään siinä myrskyisässä yössä, joka oli jo tähän mennessä saanut niin dramaattisia piirteitä.

Taloudenhoitaja poistui ja ovi sulkeutui, mutta en harkinnut enää kellon vaimentamista. Tiesin jo seuraavan sisään astuvan ihmisen henkilöllisyyden.

”Herra Kaisek”, nyökkäsin ja poimin oman teekulhoni. ”Pyydän. Se koputus.”

Herra Kaisek oli keskeyttänyt kiväärinsä lataamisen kuullessaan hennot iskut kotioveensa. Hetken hän oli ajatellut sen olleen pelkkä tuuli ikkunaluukuissa, mutta sitten koputus oli toistunut. Vilkaistuaan vielä vaimoonsa ja tämän hameessa kiinni

roikkuvaan poikaan hän oli sulkenut kiväärin puoliksi ladatun lukon, virittänyt aseensa ja odottanut.

Hentojen koputusten kaikuessa kolmannen kerran hän oli kävellyt ovelle, vetänyt salvan sivuun ja avannut oven. Sen toisella puolen oli seisonut pienikokoinen ja märkä ihminen.

”Hän oli...”, herra Kaisek takerteli sanoissaan, ”nainen.”

Kohotin kulmakarvojani, mutta herra Kaisek ei osannut selittää asiaa sen tarkemmin.

”Pelkkä... tyttö”, hän sanoi lopulta. Pelkkä tyttö omituisissa vaatteissa, lyhyet hiukset vettä valuvina, puristamassa märkiä käsiä ympärilleen, lyhty mukanaan, se lyhty, jonka herra Kaisek oli itse pudottanut pellolle kaatuessaan ja karkuun juostessaan. Herra Kaisek oli ollut niin hämmäntynyt naista katsellessaan, ettei hän ollut edes muistanut koko kivääriä kädessään. Nainen oli sanonut jotain, eikä Kaisek ollut ymmärtänyt siitä sanaakaan. Sanat olivat kyllä olleet oikeita mutta väärissä paikoissa, eivätkä ne olleet tarkoittaneet yhtään mitään.

Hänen vaimonsa oli silloin rynnännyt hänen ohitseen kiskoamaan vierasta sisään ulkoilmasta pahoitellen kamalaa säätä. Herra Kaisek oli tuijottanut ulos sateeseen ja pimeyteen ja muistanut vasta sitten ladatun kiväärin sormissaan. Mitä tahansa siellä olikin, ei se voinut olla kamalan kuolettavaa, koska se oli juuri päästänyt ohitseen ja hengissä noin hennon, ja vieläpä naispuoleisen olennon.

Hän oli salvannut oven uudelleen ja poistanut sen jälkeen aseensa virityksen ja palauttanut varmistuksen, mutta jättänyt patruunat yhä sarjalukkoon. Hänen vaimonsa oli sillä välin istuttanut vieraan pöydän ääreen.

”Kiitos”, oli tuntematon nainen sanonut, ja se oli ollut jo oikea sana oikeassa paikassa. ”Märkä vesi”, oli vieras jatkanut ja sekin oli ollut ymmärrettävää. Vettä oli jo valunut vaatteista lattialle.

Samalla herra Kaisek oli havainnut omien saappaittensa rapaiset jäljet. Hän oli juuri riisumassa kenkiä jalastaan ja heittävässä painavaksi kastunutta takkia yltään, kun hänen vaimonsa oli jo kiiruhtamassa yläkerrasta mukanaan vaihtovaatteita vieraalle.

Ja sitten herra Kaisekia oltiinkin jo komentamassa sivummalle.

Herra Kaisek käänteli teekulhoa sormissaan. Laskin omani takaisin tarjottimelle ja hän toisti liikkeenä ajattelematta ja ilman omaa tahtoa. Tarina ei ollut vielä ohitse.

”Sitten”, hän sanoi vaimeasti. ”Sitten on vielä se laatikko...”

Aluksi herra Kaisek ei ollut edes huomannut koko laatikkoa, sillä se oli päätynyt muiden naisen tavaroiden kanssa yläkerran sivuhuoneeseen. Tyttäret oli siirretty alakertaan nukkumaan ja kaikki märät vaatteet oli ripustettu hellan yllä oleville nyöreille. Myrskytuuli oli ulvonut yhä, mutta ukkonen oli jo mennyt, eikä herra Kaisek ollut enää kyennyt tuntemaan minkäänlaista pelkoa sisällään. Eikä hänen vaimonsakaan, aivan kuin jonkinlainen suojeleva henki olisi asettunut asumaan heidän luokseen.

Vasta aamulla oli hän ymmärtänyt todellisuuden. Taloa vasta-

päistä perunapelttoa ei ollut enää olemassa. Kolme päivää sateesta vetyneen pellon keskelle oli ilmaantunut jonkinlainen valtaisa kyljelleen kaatuneen rakennelman muoto, jonka metalliset ja taipuneet jalat osoittivat nyt sivuille ja taivasta kohden. Mikä tahansa laite olikin, oli se puhaltanut ja viskonut koko pellon pintakerroksen pois paikoiltaan. Kaiken lopun olivat kyläläiset tallanneet tunkiessaan laitteen ympärille. Naapurin nuoret pojat olivat kiipeilleet valkoisen muodon siivekkeenkaltaisille rakenteille, mutta paikalle saapunut valtuusmies oli hätistänyt heidät pois ja asetuttanut kymmenen metrin turvarajan, jonka sisälle astuvat kaikki pidätettäisiin.

Valtuusmies oli sitten yhdessä kirjurin ja lääninvirkailijan kanssa tullut jututtamaan herra Kaisekiakin, joka ei ollut oikein osannut tehdä muuta kuin kertoa kaiken. Lääninvirkailija oli vain nyökkäillyt ja valtuusmies puistellut päätään ja kirjuri lähetettiin viemään sanomaa. Iltapäivällä oli saapunut lisää lääninvartijoita. He ajoivat pihaan, kävelivät sisään taloon koputtamatta ja veivät mukanaan keskellä yötä saapuneen naisen. Nainen oli sanonut jotain vastaan, mutta miehet olivat jo lukinneet hänen käsivartensa ja nilkkansa, kantaneet hänet vaunuun ja ajaneet pois. Läänin miesten jälkeen oli saapunut armeija ja he olivat karkottaneet loppukin ihmiset katselemasta. Kaisekin perhettä he olivat käskeneet pysymään sisätiloissa ja olemaan kyselemättä.

Koko seuraavan yön olivat armeijan tela-ajoneuvot melunneet ja taas oli herra Kaisekin perheen talo tärhdellyt. Rakennusryhmä oli valonheitinten loisteessa juntannut teräspalkkeja peltoon ja tuonut paikalle kaksi raskasta telalavettia ja nosturikalustoa.

Aamulla oli jäljellä ollut enää tyhjä pelto ja sinne tänne osoitettavia teräspalkkeja. Niiden keskelle oli jäänyt suuri kuoppa jonka pohjaa oli peittänyt vain mutainen vesi. Pellon lisäksi oli nyt koko pihamaakin möyhennetty.

Herra Kaisekin vaimo oli katsellut aikansa sitä kaikkea ja sitten itkenyt.

”Se laatikko”, minä jouduin muistuttamaan häntä. ”Se teidän ongelmanne.”

Herra Kaisek näytti epäriävän, hän puristeli sormilla toisiaan ja vilkaisi sitten lyhyesti. ”Se... jäi.”

”Jäi?”

Herra Kaisek nyökkäsi. ”Siltä naiselta. Tytärten huoneeseen, sellainen pieni matala laatikko. Muutamana viime päivänä... Aivan silloin tällöin...”

”Niin?”

”Se on alkanut puhua minulle”, sanoi herra Kaisek ja samassa hän alkoi punastua.

Mieleni olisi tehnyt hymyillä, mutta jätin sen tarkoituksella tekemättä.

”Laatikko?” minä hämmästelín.

Herra Kaisek nyökkäsi ja jatkoi punastumistaan, ”Puhua. Vain minulle, ohikulkiessa. Sellaisella hiljaisella ja... varovaisella äänellä.”

”Mitä se sanoo?” kysyin mielenkiintoa täynnä.

”Hän... se... sanoo”, nielaisi herra Kaisek. ”Se sanoo, että se pelkää.”

”Pelkää?” jatkoin ihmettelemistäni. ”Laatikko? Mitä ihmettä voisi laatikko pelätä?”

”Se pelkää, että se puretaan osiin. Hajotetaan ja tutkitaan. Jos se puhuu liikaa.”

Tuijotin punastunutta herra Kaisekia, reservin kersanttia, joka vaikutti olevan täysin tosissaan. Nyökkäsin hiljaa, sillä se oli täysin luonnollinen asia puhuvan laatikon pelätä. Nousin seisomaan ja vilkaisin ulos. Valoisaa aikaa olisi vielä viisitoista tuntia, mutta se ei enää riittäisi. Otin sormukseni työpöydän leimasinpidikkeestä ja asetin sen huolella sormeeni. Tarkistin vielä, että yksityinen kuvio oli kämmentä kohti, puristelin kättäni nyrkkiin ja tunsin, kuinka mielenkiintoni tätä tapausta kohtaan oli jo reilusti täyttänyt ennakkoavistukseni sille raavaaman tilan. Useimmat filosofit yrittävät aina vältellä uskontoa ja politiikkaa, mutta numerologisen lähestymistavan valinneena minulla ei ole ollut urallani koskaan sellaista vaihtoehtoa.

”Te saavuitte raideteitä”, sanoin herra Kaisekille. ”Se ei kelpaa. Te tulette meidän mukaamme.”

Herra Kaisek nyökkäsi epäriöiden, eikä hän tuntunut ymmärtävän.

Samassa oveni kilahti vielä kerran ja sisään astui uskollinen kenttäassistenttini Liu Elgar, vuorokauden aikaan nähden tyypillisen unisena.

”Moottorivaunu on valmis, kaikki kanisterit täytetty”, tyytyi nuori miehenalku ilmoittamaan ottaessaan samaan aikaan sekä lakin päästään, että haroessaan hapsottelevia hiuksiaan.

”Hienoa”, paukautin kämmeniäni yhteen. ”Mukaan täysi kenttävarustus. Runsaasti arkistokelpoista paperia ja säänkestävä kynäsarja. Sekä vaihtovaatteet. Opasta herra Kaisek Teng alakertaan ja talleille. Ja kahmi keittiöstä mukaan kaikki mitä irtoaa. Meillä on yli neljäsatä kilometriä matkattavanamme, emmekä me aio pysähdellä turhan päiten!”

Toisin kuin suuret numerologiset totuudet, ovat poliittiset totuudet aina hetken olentoja. Tämä hetkellisyys on toisinaan ajanut jotkin epäonniset tieteenekijät kuvittelemaan niiden olevan jollain tavoin vähemmän todellisia — mikä ei tietenkään pidä paikkansa, kuten kuka tahansa rivikansalainen osaisi asian kertoa. Poliitiikka vain vaatii erilaista numerologiaa, ja kaksi totuutta on aina yhtä suuria keskenään riippumatta niiden kestoista.

Ja mikä uskonnollisiin tosiasioihin tulee, ne ovat vielä asia erikseen. Aina ja ikuisesti.

”Neljännestankkia”, huusi Liu Elgar kolmisynterisen moottorin melun ylitse, lakin lippa taaksepäin käännettynä ja ajolasit silmillään. Vilkaisin ajan kronometristäni ja merkitsin sen taskulyhtyni valossa taulukkoon yhdessä polttoaineen kulutuksen kanssa. Matkasta oli jäljellä neljännes ja vihdoinkin oli kaiken anteeksiantava yö laskeutunut Anhweiniläisen maaseudun ylle,

sillä päivä oli ollut surullista katseltavaa. Epätasaisesti kasvavien laidunten seasta oli näkynyt vain pystyynpalaneiden metsiköiden jäänteitä, eikä kevätpäivän sinnikäs valoisuuskaan ollut kyennyt muuttamaan metsiköissä ruostuvia panssariajoneuvojen jäänteitä kovin toivoa herättäviksi. Anhwein in maalaiskunnassa sota oli yhä kaikkialla, maisemassa, mullassa ja siellä asuvien ihmisten kasvoilla, enkä osaa sanoa tuleeko se sieltä koskaan poistumaankaan. Maan muisti on pitkä.

Vilkaisin vielä pikaisesti taakseni. Kaisek Teng oli onneksi henkilökohtaisista peloistaan ja heittelevästä kyydistä huolimatta onnistunut nukahtamaan takaistuimen ja taloudenhoitajan mukaan tunkeman viltin syvyysiin. Tämä oli hänen ensimmäinen ajomatkinsa yksityisellä moottorivaunulla, eikä hän ollut millään tahtonut luottaa kenttäassistenttini ajotaitoihin huonokuntoisilla ja mutkittelevilla kärryillä.

”Ajan itse seuraavan tankillisen”, huusin Elgarille ja käänsin kirjoituslustani irtosivut takaisin paikoilleen. Mittasin harpin avulla etäisyyksiä kartalta ja laskin summia yhteen.

Elgar ei vaivautunut vastaamaan. ”Onko se sattumaa”, hän huusi.

”Etkö sinä luota kohtaloon?” minä naurahdin hänelle.

”Että me ajamme Florentinen suvun lääniin. Eikö vanha kreivi kieltänyt sinua tapaamasta hänen tyttärtään.”

”Sattumaa”, hymähdin itsekseni ja mittasin samalla vielä etäisyyden Shungarin eteläiseen satamakaupunkiin, jonka liepeillä sijaitsevat kaikki lääninhallitsijan suvun kesähuvilat. ”Sattumaa tai kohtaloo. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö sitä voisi hyödyntää.”

”Eikö hän viime kerralla luvannut tappaa sinut? Seuraavan kerran sinut nähdessään”, virnisteli Elgar samalla, kun holtittomat valonheittimet pyyhkivät tietä reunustavia kivimuureja.

”En minä häntä halua nähdäkään”, huusin takaisin. ”Ainoastaan hänen nuoren ja kauniin leskeksi jääneen tyttärensä. Pidä sinä vain katseesi tiessä.”

Elgar jatkoi virnuiluuaan ja minä käänsin kartan alta näkyviin tärisevällä kädellä piirretyn kuvan. Herra Kaisek Teng ei ollut tottunut tekemään piirroksia vapaalla kädellä ja vaunu oli siinä kohtaa heittelevänyt aika pahasti. Tylppäkärkisen muodon sivuun oli piirretty ihmisen hahmo mittakaavaa antamaan.

”Iso pirulainen”, huusi Elgar ja olin samaa mieltä. Heilautin kartan uudelleen päällimmäiseksi ja kävin läpi sen pieniä merkintöjä.

”Sotilaspiirin rajan yli he eivät ole sitä vieneet”, ilmoitti Elgar tietävään sävyyn. ”Liikaa byrokratiaa. Eivätkä he halua luovuttaa mitään sellaista kenellekään toisille!”

”Älä huolehdi”, vastasin ja pyöräytin harppia sivutien varressa olevan pienen pisteen ympärillä. Me kyllä näkisimme minne se olisi viety.

”Entä se nainen?” kysyi Elgar. ”Miten hänet löydetään?”

”Älä huolehdi siitäkään”, minä pyysin, sillä sen aika olisi vieläkin myöhemmin.

”Joko sinulla on teoria?”

”Kyllä”, nyökkäsin, sillä minulla oli jo täysin valmis teoria kaille.

Se oli enää todistamista vajaa.

Olimme perillä keskiyön tunteina ja koko kotiinpaluu oli tapahtumana liikuttavan lämminhenkinen. Herra Kaisekin vaimo kumarteli meille, halaili miestään ja pyysi nöyrästi meitä astumaan peremmälle heidän vaatimattomaan asumukseensa. Yksinkertainen rakennus oli vanha, mutta sen koko yläkerta oli rakennettu uusiksi ja käytännössä se osoittautuikin varsin vaatimattomaksi, mutta kodikkaaksi. Herra Kaisekin vaimo pyyteli anteeksi, koska heillä ei tavallisesti koskaan käynyt näin hienoja vieraita. Hän kuitenkin keitti meille kuumaa teetä ja sen kera me tyhjensimme loput taloudenhoitajani mukaamme pakkaamasta varsin laaja-alaisesta eväskorista. Lapset olivat olleet jo nukkumassa, mutta vieraiden ihmisten äänien alkaessa kuulua heitäkin ilmaantui alakertaan. Kenttäassistenttini tuntui vain iskevän silmänsä vanhempaan tyttäristä, joten välttyäkseni enemmiltä ongelmilta jouduin komentamaan nuoren miehen pitkän ajomatkan päätteeksi vaunuun nukkumaan.

Lopulta, kun tee oli jo juotu ja eväskorin enemmistö tyhjenetty, sekä talo hiljentynyt, oli aika ryhtyä asiaan. Otin eväskorin pohjalta paljastuneen keraamisen pullon ja herra Kaisek kävi hakemassa meille juomalasit. Hän asetteli niitä pöydälle ja katsoi sitten minuun pöytälamppun loisteessa.

”Haenko... senkin?” kysyi hän epäroivällä äänellä.

Kiskaisin pullonkorkin. ”Hae”, käskin ja kaadoin kirkasta nektaria pieniin laseihin.

Hän tarttui omaansa ja joi sen tyhjäksi yhdellä nielaisulla. Sitten hän lähti.

Täytin tyhjäksi muuttuneen lasin uudelleen ja laitoin korkin takaisin pulloon.

Sitten herra Kaisek saapui takaisin laatikko sormissaan ja laski sen pöydälle hyvin varovaisesti, kuin peläten sen suuttuvan liian kovakouraisesta kohtelusta. Join oman lasilliseni ja tartuin laatikkoon. Kääntelin sitä ja se tuntui yllättävän painavalta kokoisekseen. Kuori oli kuin maalattua metallia, mutta lämpimän tuntuista sormia vasten, kapeat saumat kiersivät reunoja, mutta ne eivät vaikuttaneet jatkuvan pinnan läpi asti.

Etuosa oli erillinen ja se vaikutti kuin läpinäkyvältä, yritin katsella sen lävitse pöytälamppua vasten. Pinnan alta erottui erillisiä osia ja katsellessani minusta tuntui kuin yksi niistä olisi liikahtanut aivan itsestään.

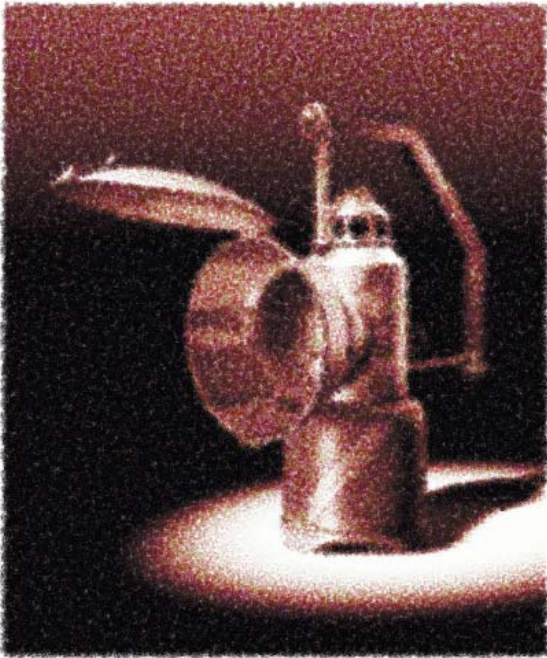
”Tekeekö se tuota?” kysyin herra Kaisekilta.

”Mitä?”

”Liikahtelee. Pinnan alla.”

Herra Kaisek puisteli päätään ja tulkitsin sen siten, ettei hän tiennyt asiasta.

”Tämä osa irtoaa”, näytin pohjalevyä, ”mutta en näe missään kääntöruuveja tai liittimiä. Ja kylkiin kuuluu jotain, jota niissä ei enää ole...”

”Kantohihna”, herra Kaisek älähti ja hän vaikutti kalpenevan.
”Tyttö irrotti sen. Haenkö minä senkin?”

Puistelin päätäni, sillä se ei ollut tarpeen. Laatikon kyljessä oli muutaman syvennyksen sarja. Toiset niistä vaikuttivat jonkinlaisilta mekaanisilta liitännöiltä, mutta yhdestä en saanut selvää. ”Tämä on kytkin”, totesin lopulta. ”Jonkinlainen painonappi. Onko tätä kokeiltu?”

Herra Kaisek puisteli päätään.

Laskin laatikon takaisin pöydälle siten, että läpinäkyvältä vaikuttava osio oli itseäni päin. Herra Kaisek joi uudelleen lasinsa tyhjäksi.

”Se siis puhuu”, vahvistin vielä asian.

Herra Kaisek nyökkäsi.

Katselin rauhallisesti laatikkoa edessäni. ”Hyvää iltaa”, sanoin sitten, ”Olen tämän triumviraatin virallinen valtakunnanloogikko ja numerologinen filosofi Wuqiong Merida Pretorius ja lupaan olla purkamatta sinua osiin, vaikka osoittautuisitkin puhuvaksi laatikoksi. Vannon sen, tieteen nimissä.”

Sitä seurasi pelkkää hiljaisuutta.

”Hyvä on”, totesin itseskeni. ”Siinä tapauksessa minä kokeilen mitä tämä kytkin tekee.”

Nostin jo kättäni ja samassa ilmassa kajahti nopea ja vaimea lause: ”Se oli sitten lupaus.”

Kätteni jäähmettyi kesken liikkeen ja me tuijotimme herra Kaisekin kanssa toisiamme.

”Se osio siitä purkamattomuudesta ja puhumisesta”, jatkoi hengettömän ja äättömän olinen ääni. ”Mielellään siihen lupaukseen voisi yhdistää vielä sen kytkimen painamatta jättämisen.”

”Kai tekin kuulitte...” tiedusteli herra Kaisek levottomana minua katsellen.

Minä nyökkäsin. ”Onko tuo iso kuparikattila tyhjä?” kysyin häneltä, eikä herra Kaisek näyttänyt ymmärtävän kysymystäni. Päättelin asian olevan niin. Nousin ja otin kattilan seinäpidikkeestä ja löysin myös siihen sopivan kannen. Viskasin pöydällä

olevan laatikon kattilaan, suljin kannen ja kannoin kaiken suoraa päätä ulos talosta.

Pysähdyin vasta hyvän matkan käveltyäni. Yöilma oli viileää, enkä ollut tullut laittaneeksi edes ulkokenkiä jalkaani. Iskin kattilan maata vasten, kyyristyin sen vierelle ja puristin kantta tiukasti kiinni.

”Kuuletko sinä yhä”, minä kysyin.

”Kyllä”, vastasi ääni kuparikattilan sisältä.

Päivän valjetessa me hyvästelimme herra Kaisekin perheeseen ja suuntasimme tiemme kohti pohjoista. Elgar ajoi jälleen ja minä kirjoitin virallista kirjettä pienelle paperille.

”Voimakas magneettinen säteily”, huusi Elgar ajaessaan, vaikka pienemmillä kierroksilla möyriävä moottori ei valittanutkaan tänään yhtä lujaa kuin eilen. ”Voisiko se läpäistä kuparipinnankin?”

”En ole koskaan kuullut kuparipinnan läpäisevästä sähkömagneettisesta säteilystä”, vastasin lopulta takaisin, ”joka kuljettaisi mukanaan paitsi täysin selkeää puhetta”, ja siinä vaiheessa nostin neljä sormeani pystyyn ja näytin niitä välissämme vapaasti roikkuvalle laatikolle, sillä kuparikattilan olimme jättäneet herra Kaisekin vaimon haltuun.

”Neljä”, ilmoitti laatikko ilman viivettä. ”En ole sokea.”

”... että myöskin täysin selkeää kuvaa.”

Elgar vaikutti aavistuksen verran kauhistuneelta tuijottaessaan kantohihnan päässä heilahtelevaa laatikkoa. Itse asiassa laatikkoa enemmän minuun oli tehnyt teoriani puolesta vaikutuksen naisesta jäljelle jääneet vaatekappaleet. Koko asuste oli ollut miehen työhaalarin kaltainen yhtenäinen kokonaisuus, jonka osaksi kengätkin kyettiin liittämään. Pukua reunustivat monimutkaisten liitäntöjen sarjat ja kankaan useampikerroksiset rakenteet tuntuivat olevan jollain tavoin täytettäviä tai sisäpuolelta tuettavia. Mikään ei kaunistelemattoman ja koristelemattoman asusteen ulkomuodossa ollut viitannut lainkaan naisen ja olin aluksi ajatellut herra Kaisekin vain nähneen väärin sinä myrskyisänä yönä, mutta herra Kaisekin vaimo oli sittemmin kunniansa kautta todistanut henkilön todellakin olleen naispuoleinen.

Kaivoin kynäveitsen paksun huopatakkin sivutaskusta ja tein yhdessä sen ja kirjoituslaturan avulla paperiin pikaiset kirjetaitokset. Otin tarra-arkilta pikasinetin, suljin sillä kirjeen ja naksautin syyttimeeni ilmavirran vuoksi varsin epävakaan liekin. En ole koskaan ollut uskonnollinen ihminen, mutta olen aina pitänyt ajatusta ihmisen taivaallisesta alkuperästä varsin kauniina ja runollisena ajatuksena. Konventionaalisempi teoreetikko väittäisi ihmisen nousseen merestä.

Sain pikasinetin leimahtamaan lyhyesti ja painoin siihen sen jälkeen sormuksellani valtakunnanloogikon virallisen symbolin. Siirsin valmiin kirjeen toistaiseksi sivuun ja aloin sitten kirjoittaa uutta, tällä kertaa aavistuksen isommalle arkille.

”Ovatko...”, Elgar hämmästeli ääneen, ”ne vaatteet oikeasti niin arvokkaita?”

”Kyllä”, minä vastasin, sillä me olimme juuri astuneet sille

vaaralliselle vyöhykkeelle, jossa uskonto ja politiikka sekoittuvat. Olin kieltänyt herra Kaisekia luovuttamasta vaatteita kenellekään paitsi kirkon edustajille, ja heillekin ainoastaan asiaankuuluvaa korvausta vastaan.

Nuo vaatteet olivat nyt arvokkaampia kuin tuhat kanaa tai neljän pellon sadot yhteensä.

Keväinen aamupäivä oli jälleen kauniin pilvetön ja jälkiä helpo seurata. Raskaat tela-ajoneuvot olivat kulkeneet maalaismaisemassa rinnakkain, eikä kapean tien leveys ollut riittänyt niille. Jäljelle jäänyt ura ei vain tahtonut enää olla edes ajokuntoinen ja Elgar joutui näyttämään kaikki taitonsa ohjaimissa.

”Barneveldt”, ilmoitti Elgar pohjoisen laivastotukikohdan nimen meidän möyriessämme kitukasvuisen ja muhkuraiseksi kiveen kaalipellon halki. ”Pakko olla.”

Olin samaa mieltä. Sain toisenkin kirjeen valmiiksi, mutta lisäsin sen loppuun itsekseen hymyillen vielä yhden ylimääräisen lauseen ja taittelin vasta sitten tämän uuden arkin reunat kirjeen muotoon. Sijoitin ensimmäisen kirjeen tämän uuden sisäpuolelle ja sinetöin sitten kaiken. Tällä kertaa käänsin kuitenkin sormukseni ympäri ja painoin uloimpaan kirjeeseen oman yksityisen merkkini.

Kylmä ja kosteansuolainen viima iski meihin mantereiden ja samalla myöskin triumviraattien välisen meren avautuessa kaukaisessa pohjoisessa horisontissa. Mereen ei kevät ollut vielä vaikuttanut ja se halusi muistuttaa kaikkia siitä omalla jäisellä olemuksellaan.

”Maihinnousu”, mutisi Elgar itselleen. ”Täällä se aikoinaan tapahtui. Jossain täällä isoisa kuoli.”

Nyökkäsin ja katselin rannikkoa rikkovien betonibunkkereiden ketjua.

Täältä sota oli alkanut.

Jätin sisäkkäiset kirjeet Elgarille ja lähetin hänet pois hyvissä ajoin ennen sotilasalueen rajana toimivan entisen kalastajakylän jäänteitä. Sitä ennen etsin kuitenkin tavaralokerosta oman vanhan karttalaukkuni, tyhjensin sieltä kaiken turhan ja sovittelin kapeaa laatikkoa sen sisäpuolelle. Suljin laukun läpän ja kaikki vaikutti mahtuvan juuri sopivasti.

”Olisiko mahdollista jättää yläosa avonaiseksi?” tiedusteli samassa ääni laukun sisäpuolelta.

Kääntelin suljettua karttalaukkua käsissäni.

”Kenties se pelkää pimeää”, ehdotti Elgar, ”tai sitten se ei muuten vain halua olla yksin.”

Avasin karttalaukun uudelleen, nostin laatikkoa hieman ja asettelin eväskorista löytyneen keraamisen pullon sen alle. Tämän jälkeen läpän hihna yletti kiinni vain juuri ja juuri.

”Parempi?” tiedustelin laatikolta, jonka nurkka pilkisti nyt esiin reunan alta.

”Kyllä”, vastasi laatikko. ”Paljon parempi. Kiitoksia.”

Asetin laukkuuni vielä kahta eri paperipaksuutta ja kaikkein välttämättömimmät kirjoitusvälineet. Hetken harkittuani avasin

eväskorin vielä uudelleen ja ryöstin sieltä kaikki loput herra Kaisekin vaimon meille tekemistä leivistä. Sulloin leipiä paksun takkini ulkotaskuihin ja Elgar katseli toimiani surkean näköisenä, mutta minulla oli tällekin teolle omat syyntä. Kokemukseni armeijasta ovat olleet varsin vaihtelevia ja silloin on viisainta aina varautua kaikkein pahimpaan.

”Älä valita”, käskin Elgaria ja heitin hänelle takkini sisätaskusta yhä leikkaamattoman nipun aurumeita. ”Täytä kaikki kanisterit Chang’anin apteekilla ja osta itsellesi jotain. Pidä kiirettä, älä vitkastele!”

Elgar nyökkäsi ja nosti ajolasit takaisin silmilleen, vinssi polkain moottorin käyntiin ja vaunu kaartoi ohitseni takaisin saviselle maantielle. Katselin hetken ajan sen loittonemista, mutta sitten kiedoin kaulaliinaa tiukemmin ylleni ja aloin kävellä rantaa pitkin sormet syvälle takinhihoihin tungettuina. Merestä hyökkäävät aallot hajosivat suurina ja valkeina roiskeina rantavikoille, eikä missään näkynyt yhtään elollista olentoa. Maantie seurasi uskollisena rannan muotoa aina ohi tuhoutuneen kylän ja sen harvojen hylättyjen rakennusten. Rantaveteen uponneiden kalastusalusten mastot osoittivat kukin omiin suuntiinsa, eikä kukaan estänyt minun etenemistäni halki tämän asukkaista tyhjennetyin ja läpeensä miehityn maa-alueen.

”Sota”, sanoi laukku.

”Kyllä”, myönsin lopulta, eikä laukku vastannut siihen enää millään tavoin.

”Onko sinunkin maailmassasi sotia?” kysyin minä vuorostani.

”Ihmisen ahneus ja julmuus vaikuttaisi olevan varsin ikuista tässä maailmankaikkeudessa”, vastasi laukku kyynänpääni alta ja se oli kieltämättä melko osuvasti sanottu.

”Oman edun tavoittelu vaatii aina toisista piittaamattomuutta”, nyökkäsin itsekseen, ”siltä tuskin onnistutaan koskaan välttymään. Näetkö nuo rakennukset tuolla kaukana?” osoitin kädelläni horisontissa siintävien epätasaisuuksien sarjaa.

”Kyllä.”

”Se on Barneveldtin laivastotukikohta, suuri linnoitettu alue. Telavaunut ovat kulkeneet sinne, joten suurella todennäköisyydellä herra Kaisekin perheen peltoon päätynyt laite on myöskin siellä. Laivastotukikohta on sotilasaluetta ja voi olla viisaampaa, ettemme puhu keskenämme siellä käydessämme. He eivät välttämättä kunnioita valtakunnanloogikoiden ja puhuvien laatikoitten solmimia kunniasopimuksia.”

”Ymmärrän. Se peltoon päätynyt laite on siellä. Saan siihen yhteyden ja osaisin kertoa myös meidän etäisyytemme siihen, mutta en tiedä mitä yksiköitä te käytätte etäisyyksissänne.”

”Maanmittaustieteessä käytetään kilometrejä”, minä vastasin, ”jossa metri vastaa käsivarrenmittaa vartalon keskipisteestä. Tiedätkö kuinka yliluonnollisilta sinun aistisi oikein tuntuvat?”

”Noin kahdeksan ja puoli kilometriä. Se on vain sitä sähkömagneettista säteilyä. Laite kertoo vaurioituneensa vielä lisää, eikä se ole enää toimintakuntoinen. Itse asiassa vaikuttaisi siltä, kuin sitä olisi purettu osiin.”

”Hyvin mahdollista”, nyökkäsin. ”Mielikuvituksettomasti ja kykenemättä ajattelemaan laajempia kokonaisuuksia he todennäköisesti pitävät sitä vihollisen teknologiana.”

”Tiedätkö sinä sitten mikä se on?” tiedusteli laatikko aavistuksen epäilevään sävyyn.

”Minulla on teoria”, kohotin sormeani. ”Totuudeksi se muuttuu vasta kun se on todistettu. Numerologinen filosofia perustuu käsitteiden totuusarvojen laskentaan. Te olette kaikki uskonnollisia esineitä. Sinä, peltoon pudonnut lentolaite, ja kadonnut neito. Todistan sen sinulle numerologisen täsmällisesti, kunhan vain ehdin.” Jouduin nostamaan molemmat käteni silmille kaikkia aurinkoja varjostamaan. ”Näetkö sinä paremmin tuon tornin laelle?” Kaukana edessäpäin erottuvien bunkkereiden yhteyteen oli rakennettu korkea ja merta kohti avautuva näköalakoroke, jonka ympäristössä vaikutti olevan liikettä.

”Kyllä, ja meidät on taidettu havaita. Sähkömagneettisista häiriöistä päätellen jonkinlaista yksinkertaista valokaarisytytteistä ajoneuvoa ollaan juuri käynnistämässä.”

Niin minä olin hieman arvellutkin.

Sen jälkeen minut pidätettiin.

Kirjoituksiani seuranneina olettekin varmaan jo jossain vaiheessa tulleet huomanneeksi, että aina silloin tällöin olen elämäni varrella onnistunut törmäämään ihmisiin, joilla on ollut eriasteisia ongelmia hyväksyä omaa vaatimatonta, mutta sinnikkään todellista nerouttani. Jonain epäonnistina päivinäni minä onnistun törmäämään heihin toistamiseen.

Olen sotilasarvovoltani reservin tiedustelu-upseeri, kuten asian kykenee kuka tahansa toteamaan ottamalla hyllystään minkä tahansa sodanjälkeisen ansiomerkkiluettelon, mutta tätä seikkaa oli minun turha yrittää selittää luokseni saapuville rajavartioston edustajille, jotka ystävällisesti, mutta tiukkaotteisesti kiinnostivat käsilukot käsivarsiini ja asettivat päähäni väljän, mutta tiheäkankaaisen hupun ennen kenttävaunuun saattamista.

Ajomatka oli varsin vaioton, mutta onneksi myöskin lyhyt. Sen päätteeksi minua talutettiin pitkin rahisevia hiekkakenttiä,

jotka vaihtuivat sittemmin kovempiin ja valettuihin pintoihin. Tarkistushuudot kajahtelivat, ovia sulkeutui ja sitten olimmekin jo sisätiloissa. Käytävät kaikuiivat onttoina ja käsilukoista minua eteenpäin kiskova ote oli liikkeissään varsin määrätietoinen.

”Olen triumviraatin virallinen valtakunnanloogikko”, toistin vielä uudelleen, vain varmistaakseni että asia oli taatusti kaikkien läsnäolijoiden tiedossa, ”kuten sinettisormukseni sen osoittaa.”

”Vaiti”, intoutui tuntematon ääni toteamaan jossain takanani. Rehellisyyden nimissä täytyy minun nyt tätä kirjoittaessani tunnustaa, että siinä vaiheessa minua taisi jonkin verran pelottaa. Lopulta kivipinta jalkojeni alla vaihtui kuitenkin pehmeämpään materiaaliin ja huppu poistettiin silmiltäni.

”Pretorius”, huudahti varsin röyhkeä ääni, ”Wuqiong Merida, valtakunnanloogikko ja numerologinen puoskari, jota harvempi suostuu kutsumaan filosofiksi muuten kuin pakon edessä!”

Räpyttelin silmiäni epätodellisissa kirkkaudessa ja havaitsin päätyneeni varsin ylellisesti ja modernisti sisustettuun työhuoneeseen. Leveärakenteiset ja runsain mitoin pehmustetut nojatuolit oli sijoitettu lattiaa peittävälle paksulle mattopinnalle, mutta en edes harkinnut niihin istahtamista, varsinkaan karttalaukku kaulassani ja käsivarret yhä lukittuina. Sen sijaan katselin miestä työpöydän takana, joka ei ollut vaivautunut edes nousemaan seisomaan meidän saapuessamme huoneeseen ja yritin tunnistaa hänet, sillä hän tuntui selvästikin tuntevan minut.

”Florian? Morduk?” tyydyin hämmästelemään silmiäni yhä siristellen, sillä huoneen kaikki valo tuli leveiden maitolasikupujen alle sijoitetuista sähkövalaisimista ja niiden kirkkaus oli luonnottoman valkoista.

”Hwangho Morduk Florian, keisarillisen laivaston ylin teknillinen filosofi”, sanoi selvästi vanhentunut ja harmaantunut Florian aavistuksen verran ylimieliseen sävyyn. ”Sinua varmaankin kiinnostaa tietää, kuinka sain tietää saapumisestasi jo etukäteen. Modernia teknologiaa”, hän huitaisi avointa kämmentään kohti pöydän päädyssä istuvien kuulokkeiden laumaa. ”Kaikki valvonta-asemat ovat nykyisin maanalaisten kaapeleiden avulla toisiinsa yhdistettyjä. Tietoverkosto! Lopulta koko triumviraatti!”

”Sinä siis hylkäsit tieteen ja siirryit käytännön töihin”, mutisin takaisin ja yritin saada selvää oliko kyseessä todellakin tuntemani Florian. Hän oli selvästi huonommassa kunnossa kuin sodan aikaan, mutta olinhan minäkin siitä ajasta jo hieman kasvanut.

Florian vain naurahti, eikä kommentoinut asiaa millään tavoin. ”Valtakunnanloogikoksi olet tällä kertaa täysin väärässä paikassa. Rajavyöhykkeille valtuutetaan vain ja ainoastaan aktiivipalveluksessa oleva henkilöstö, eikä mikään kykene pelastamaan sitä onnetonta siviiliä, joka tätä sääntöä rikkoo.”

”Suvaitseen olla eri mieltä”, väitin vastaan. ”Kenttätutkimusta suorittava filosofi on oikeutettu ylittämään sotilasalue, kun se on hänen suorittamansa tutkimuksen kannalta ehdottoman välttämätöntä.”

”Vai vielä ehdottoman välttämätöntä?” hämmästeli Florian. ”Mikään tutkimuskohde ei kykene oikeuttamaan pohjoiselle ran-

nikkovyöhykkeelle tunkeutumista!”

”Tämä voi. Kyseessä on reservinkersantti ja maanviljelijä Kai-sek Tungin peltoon päätynyt taivaallinen laite, jonka ilmeisesti laivaston alainen rakennusryhmä kävi takavarikoimassa vastoin kirkon ja valtion toisistaan erottamisesta säädettyä ehdotonta ja täysin selkeää asetusta.”

Siihen Florian ei vastannut enää mitään. Huojuin hänen matollaan kahlittuna ja kirkkaiden valojen loisteessa.

”Röyhkeyden puutteesta ei sinua ole koskaan voinut moittia”, huokaisi vanha mies lopulta ja nousi suurelta tuoiltaan vaivalloisesti seisomaan. ”Jollain tavoin toivoin etäisesti että olisit muuttanut niistä päivistä, mutta olisihan se pitänyt jo päätellä kaikkien niitten artikkeleittesi perusteella... Henkilökohtaisesti en enää jaksa, mutta minulle tulee tuottamaan suunnatonta mielihyvää saada heittävä sinut lukkojen taakse, edes joksikin aikaa. Oikeudenkäyntien ja arvomerkkien menettämisen aika on sitten myöhemmin, eivätkä ne ole enää minun asiani.”

Se ei ollut kuulostanut suunnattoman miellyttävältä, mutta jatkoin siitä huolimatta maton päällä huojumistani.

”On olemassa taivaallisia, ja taivaallisia koneita”, aloitti Florian samalla opettajamaisella äänellään, jonka muistin jo sotaa edeltäneeltä ajalta. ”Metafyysisiä ja maallisia. Meidän hallussamme oleva on näitä maallisia yksilöitä. Oikea sotateknologinen mestarinäyte! Kansleri! Suojavarusteet neljälle!”

Minulle ojennettu kumihaalari oli tukahduttavan paksu ja umpinainen, mutta siihen pukeutuakseni oli käsilukkoni sentään poistettava. Hetken epäroinnin jälkeen puin ylleni myös niiden mukana ojennetun raskaan kaasunsuodatusjärjestelmän. Käsilukot poistanut kersantti seurasi tarkkana jokaista liikettäni, mutta hän ei onneksi nähnyt mitään kummallista siinä, että otin mukaan karttalaukkuni.

Suojavarusteisen Florianin kykeni tunnistamaan helposti hänen vaivalloisista askelistaan, sekä komentelevien sanojen sarjoista, jotka putkahtelivat yhä uudelleen kaasunsuodattimen maskin alta. Panssaroidut ovet vyöryivät auki ja niiden takaa paljastui linnoituksen sisäinen sorakenttä. Sen keskellä kohosi suunnaton peltihalli, jonka rakenteitten viimeistelemättömyys viesti suuresta kiireestä.

Seurueemme eteni peltihallin suurten ovien lävitse sähkövalojen keinotekoiseen hehkuun, ja silloin näin edessäni ainoan taivaallisen lentolaitteen jonka olemassaoloa olen koskaan päässyt todistamaan. Se oli saattanut olla joskus kaunis, mutta nyt sen valkoiset kyljet olivat ravasta likaantuneet, kappaleita oli irtonaisina ympäriinsä ja suuri ala kyljen paksua pintamateriaalia oli leikattu karkeasti pois paikoiltaan. Alta oli paljastunut säiliöiden ja putkien kaltaista hydraulista koneistoa, jonka monimutkaisuus kiehtoi mielikuvitusta. Koko laitetta kahlitsi ja piteli pystyssä suurten rakennustelineiden verkosto, jonka päällä näkyi siellä täällä raskaisiin suojavarusteisiin pukeutuneina ihmisiä.

”Se on miehistönkuljetusammus”, ilmoitti Florian pukunsa

sisältä. ”Tarkoitettu ammuttavaksi jonkinlaisella suurella heitinjärjestelmällä mantereelta toiselle mahdollistaen yllätyshyökkäyksen rintamalinjojen taakse. Suoraan selustaan!”

”Vai isokokoinen tykinammus”, hämmästelin ääneen, sillä sulavalinjainen laite oli aivan liian ihmeellisen näköinen kranaatiksi, vaikkakin miehitetyksi sellaiseksi.

”Pirullisin sotilasteknologinen laite, jonka olen koskaan nähnyt — ja täynnä tappavia ansoja. Aluksi me emme osanneet pelätä. Epäonninen peltiseppä leikkasi tuota edessä näkyvää pintaa auki ja sai aikaiseksi räjähdys, joka jäädytti hänet samassa hengiltä. Räjähdystä seurannut myrkkyykaasu levisi koko tilaan ja ylempillä tasoilla työskennelleet eivät ehtineet ulos ajoissa ja kuolivat kukin työpisteilleen. Uudet turvamääräykset vaativat kaikille raskaan kemiallisen hyökkäyksen suojapuvut, eikä hallin ovia saa enää sulkea työskentelyaikoina.”

En vastannut siihen mitään, pelkkä ajatus kylmäsi minua.

”Sallitteko jos katselen hieman enemmän?” kysyin lopulta var-tijoiltani.

”Antakaa hänen katsella”, myöntyi Florian hetken mietitty-ään. ”Ampukaa hänet jos hän yrittää koskea johonkin.”

”Kiitoksia”, nyökkäsin herrasmiehille ja aloin valvonnan alaise-na astella kohti ylös johtavia tikapuita.

”Voi Oberon parka”, kuiskasi olkapäälleni nostettu karttalaukku, ”mitä sinulle on menty tekemään...”

”Varovaisesti, pyydän”, komensin laukkuja. Kiersin sen kanssa kaikki neljä rakennustelinetasoa ja palasin sitten takaisin turvallisen tukevalle sorakentälle. Riisuin nautinnollisesti kaikki raskaat kaasunsuodatusvarusteet yltäni, hengitin raikasta ilmaa vapaana varusteiden painosta, ja paksujen suojakerrosten peittäämä Florian tuijotti minua kuin vähäjärkistä.

”Millaista järjettömyyttä”, huokaisin syvään ja ravistelin kam-paustani takaisin luonnolliseen muotoonsa. ”En edes tiedä mistä aloittaa. Suuressa yksinkertaisuudessa olet mennyt ja ymmärtänyt kaiken väärin, joka ikisen asian! Sinä rikot ja tuhoat kaiken silloin, kun pitäisi korjata ja rakentaa.”

Sen jälkeen minut paiskattiin tyrmään, jonka sisustus osoittautui varsin yksinkertaiseksi. Nurkassa oleva patja näytti kuivilla heinillä täytetyltä ja toisessa nurkassa olevaan sankoon oli vangit-tujen ilmeisesti tarkoitus toimittaa tarpeensa. Kaikki eivät vain vaikuttaneet osuneen. Istahdin epämääräisellä tavalla läntikkään patjan päälle, eikä se tuntunut vastustelevalta käytännössä lainkaan. Jos katossa ei olisi ollut sähkövalaisinta, olisi vuosisadan määrittäminen saattanut olla hankalaakin.

Heitin takin yltäni ja asettelin sitä niskani taakse. Samassa muistin taskuihin tungetut eväsleivät. Kaivoin niitä esiin, taittelin auki pieniä paketteja ja siunasin herra Kaisekin vaimoa, joka oli leikannut niiden väliin tuhdit siivut kuivalihaa, vaikkei heidän oma ruokatilanteensaakaan ollut varmaan välttämättä ollut mitenkään täydellinen.

”Toivotonta”, ilmoitti laukku minun vierelläni.

Puistelin päätäni, enkä sanonut mitään, sillä suuni oli täynnä. Olisin kaivannut jotain juotavaa ja muistin samassa pullon, jonka olin tunkenut laukkuni pohjalle. Nostin samalla laatikon ulos ja asettelin sen vierelleni istumaan. Teossa oli jonkinlaista runollista symmetriaa, kaksi vankia.

”Onko sinulla mitään käsitystä missä Nimbus on?” tiedusteli laatikko minulta.

”Se mukana tullut nainen?” varmistin ja nieleskelin leivänmuruja. Aloin avata pulloa, mutta se oli hankalaa leipä toisessa kädessä. ”Ei, ei mitään käsitystä. Taidan tosin tietää, mitä he hänelle tekevät.”

”Mitä he tekevät hänelle?”

”Köyttävät kiinni ja ruiskuttavat täyteen barbituraatteja”, hörpäsini pullosta ja yskäisin, sillä taloudenhoitajani kieltämättä tietää mistä nektarinsa ostaa. ”Sen jälkeen häneltä kysellään vihollisen maihinnoususuunnitelmaa — ja sen jälkeen, kun hän ei sitä osaa kertoa, koska sellaista ei ole, ruiskutetaan häneen lisää barbituraatteja, ja jossain vaiheessa hän sitten menettää tajuntansa. Sen jälkeen he odottavat. Ja hänen herättyään aloitetaan kaikki jälleen alusta. Toistetaan äärettömyyteen.”

”Voi Nimbus parka...”, mumisi laatikko minun vierelläni.

”Oberon on tuhottu, Nimbus hukassa, ja me, vankeina... ikuisesti täällä surkealla ja alikehittyneellä planeetalla.”

”Mehän olemme”, nyökkäsin ja otin seuraavan leivän, ”vankilassa. Ruumiin voi vangita, muttei mieltä.”

”Olen viime aikoina alkanut hieman epäillä sinun tieteellisytesi ja samalla älykkyytesi tasoa”, ilmoitti laatikko vierelläni ja minä heristin sormeani suu leipää täynnä, sillä se oli, ja on kieltämättä yhä edelleenkin, pahin loukkaus minkä olen koskaan saanut elottomalta esineeltä.

”En esimerkiksi ymmärrä”, jatkoi laatikko, ”miksi sinun oli mentävä ilmoittamaan kaikki Oberonin rakenteelliset viat tälle Flotorian-miehelle, ja vieläpä niin perusteellisesti, ja sen päälle vielä haukuttava hänen ajattelukykyään. Ja vielä niin suorasanaisesti.”

”Koska hän on vanhentunut ja pehmentynyt”, nieleskelin väliin. ”Minun pitää saada hänet kostamaan minulle niin täydellisesti kuin mahdollista, varastamaan kaikki minun ideani, sillä sanoistaan huolimatta hän arvostaa minun älykkyyttäni omaansa korkeammalle. Arvatenkin hän juoksi suoraa päätä työhuoneelleen kirjoittamaan kaiken muistiin. Jokaisen sanan. Noh, kenties jättäen sen loppuosion pois...”

”Sinä opetit heille Oberonin perustekniikkaa.”

”Minä toistin vain asioita, jotka sinä itse minulle kerroit. Asioita, jotka pitäisi tehdä. Nyt he toivottavasti tekevät niitä. Ainakin osan niistä. Ehkä”, pysähdyin ja mietin asiaa hetken ajan. ”Kenties. Ainakin se hidastaa purkamista. Toivottavasti...”

”Ja tuotako sinä kutsut suunnitelmaksi?” kysyi laatikko samaan aikaan niin halveksuvaan ja epäilevään sävyyn, että minua alkoi naurattaa.

”Luota minuun, veli laatikko”, virnistin elottomalle esineelle vieressäni. ”Meidän tarvitsee tehdä ainoastaan yksi asia. Yksi al-

keellinen asia ja kaikki saadaan järjestymään täsmälleen kuten me molemmat sen haluamme! Minulle minun todistukseni ja sinulle... mitä lie.”

”Yksi asia?”

Nyökkäsin. ”Meidän täytyy todistaa, että tämä sinun Nimbusesi ei ole poliittinen vaan uskonnollinen asia.”

”Miten? Ja miksi ihmeessä?”

”Itse asiassa”, pohdin asiaa ääneen, ”ajattelin aluksi käyttää käänteistä todistusta, koska poliittinen ja uskonnollinen ovat tässä yhtälössä toisensa poissulkevia. Käytän sitä edelleenkin pohjana, mutta todistan sen avulla aivan toista asiaa.”

”Pelkään edes kysyä...”

”Todistan”, heristin sormeani, ”sen avulla välttämättömäksi — suorastaan pakolliseksi — että me tarvitsemme koejärjestelyn. Missä ovat minun paperini?”

Itse asiassa asiat eivät käytännössä menneet aivan näin helposti, sillä ensimmäisen kahden vuorokauden jälkeen alkoi myös oma itsetuntoni osoittaa hieman väsymisen merkkejä. Olisin periaatteessa voinut vaatia epäselvän laillisen tilanteeni pikaista selvittämistä, mutta se olisi suurella todennäköisyydellä merkinnyt pelkkää vangitsemiseni virallistamista. Siihen taas olisi liittynyt kaiken mukanani olevan omaisuuden läpikäynti, kirjaaminen ja poisluovuttaminen.

Selvitin asian vieressäni istuvalle elottomalle esineelle, jonka nimi oli jo aikaisemmin paljastunut keskushermoston välittäjäkeskukseksi. Hän alistui kohtaloonsa yhtä tyyneesti kuten minäkin, ja niin me molemmat vain odotimme.

Tulimme kuitenkin läpikäyneeksi useita tavattoman mielenkiintoisia keskusteluja, joiden sisältöä en lähde nyt käsittelemään seikkaperäisesti, sillä olen jo luonnostellut käyttäväni niitä muutamien tulevien artikkeleitteni pohjina. Kysyin kumppaniltani hänen fyysisestä olomuodostaan, ja paljastui että hän oli eräänlainen numerologinen prosessi, ja siten lopullinen todiste numerologisen lähestymistavan oikeutuksesta kaikkien filosofisten ongelmien ratkaisemisessa. Yritin löytää hänen kanssaan keskustelemalla sen rajapinnan, missä massattomat ja ruumiittomat numerot kohtaavat fyysisen todellisuuden, mutta kumppanini yritti vältellä asiaa ja hän kertoi koostuvansa pohjimmiltaan kaksiasentoisista fyysisistä kytkimistä, ei numeroista.

Tämänkaltaisen fyysisyys kuitenkin poistaa automaattisesti numerologisen täydellisyyden ja kysyin kuinka hän suhtautui kytkimiin jotka juutuivat jonnekin näiden kahden asennon välille, kutsuiko hän niitä puolikkaiksi vai antoiko hän niille mielessään murtoluvun.

Kumppanini vaihtoi kuitenkin jälleen metaforaansa ja hän kertoi olevansa pikemminkin ohuiden kanavien verkosto, jonka kytkimissä ei tapahtunut liikettä vaan virtauksenmuutoksia. Jatkoin vastaväitteitteni kehittämistä ja lopulta hän suostui myöntämään, että joissain harvinaisissa tapauksissa yksi kytkin saattoi siirtyä kosmisten tekijöiden vaikutuksesta väärään asentoon,

mutta sen käytännön merkitys oli olematon, koska tarkistussummajärjestelmä näkisi nämä virheet. Jos muutos tapahtuisi muistin sijaan kriittisissä prosesseissa, poistaisi prosessin toistaminen nämä virheet. Laatikko kertoi ajattelevansa asioita useita kertoja rinnakkain, hieman samoin kuten ihmiset.

Joissain erittäin epätodennäköisissä ja harvoissa tapauksissa muutos voisi ohittaa kaikki tämänkin kaltaiset turvajärjestelmät ja satunnainen fyysinen virhe läpäistä siten kaikki numerologiset seulat. Kyllä olisi muuttunut eiksi, positiivinen negatiiviseksi ja oikea vääräksi. Eli numerologinen täydellisyys olisi menetetty.

Kuinka hankalaa voikaan olla saada joskus joku myöntämään, että hänkin voi olla väärässä.

Kerroin jo viettäneeni pienessä sellissäni tähän mennessä kaksi vuorokautta, mutta sellin sisäpuolella ollessa sen arviointi oli varsin hankalaa, koska katon sähkövalaisinta ei sammutettu koskaan. Vesikannukin tuotiin vain pyynnöstä, enkä omien eväittäni lisäksi nähnyt sinä aikana mitään muuta syötäväksi kelpaavaa.

”Auttaisiko kiertoradalta pommittaminen mitään?” kysyi laatikko vierelläni. ”Kymmenen kilotonnin kontti tekisi jo kunnan kraatterin...”

”Pystyisitkö sinä sellaiseen?” hämmästelin ääneen. ”Pommittamaan?”

”En”, vastasi laatikko. ”En saa kiertoradalle yhteyttä ilman kunnan antennia.”

”Minkälaista antennia?”

”Mielellään suuntaavaa. Sen pitäisi olla metallista valmistettu ja paraboloidin muotoinen.”

”Pyörähdysparaabeli”, nyökkäsin. ”Sähkömagneettinen kipinä polttopisteeseen. Suuntaava antenni.” Päätin muistaa asian ja kirjoittaa siitä artikkelin.

Sen jälkeen me istuimme taas äänettömyydessä.

”Miksi tämä Florian vihaa sinua”, kysyi laatikko lopulta.

”Koska minä mursin hänen salakirjoitusjärjestelmänsä ja kehitin tilalle paremman. Se oli sota-aikaa, ja minä olin pelkkä kokeilas. Hän oli jo aito filosofi ja hän menetti asemansakin sen vuoksi. Siksi minulla on tämä”, nostin sormustani ja näytin sitä laatikolle. ”Olen valtakunnanloogikko, eli minun todistukseni ovat tosia ilman mandaattiakin.”

”Tämä on aivan järjetön paikka...”, huokaisi laatikko.

En sanonut siihen enää mitään ja me jatkoimme kolmannen vuorokauden istumista pienessä ja kirkkaasti valaistussa huoneessa.

”Tämä nainen...”, pohdiskelin lopulta, ”tämä sinun Nimbukseksi. Kerro minulle jotain hänestä.”

”Mitä sinä haluaisit tietää?” kysyi laatikko aavistuksen verran epäluuloisena.

”Onko hänellä pisamia?”

”Ei.”

”Harmillista...”

Kolmannen päivän loppupuoliskolla saapui uskollinen kersantini noutamaan minua. Tervehdin häntä ja säikähdin hieman hänen tervehtiessään takaisin. Siitä huolimatta kasasin pienen esineistöni, taittelin takin kainalooni, otin karttalaikon käteeni ja lähdin seuraamaan häntä halki sotilaallisten kivikäytävien loputonta labyrinttia.

”Eikö tällä kertaa laitetaakaan kahleita”, tiedustelin varovaisesti.

”Ei”, hän vastasi, ”ellei valtakunnanloogikko aivan välttämättä tahdo.”

”Ei, kiitoksia”, vastasin hänelle. ”Aivan hyvä näin”, enkä voinut mitään tunteelle, että olin jonkinlaisen salaisen pilan kohteena. Tiesin jo minne olimme menossa, sillä kyseinen käytävä johdattaisi meidät Florianin työhuoneen ovelle. Kersantti teki vielä lyhyesti kunniaa ja avasi ovenkin minulle. Astelin työhuoneen paksulle matolle suurta epäluuloa tuntien, mutta Florian ei ollutkaan siellä. Ovi taisi kolahtaa kiinni takanani, mutta en ole siitä aivan varma. Katselin sen sijaan varsin vapaamielisesti työpöydän päälle heilautettuja tyylikkääitä kävelykenkiä, sekä niitä seuraavia hienoihin sukkiin verhoutuneita siroja sääriä, jotka jatkuivat hameen helman alta paljastuneisiin polviin ja alkavaan reiden sivuun.

”Kerro minkä vuoksi minun täytyy aina olla pelastamassa sinua sinun omilta virkaveljiltäsi?” tiedusteli varsin selkeästi huonotuulinen kreivitär Alesia lojuessaan Florianin tuolilla juomalasi sormissaan ja hattu hiusten ylle taidokkaasti kallistettuna.

”Silkkaa kateutta”, totesin saatuani lopultakin katseeni irti työpöydän yllä lojuvista sääristä, ”oman vaatimattoman nerouteni tähden. Missä Florian on?”

”Ärsyttävän omahyväisyytesi tähden! Mitäs luulet, vastaanottamassa kardinaalia”, kreivitär huokaisi ja tyhjensi lasillisensa. ”Sinulla on viisainta olla tällä kertaa jokin erikoisen hyvä tekosyy”, hän puuskahti. ”Ensiksikin olen jo viikkotolkulla joutunut kuuntelemaan Julesin sekavia pelkotiloja hänen typerän artikkelinsa tähden ja nyt sinä sitten kehtaat istuttaa minua tuntitolkulla samassa vaunussa kirkonmiehen kanssa! Ole kerrankin herrasmies ja kaada minulle toinen.”

Laskin karttalaukun kädestäni ja levittelin takkiani nojatuolin selkämykselle, mutta kiristin tahtia sirojen sormien alkaessa heilutella tyhjää lasia yhä uhkaavammin. Poimin karahvin Flotorianin työhuoneen varsin hyvinvarustellulta baaripöydältä ja kaivoin samaan aikaan taiteltua paperinpala paitani rintataskusta. Ojensin sitä kreivittärelle, joka otti taitellun paperin vastaan hyvin epäluuloisen näköisenä.

”Toimistotilat olivat varsin alkeelliset”, pahoittelin arkin karua ulkoasua samalla kun kaadoin varovaisesti lasin pohjan piiloon, mutta kreivitär huitoi paperinnurkalla kaatamaan vain enemmän. Tottelin uskollisen alamaisen tavoin. Hetken pohdittuani päätin noutaa lasin itsellenikin. Kreivitär ravautti paperin auki ja kävi katseellaan läpi sen rivejä.

”Hah”, naurahti kreivitär, vaikka se olikin ollut silkka toteamus, eikä minkäänlainen naurahdus. ”Taas sinä käytät induktioita, Jules sanoo sinun pahoinpitelevän induktioita. Oletko sinä vieläkään saanut kirjoitettua sitä vastausta hänen artikkelilleen? Minä en kerta kaikkiaan kestä enää sitä iänikuista kitinää...”

”Pikimmiten, hyvä kreivittäreni. Pikimmiten”, nyökkäilin käyttäessäni karahvia myöskin oman lasini reunalla. Juomalasi sormissa tunsin oloni jo hieman enemmän omaksi itsekseni. ”Tuo lopussa oleva on omaisuuskanne, jonka tulos ratkaistaan hyvin yksinkertaisesti yllä olevan koejärjestelyn avulla. Tuo sen yläpuolella oleva on taas todistus kirkollisten ja lääninhallituksellisten lähestymistapojen aidosta toistensa poissulkevuudesta.” Taputin lasini reunaa sormellani ja huomasin samassa jotain puuttuvan. Aloin etsiä sinettitarvikkeita Flotorianin työpöydältä, mutta se oli niin moderni, että kaikki hyödylliset tavarat olivat vetolaatikoiden taakse piilotettuja.

”Nip nip induktio nup nup todistus, loputonta huuhaata”, vitsaili kreivitär koko ammattikuntani kustannuksella ja viskasi paperin käsistään, mutta hänelle olen koska tahansa valmis antamaan anteeksi sellaisen. Onnistuin löytämään sinettinauhaa ja sähkökäyttöisen kuumentimen.

”Varsin huvittava ehdotelma”, myönsi kreivitärkin lopulta lasia nostaessaan, ”mutta kuinka voit edes kuvitella Flotorianin suostuvan jonkinlaiseen tuonkaltaiseen pelleilyyn.”

”Kieltämättä”, myönsin hänelle ja kieritin samaan aikaan pientä kampea automaattisessa sinettinauhaleikkurissa, ”siihen taidetaan kyllä vaatia minua itseäni suurempia voimia.” Terä naksahi jossain, käyttövalmis sinettineliö putkahti ulos ja juuri sillä hetkellä minun teki kovasti mieli hankkia itselleni vielä jossain vaiheessa samanlainen laite.

”Suurempia voimia? Myönnätkö sinä sellaisten olemassaolon tässä maailmankaikkeudessa? Ja vieläpä vapaaehtoisesti, noin vain. Ja vieläpä ilman pakottavaa todistusta!”

”Tässä tapauksessa”, asettelin sinettineliötä hyvältä näyttävään kohtaan taitoksilla olevan paperin alareunaan, ”teen sen ilomielin. Rakas kreivittäreni, rohkenen pyytää lainaksi vasenta pikkusormeanne.”

”Mistä syystä tämä ei tule minulle yllätyksenä...”, hän huokaisi kätensä rennoksi heilauttaen.

Pehmensin sinetin pikaisesti kuumentimella ja tartuin sitten kreivitär Alesiaa varovaisesti kädestä.

”Pelkkä pikkusormenne”, sanoin ja painoin siron sinettisormuksen avulla kreivikunnan merkin paperin alalaitaan, ”on aina ketä tahansa riviloogikkaa suurempi.”

”Tämä on sinun tekojasi!” ilmoitti Flotorian suoraan oman mielipiteensä minut nähdessään. ”Täysin naurettavaa! Tämä on sotilasoperaatio, eikä mikään... naurettava uskonnollinen taikauskokultti!”

Ilhailin hänen rohkeuttaan, sillä seurassamme oli silloin kardinaali Metastasio oman kirkollisen kaartinsa ympäröimänä, vaikkoi kardinaali koskaan tarvitsekaan apuvoimia asioidensa ajamiseen. Jos filosofiset ongelmat ratkottaisiin tieteellisten debattien sijaan painimalla, olisi uskonoppi hänen puolestaan hyvinkin vahvoilla.

”Hyvä kardinaali”, kumarsin virallisen lyhyesti. ”Saitte varmaankin kirjeeni.”

”Eikä hetkeäkään liian myöhään”, jyrähti kardinaali Metastasio, ”sillä nämä kurjat laivaston edustajat ovat juuri häpäisemässä suurinta ihmettä sitten Shantungin keinotekoisien meteoriitin!”

Tulin jo kerran todenneeksi, että uskonnolliset tosiasiat ovat aina erikseen poliittisista ja numerologisista kumppaneistaan. Myytti, jossa koko ihmiskunta virtaa läpi pyhän Eridanuksen deltan taistellakseen jonkinlaista kaikenpeittävää elottomuutta vastaan on varsin mahtipontinen ja syvän draaman aineksia sisältäviä. Tunnen myös suurta sympatiaa ihmisen tähdissäsyntymisen teoriaa kohtaan ja olen kollegani Benito Ibanegin kanssa samaa mieltä konventionaalisen ihmiskuntasynnyn teorian suurista todistamattomuuden ongelmista — kaikkine oppoavine mantereineen, jättimäisine meteoriitteineen ja luonnonkatastrofeineen.

Tämän lisäksi historialliset tosiseikat kertovat meidän joskus käyneen taivaissa, sitä tuskin kukaan kykenee kieltämään. Lisäksi viimeaikaiset tapahtumat ilmensivät minulle hyvin selkeästi, etteivät kaikki meistä tainneetkaan laskeutua sieltä yhtä aikaa takaisin. Käytännössä vastustan kirkollista lähestymiskantaa vain sen vuoksi, että mitään ratkaisematta se siirtää ongelmaa eteenpäin — aina seuraavalle tähdelle, yhä uudelleen, jättäen kaiken ikuisiksi mysteeriksi. Tieteelliseltä näkökannalta tämän kaltainen toiminta on anteeksiantamatonta.

Olin siihen mennessä yrittänyt jo muutaman kerran aikaisemmin väitellä aiheesta kardinaali Metastasion kanssa joka kerta yhtä pahasti epäonnistuen. Suuresta koostaan huolimatta kardinaali ei ole filosofisen lähestymistavan jättiläinen ja hänellä on taipumusta menettää kiintopiste kaikkiin taidokkaasti rakennettuihin perusteluihin heti neljän ensimmäisen lauseen jälkeen. Sen jälkeen hän palaa aina yhä uudelleen omiin urautuneisiin kirkkototuksiinsa.

Se ei kuitenkaan estänyt minua tuntemasta suurta tyytyväisyyttä hänen ja hänen runsaan kirkollisen seurueensa läsnäolosta. ”Joko kävitte katsomassa taivasvaunua?” tiedustelin kohteliaasti.

”Hyökkäysvälinettä!” raivosi Flotorian ja olin kieltämättäkin onnistunut saaman veren jälleen kiertämään hänen vanhojen luitensa ympärillä.

”Mikä taivaallinen ja valtava laite!” ylisti kardinaali koristeltujen virkahansikkaitensa kämmeniä yhteen paukuttaen. ”Virrannut halki tähtien ja magellanien, ylittänyt yksin etäisyyksiä, joita me maalliset ihmiset emme koskaan kykene edes kuvittelemaan.”

”He väittelivät siitä jo puoli tuntia ennen kuin aloin tuntea heikotusta ja poistuin paikalta”, ilmoitti kreivitär Alesia vaimeasti viereltäni.

”Minkälaista heikotusta?” tiedustelin heti huolissani.

”Silkkaa nestehukkaa”, täydensi kreivitär Alesia ja vilkaisi minua.

”Mutta se on suuri”, nyökkäili kardinaali. ”Paljon suurempi kuin Shantungin keinotekoinen meteoriitti, jota varten eklektinen konsiili rakennutti koko Hangtianin uuden katedraalin. Se ei mahtuisi edes Bianyinin temppeleihin. Me tarvitsemme uuden katedraalin — ja universumiprimaatti varokoon, jos se aikoo vielä tämän taivaallisen lahjan meiltä! Se kuuluu vain ja ainoastaan Florentinen suvun lääniin”, ja siinä vaiheessa kardinaali kumarsi lyhyesti kohti kreivitärtä, joka tyytyi heilauttamaan kättään tyylikkään arvokkaasti.

”Nyt tämä taivastelu ja pelleily saa kyllä riittää”, jatkoi hetkeksi sivuutettu Flotorian omaa äänestä protestointiaan, ”Laite on ja kuuluu, yksin, vain ja ainoastaan, keisarillisen laivaston Florentinen lääniin teknilliselle osastolle, kuten vihollisteknologiaa koskevat pykälät asian yksiselitteisesti määrittävät. Kyseessä on vihollisammus, ei mikään katedraalirahoituksen mahdollistava tähtienvälinen pyhänjäännös!”

”Tiedostin jo etukäteen tämän mahdollisen ristiriidan valtiolisten ja kirkollisten lähestymistapojen välillä”, aloitin varovaisesti ja samassa Flotorian alkoi kalveta silmissä. En välittänyt, vaan kaivoin taiteltua paperia taskustani.

”Sen vuoksi”, ojensin arkin ensiksi kardinaalille, sillä Flotorian olisi saattanut sinetistä huolimatta repiä sen kappaleiksi, ”ehdotan valtakunnanlogikon ominaisuudessa koejärjestelyä, joka tulee ratkaisemaan tämän kysymyksen yksiselitteisesti.”

Katselin kardinaalia, joka luki pientä paperia yhä uudelleen, aloittaen aina alusta, otsarypyt yhä enemmän kurtistuen ja lauseet hitaasti tajuntaan upoten. Ymmärtämisen pystyi päättelemään hänen kasvojen tasaisesti kasvavasta punetumisesta.

Sitten kardinaali läiskäisi paperin seinää vasten, paiskasi vasemman kätensä virkahansikkaan lattialle, sylkäisi paljastuneeseen sinettisormukseensa ja paukautti nyrkkinsä paperia ja seinää vasten. Isku oli varsin voimallinen, enkä ollut koskaan aikaisemmin onnistunut näkemään kardinaalia yhtä vihaisena. Minun täytyy myöntää sen olevan kerta kaikkiaan vaikuttava näky. Jopa Flotorian näytti kutistuvan tämän raivonsa partaalla kiehuvan kirkonmiehen edessä.

”Onko teillä...”, puhisi kardinaali kasvot punaisina, ”täällä... vangittuna... *enkelikin!*”

Taivaallisten enkeleiden varalle ei armeijalla ole olemassa ohjesääntöjä, mutta vihollisen vakoojien ja asiamiesten osalle kylläkin. Käytiin varsin värikässanaisia keskusteluja tiedustelun ja laivaston teknillisen osaston välillä, ennen kuin meidän jo varsin suureksi kasvanutta seuruettamme päästiin lopulta opastamaan Barneveltdin laivastotukikohdan kaikkein salaisimpiin osiin. Tiedusteluosaston komentaja olisi halunnut samalla vielä esitellä kardinaalille heidän kaikkein nykyaikaisimpia kuulustelutilojaan, mutta ohitimme tarjouksen kohteliaasti ja etenimme lukittujen osastojen halki ovelle, jonka takaa paljastui pieni ja yksinkertainen huone.

Huone oli selli, mutta omaani verrattuna lähes kliinisen puhtas sellainen. Keskellä huonetta oli pyörillä varustettu sairaalavuode, jonka harmaalla lakanalla lojui elottoman oloinen naisen ruumis. Nainen oli varsin vaatimattoman ja tavallisen näköinen, eikä tavallisuuden mielikuvaa rikkonut lainkaan se tosiasia, että hänellä oli yhä yllään yksinkertainen maalaismekko, jonka ilmeisesti herra Kaisekin vaimo oli hänelle luovuttanut sinä myrskyisänä yönä. Hänen kätensä ja jalkansa oli sidottu hihnoilla kiinni vuoteen reunoihin, vaikkei mikään naisessa vaikuttanut niin elävältä, että hän olisi kyennyt tekemään minkäänasteista ruumiillista vastarintaa.

”Siinä teidän enkelinne. Yrittäkää saada se lentämään”, naurahhti Flotorian jo hieman paremmantuulisena, sillä hänkin alkoi jo ymmärtää, mitä kardinaalin nyrkiniskullaan allekirjoittama paperi hänen osaltaan merkitsi. Katselin tätä hentoa naista edessäni ja samalla myös oma uskoni alkoi osoittaa hieman murenemisen merkkejä.

”Herättäkää hänet”, käski kardinaali. ”Joku teistä. Herättäkää hänet.”

”Mahdotonta”, yksi tiedustelulääketieteen upseereista ilmaisi. ”Hän painaa ilman vaatteita viisikymmentäyksi kiloa ja kaksisataa grammaa ja olemme käyttäneet häneen kaksisataamilligrammaista liuosta aina puolen tunnin välein. Hän on tajuttomana vielä seuraavat kahdeksantoista tuntia.”

”Nimbus parka...”, voihkaisi ääni jossain minun lähelläni ja jouduin potkaisemaan polveni avulla karttalaukkua varsin napakasti. Se sai kuitenkin kreivitär Alesian tuijottamaan minua varsin ihmeissään.

Samassa muistin. Avasin karttalaukkuni ja aloin penkoa sen vähäistä sisältöä. ”Tämä herättää”, sanoin löydettyäni keraamisen pullon. ”Vaikka kuolleista.”

”Mahdotonta”, ilmoitti tiedustelulääketieteen upseeri.

”Voisiko se toimia”, ihmetteli toinen.

”Ei voi”, tiesi kolmas.

Minäkään en tiennyt. Tiesin vain, että jos en saisi tätä naista heräämään menisivät kaikki minun huolelliset suunnitelmani ja todistukseni aivan hukkaan, koko vaivalla kasattu rakennelma romahtaisi. Kaiken ollessa epävarmaa päädyin luottamaan oman taloudenhoitajani ammattitaitoon hänen nektarivalinnassaan, eikä filosofi voi olla koskaan täysin väärässä siihen luottaessaan.

«Nimbus? Kuuletko sinä?»
Polttaa, pärskin ja yskin.

«Nimbus?»

”Älä”, yritän, mutta kaikki vain huojuu.

Joku pitää minua pystyssä. Yritän työntää häntä irti minusta, mutta kädet ovat kiinni jossain.

«Kuuletko sinä minua?»

”Kuulen”, vastaan lopulta ja katson sitten tuntematonta miestä vierelläni. Harmaat silmät katsovat suoraan takaisin, eikä mies ole ajanut partaansa tänään. Tai kenties ei eilenkään, tai vaihtanut paitaansa. Hän työntää ruukkupulloa uudelleen minua kohti, mutta onnistun tällä kertaa väistämään hänen kättään. Joku nauraa ja toinen ihminen puhuu suoraan edellisen päälle.

Ihmisiä on paljon, aivan liikaa. Katson heitä kaikkia, mutta näen edessäni vain kummallisia painepukuja. Ne ovat kaikki rikki. Vastapäätä seisovan suurikokoisen miehen kypärän lasi on hajalla ja se on ilmeisesti sellainen tarkoituksella. Materiaalia on leikattu koristeellisen avonaiseksi ja kypärän alareunaan on muotoiltu suurikokoinen loveus, josta valkoinen ja hapsotteleva parta pääsee työntymään ulos vapauteen. Ympärillä olevilla on selkäpakkaukset, mutta ne ovat kaikki tyhjän näköisiä ja niiden reunoilta roikkuu koristeellisesti solmittujen kaapeleiden nippuja. Kultaväri sekoittuu valkoiseen ja kaikki kimaltelee liikaa minun silmissäni.

«Nimbus. Meidän pitää kävellä. Nimbus?»

”Missä sinä olet”, saan sanottua, mutta samassa kummalliseen painepukuun pukeutunut mies alkaa puhua ja hänen äänensä täyttää samassa koko huoneen, sekä minun pääni. Sanat ovat aivan järjettömiä, eikä niistä saa mitään selvää.

«Vieressä, ruskean kangaslaukun sisäpuolella.»

”Mitä hän tekee”, kysyn, sillä mies vastapäätä jatkaa yhä meluamistaan.

«Ylistää ihmettä. Sinut vapautetaan kohta ja sinun pitää kävellä jonkin matkaa. Oberon on täällä, mutta yksi päätankeista on puhkaistu ja molemmat kylkitankit ovat vain puolillaan. Lisäksi toinen päämoottoreista ei vastaa vauriokyselyyn, laskeutumislentä ei käytännössä enää ole ja runkoa on leikeltä sieltä täältä. Kylkivakaimet on irrotettu, ilmajarru samoin, eikä ohjausmoottoreilla voida enää —»

”Nukuttaa...”, saan sanotuksi ja jotkin ihmiset alkavat avata ranteitteni kiinnityksiä. Toiset tarttuvat nilkkoihini, eikä minulla ole tänään sukkiä jalassani, tai kenkiä.

«Pysy hereillä! Mitä tahansa teetkin, pysy hereillä», pyytää Talamus surkealla äänellä. «Sinun täytyy kävellä, vähän matkaa. Oberon ei ole kiertoratakelpoinen, mutta kahdensadan kilometrin päässä alkavat myrkkyaavikot. Ne ovat sodassa tuhoutuneita alueita. Mies sinun vierelläsi kertoi, etteivät nämä ihmiset koskaan käy siellä, siellä on kaikki kuollutta. Jos me vain selviäisimme sinne asti —»

Vilkaisen miestä minua vastapäätä ja huomaan samalla Talamuksen kotelon, joka pilkistää kyynänpään alla olevasta laukusta. Mies näyttää hymyilevän ja hän sanoo minulle jotain. Tyydyn

nyökkäämään takaisin ja nousen varovaisesti seisomaan. Lattia on jalkojen alla, mutta minä en tunne sitä, kaikki varpaat ovat aivan puutuneet.

Kaikki ihmiset katsovat minuun.

«Kävele.»

Nyökkään ja kävelen, ja ihmiset väistävät minun ympärilläni. Jopa kultaisiin painepukuihin pukeutuneet miehet. He tuijottavat minua vaitonaisina.

”Muistuta minua”, pyydän vaimeasti, ”etemme enää koskaan laskeudu planeetoille. Sellaisille joihin emme saa yhteyttä. Ovat ne sitten miten lupaavia tahansa...”

«He ovat deltaeridanilaisia, planeetta on ollut esivalmisteltu, mutta varsinainen asuttaminen on ilmeisesti jossain määrin epäonnistunut. Pudotusalus on todennäköisesti osunut mereen ja rannoille asti hengissä selviytyneet ovat menettäneet suurimman osan kulttuuriperimästään. Kolmannen laajenemisen ollessa kyseessä on tämäkin vielä riemuvoitto, kun vertaa vaikkapa niihin kahteen kuolleeseen Luyteniin...»

Käytävä huojahtelee allani ja nuori sotilas kiiruhtaa jatkuvasti edelläni. Hän avaa ovia ja päätän seurata häntä, vaikka hän näyttääkin melko järkyttyneeltä minua katsellessaan.

”Muistuta minua”, pyydän uudelleen, ”että en enää koskaan yritä säästää Oberonin pudotusvarjoja. Laskeuduttaessa.” Oli sää sitten kuinka tuuleton tahansa.

«Pudotusvarjotkin ovat nyt poissa käytöstä. Me joudumme tekemään moottorilaskeutumisen yli keskiraskaassa gravitaatiossa vajavaisin ja tuntemattomassa kunnossa olevin päämoottorein. Me voimme pudottaa Virgolta huoltokontin ja ajoainetäydennystä, pakkaan mukaan Corin ja ylimääräisiä runkorakenteita, mutta —»

”Vie minut vain pois täältä.”

«Nimbus. Oberonin käynnistämiseen sisältyy suuria riskejä. Ymmärräthän sinä sen?»

”Kaikkeen sisältyy riskejä. Aina. Kaikkeen mitä minä teen...”, mumisen itsekseeni ja alan katsella tarkemmin ympärilleni. ”Miksi minut päästetään pois?” sillä siinä ei ole mitään järkeä.

«Se on... pitkä tarina, jota minäkään en tahdo ymmärtää. He haluavat teettää sinulla kokeen. Radioaallot menevät jo läpi ja saan yhteyden Oberoniin. Laskutelineitä on yritetty korjata, mutta —»

”Minkälaisen kokeen?” sanon ääneen, mutta samassa viimeiset paksut metalliovet vyöryvät sivuun ja edessäni avautuu kolmen punaisen tähden värjäämä oranssina leimuava taivas. Sen alla leviää paljas sorakenttä, jonka keskelle on pystytetty jonkinlainen peltihalli.

Mikä epäinhimillinen maisema. Kaikki hehkuu luonnottoman punertavana, eikä kentän ympärillä kohoavassa vallituksessa näy missään ikkunoita, pelkkiä suuria metalliovia.

«He haluavat sinun lentävän.»

Astun epäröiden karkealle soralle ja tunnen sen pistelyn varpaissani.

”Lentävän mitä?” kysyn.

Päädyn lopulta tuijottamaan kentän keskeltä olevaa rakennusta.

”Tuota taloako?”

«Kyllä. Sit tibi terra levis. Olkoon maa sinulle kevyt.»

Nyökkään, sillä jopa soramaakin tuntuu tänään melko utuiselta jalkapohjien alla.

«Sitä käytetään hautakirjoituksena.»

Seurasimme kaikki huojuvasti astelevaa ja yksinään omaa kieltään puhuvaa hentoa naista, ja koko tilanteen mykistyvyyden osoittaa parhaiten varmaankin se, ettei edes kardinaali uskaltanut sanoa enää mitään.

”Harvemmin tulee tarjottua enkelille ryyppy”, tuln lopulta kuiskanneeksi puolihuomaamattani ääneen.

”Kreivittäret ovat siis jo arkipäivää”, kommentoi kreivitär varsin piikikkäästi. ”Mitä kummaa sinulla oikein on laukussasi?”

Heilautin karttalaukun eteeni ja avasin sen. ”Saanko esitellä”, puhuttelin sen sisältöä, ”nykyinen virkaatekevä lääninhallitsijatar ja kreivitär Cabedoce Mireille Alesia, omaa sukuaan Florentine.”

Laukun sisältö pysyi kuitenkin varsin hiljaa.

”Pahus”, huokaisin lopulta. ”Joskus se toimii...”

”Pelkästään nimellinen”, huokaisi vuorostaan kreivitär Alesia. ”Mitään ei kyllä tapahdu vasten isän tahtoa, vaikka kuinka yritän...”

”Mitähän hän tulee sanomaan, tästä kaikesta”, pohdin itsekseäni, enkä pitänyt siitäkään ajatuksesta.

”Kyllä tämä silti aina kaikki viralliset iltapäiväkutsut voittaa”, myönsi kreivitär ja samassa me jo astuimme panssaroitujen ovien kautta ulkoilmaan. Havaitsin kentän kauimmaisella laidalla koko kardinaalin seurueen vaunusaattueen ja suureksi helpotuksekseni löysin niiden seasta myöskin oman kulkuneuvoni, Elgar nojaili sen vierellä. Heilautin hänelle käsimerkin, joka tarkoittaa mootto-

rin käynnistämistä, sillä koskaan ei haittaa olla valmistautunut.

”Voisitko nyt ystävällisesti palauttaa minut omistajalleni”, sanoi samassa laatikko avonaisesta karttalaukusta.

”Sehän puhuu!” hätkähti kreivitärkin.

”Kyllä”, minä vastasin ja ryntäsin juoksemaan, sillä nainen kaukana meidän edellämme jatkoi yhä matkaansa kentän halki. ”Hei!” huusin hänen peräänsä. ”Hei! Enkeli!”

Nainen kääntyi ympäri ja hän katsoi minuun. Otin laatikon laukustani ja ojensin sitä hänelle.

Hän otti sen vastaan ja sitten me katsoimme toisiamme silmiin.

Hänellä oli varsin hämmentävät siniset silmät.

”Kiitos”, sanoi nainen ja sitten hän kääntyi ja jatkoi kävelemistään, nyt laatikkoa molemmin käsin rintakehäänsä vasten puristaen.

Minä jäin seisomaan hänen jälkeensä.

”Mitä te annoitte hänelle”, tiedusteli paikalle puuskuttava Flotorian pikimmiten.

”Vain hänen omaa omaisuuttaan”, minä vastasin ja tunsin jonkinlaista omituista kunnioitusta sisälläni. Flotorian ei vastannut millään tavoin, eikä kukaan muukaan ympärillemme kerääntävästä väestä. Ainoastaan kardinaali jatkoi kävelemistään meidän kaikkien ohitsemme.

”Meidän taitaisi olla viisainta pysytellä tässä”, sanoin melko voimakkaalla äänellä ja toivoin kardinaalinkin kuulevan sen, mutta hän vain jatkoi yhä kävelemistään.

”Miksi?” kreivitär tiedusteli.

”En ole varma”, puistelin päätäni, sillä minusta vain tuntui siltä. ”Kardinaali! Älkää menkö”, huusin hänen peräänsä, mutta kardinaali jatkoi yhä kävelemistään kohti suunnatonta peltihallia, jonne nainen oli jo kadonnut.

Lopulta kardinaalikin hävisi sen sisäpuolelle. ”Kutsumus”, muisivat kirkonmiehet ympärilläni. ”Taivaallinen kutsumus”, mutta samassa kardinaalin hahmo kuitenkin juoksi jo ulos peltihallin avoimesta ovesta. Hän juoksi, kunnes hän kaatui ja häntä seurasi oviaukosta tulvahtava valkean savun sankka pilvi ja jonkinlainen syvä ääni, joka tärähdytti jo koko sorakenttääkin meidän allamme.

”Se ei voi olla totta...”, mutisi vanha Flotorian syvää katkeruutta äänessään. ”Olisinko minä tehnyt sellaisen virheen... Voinut tehdä...”

Juuri sillä hetkellä minun alkoi käydä syvästi sääliksi vierelläni seisovaa vanhaa miestä, jota elämä oli niin järjestelmällisesti kohdellut kaltoin. Käännyin ympäri ja olin juuri pyytämässä hänelä anteeksi kaikkea hänelle koskaan aiheuttamaani, mutta sanani katosivat räjähdykseen ja sitä seuranneeseen suunnattomaan maanpinnan vavahteluun. Peltihallin seinien ja putkirunkojen kappaleita lensi kaikkialla ilmassa ja kaikki äännet tuntuivat katoavan yhteiseen suureen jylinään. Ihmiset kyyristyivät ja heittäytyivät maahan kuten pommituksen aikana ja huomasin itsekkin tehneeni samoin täysin vaistonvaraisesti. Ainoastaan rintamaoilta välttynyt kreivitär oli jäänyt seisomaan meidän keskellemme. Ilmavirta ja valkean

höyryn rippeet hulmahtelivat hänen leningissään, mutta hän vain piteli sirolla otteella kiinni hatustaan ja seiso kolisevien peltilevyjen ja pelkkää tyhjyyttään helähtelevien teräsputkien putoillessa ympärillä. Kreivitär nosti toisenkin kätensä silmilleen ja katseli ylös korkealle taivaalle.

Tein itsekin lopulta samoin ja nousin varovaisesti pystympään. Valkoinen savupatsas kohosi kentän keskeltä aina ylös korkealle taivaalle kadoten jonnekin sen syvyysiin, eikä mitään muuta enää näkynyt. Peltihallistakaan ei ollut jäänyt jäljelle mitään muuta kuin ympäriinsä levinneitä kappaleita. Kauempana hiekkakentällä oli kardinaalikin jo ryömimässä pystyyn.

Katselin hetken ajan kirkonmiehen kömpimistä ja viitoitin sitten Elgaria ajamaan paikalle, mutta assistenttini olikin jo onneksi liikkeellä väistellen taidokkain ajolinjoin suurempia kentälle levinneitä kappaleita.

Laite oli todistanut lentokykynsä ja siten samalla epäsuoralla tavalla taivaallisen alkuperänsä. Alusta saakka ehjä teoriani oli täten lopultakin saanut koejärjestelyn kautta oman oikeutetun todistuksensa. Tunsin asiasta hetken lievää ylpeyttä, mutta tiedostin samalla varsin selkeästi kokeen onnistumisen tarkoittavan myöskin kardinaalin voittoa, enkä aikonut olla läsnä hänen lopulta tajutessaan, että voitostaan huolimatta hän ei tulisi koskaan saamaan uutta katedraaliaan.

”Pahoittelen viivästystä sen kirjeen kanssa”, huusi Elgar kaartaessaan vaunua vierelleni ajolasit silmillä ja lakin lippa jälleen niskaa kohti käännettynä. ”Moottori alkoi lakkoilla ja jouduin purkamaan sen tienpientareelle ja kasaamaan uudelleen.”

”Liikkeelle”, minä vain huusin ja loikkasin etupenkille.

”Älä edes kuvittele jättäväsi minua tänne! Yksin! Noitten seuraan!” kuului silloin varsin terävä älähdys takaani ja vaunun takaovi läiskähti kiinni.

”Kreivitär Alesia tulee tänään meidän mukaamme. Vauhtia!”

”Selvä. Hyvää huomenta kreivitär, se oli oikea pyhä jysäys! Nyt minäkin uskon.”

”Noh, Elgar!” minä naurahdin moottorin murahtaessa ja meidän päästessämme lopultakin liikkeelle. ”Joko sinustakin tuli osa kirkkokansaa?”

”Ei”, puisteli Elgar päätään.

”Mitäs sitten”, tiedusteli kreivitär takapenkiltä.

”Nyt minä uskon että niistä housuista voi halutessaan saada irti tuhat kanaa ja neljän pellon sadot.”

Numerologinen lähestymistapa perustuu sille tosiasialle, että jokainen asia on aina laskettavissa, on kyse sitten uskonnollisesta, poliittisesta tai puhtaasti teoreettisesta ongelmasta. Lukujärjestelmät ja totuudet saattavat olla erilaisia ja toisinaan jopa keskenään ristiriitaisia, mutta käsittelysäännöt ovat yhteisiä. Soveltamalla voi hallita maailmaa, ja juuri soveltamalla selviää numerologinen filosofi aina voittajaksi kaikista ongelmistaan.

Sisämaan yöt olivat jo lähes kesäisiä. Vaunu roikkui kallellaan maantien reunassa ja Elgar oli ottanut kirveen ja mennyt hake-

maan lisää polttopuita, mutta minä ja kreivitär istuimme nuotion äärellä tähtitaivasta katselemassa.

”Tähdenlento”, hihkaisi kreivitär. Seurasin hänen osoittavaa kättään ja annoin hänen itse korjata oman virheensä. Pieni kirkas piste eteni halki tähtitaivaan, eikä se näyttänyt minkäänlaisia putoamisen merkkejä.

”Kiertolainen”, totesi kreivitär lopulta. ”Keinotekoinen kiertolainen...”

Nyökkäsin kirkkaan pisteen kadotessa jonnekin horisontin tähtien sekaan.

”Uskotko sinä”, kysyi kreivitär syvään avaruuteen katsellessaan ja jonkinlaista pelkoa äänessään, ”niihin muihinkin asioihin. Ihmiskunnan tuhoon, suureen loonjäämistaisteluun ja kaikki tähdet lopulta peittävään elottomuuteen. Kirkollisiin oppeihin?”

”Ihmiskunta koostuu aina yksilöistä”, minä vastasin hänelle, ”eikä ainakaan minulla ole vielä mitään aikomusta muuttua elottomaksi.”

”Siksikö sinä autoit heitäkin? Vaiko muka aivan pelkkää omaa hyvyttäsi?” hämmästeli kreivitär. ”Päästit käsistäs sellaisen tieteellisen aarteen...”

”On paljon haasteellisempaa”, siirsin itseäni aavistuksen verran mukavampaan asentoon ja samalla lähemmäksi häntä, ”saada ajattelevat olennot tekemään asioita vapaaehtoisesti — kuin yrittää vangita ja pakottaa heitä yhteistoimintaan.”

”Kuinka suunnattoman jalo ajatus”, hymyili kreivitär minulle, ”Ja kuinka se oikein liittyykään minun pisamiini? Ja mistä sinä oikein suunnittelit niitä etsiväsi? Ja aivanko pelkästään tieteen nimissä?”

”Tieteen nimissä. Vannon sen.”

© Tero Niemi ja Anne Salminen 2005

kuvat © Tero Niemi 2005

Tero Niemi ja Anne Salminen

Tero Niemi ja Anne Salminen Salminen debytoivat kaunokirjallisilla kentillä komeasti: he voittivat Portin kirjoituskilpailun vuonna 2002 novellilla *Ja Jumala kutoi mattoja omista hiuksistaan* ja olivat samassa kisassa myös toisena novellilla *Äärettömän taivaan valot*. Ja Jumala kutoi mattoja omista hiuksistaan voitti seuraavana vuonna Atorox-palkinnon. Novelleja yhdistävänä tekijänä on Nimbus-niminen hahmo, joka matkustaa avaruudessa aurinkokunnasta toiseen. Vuonna 2004 ilmestyikin novellikokoelma *Nimbus ja tähdet* Atenan kustantamana. Kirjailijoista on julkaistu haastattelu *Usva* 1/2005:ssä.

KIRJAILIJA JOKA EI KOSKAAN JULKAISSUT MITÄÄN

Juha-Pekka Koskinen

I

Teos oli valmistunut aamun alkaessa kajastaa. Itäinen taivaanranta hehkui verenpunaisena kun Johan nousi mielenliikutuksesta vastisten koneensa äärestä. Hän tasoitteli kädet takomisesta arkoina paperipinon siistiin nippuun ja käveli levottomana muutaman askeleen edestakaisin hiljaisessa huoneessa. Hänen teki mieli rynnätä herättämään kaikki muut ja julistaa ensimmäisen kirjansa valmistuneen. Hän tunsu kuinka riemun jännittynyt hehku yhä raivosi hänen sisällään ja vaati häntä puhaltamaan torveen niin että ääni olisi kiirinyt koko maanpiirin ylitse.

Mutta Johan hillitsi itsensä. Hän tiesi ettei tuo hänen ilonsa kuitenkaan tarttuisi muihin, ei ainakaan aamuyön painostavina tunteina. Niinpä hän leijui aamun turruttamien huoneiden halki hiljaa kuin aave ja livahti vuoteeseensa peittojen alle niin äänettömästi ettei vaimo edes ynähtänyt. Romaanihenkilöt kinastelivat vielä hetken hänen päässään kohtaloaan valittaen, kunnes pitkään loitolla pidetty väsymys hyökki rauenneen tahdon patomuurin ylitse ja peitti kaiken alleen.

Joskus päivän jo valjettua lopullisesti Johan havahtui hereille. Hän nousi hitaasti istualleen ja tunsu ruumiissaan outoa kolotusta. Hänen päänsä oli turvoksissa kuin veteen unohtunut viinipullonkorkki. Luomisen polttava huuma oli hiipunut ja jäljellä oli vain harmaata tuhkua, joka sekun oli jo melkoisen jäähtynyttä. Johan kömpi itseksensä ahisten jaloilleen ja laahusti keittiöön. Hän yritti vielä aistia huoneessa yöllä leijuneen onnistumisen riemun, mutta ilmassa oli vain kuivahtaneen kahvin katkera haju.

– Oletko hereillä vai et? vaimo kysyi ja tuijotti Johania silmät sirrissä.

Johan hieroi oudon nahkealta tuntuvaan päätänsä ja vilkaisi seinäkelloa.

– Olen nukkunut vain neljä tuntia, hän totesi itsekin hämmästyneenä.

– Kaikki yöt kone paukkuu niin että seinät tärisevät. Eikö sitä voi vähän hiljempaa takoa? Noita liuskoja voi sokeakin lukea sormin tunnustelemalla. En ymmärrä miksi siihen paperiin pitää mäykyttää reikiä, vaimo totesi happamesti ja nyökkäsi kohti pöy-

dänkulmalle unohtunutta käsikirjoitusnippua.

– Taisin innostua liikaa, Johan totesi hajamielisesti. Hän poimi päällimmäisen liuskan käteensä ja luki sitä uteliaana aivan kuin olisi nähnyt sen vasta nyt ensimmäistä kertaa. Jännitys kouri hänen mahaansa kun hän ajatteli, että kaikki liuskat olivat putkahtaneet ulos hänen koneestaan.

– Se on nyt valmis, hän sanoi, hymyili hölmistyneesti ja laski paperin takaisin pinoon.

– Siirrä nyt sitä kasaa. Ei ruokapöydällä voi papereita säilyttää, vaimo totesi ja tuuppi kahvikupilla paperipinoa kohti pöydänreunaa. Johan nosti paperit syliinsä.

– Nytkö se mäyke sitten loppuu? Jokohan täällä saa pitkästä aikaa nukkua rauhassa? vaimo kysyi.

– Täytyy vielä lukea se ja tehdä korjauksia, Johan totesi asian- tuntevasti. – Vai sinähän voisitkin lukea tämän. Minä olen vähän huono tätä arvioimaan, omalle tekstille kun tulee sokeaksi, hän sanoi silmät kirkastuen.

Vaimo katsoi Johania epäluuloisesti. Hän kaatoi Johanin kuppiin mustaa kahvia ja mutristi huuliaan.

– Kai minä sen sitten voin lukea, hän huokaisi.

Tästä alkoi Johanin varsinainen piina. Joka ilta hän vaivihkaa ja puolihuolimattomasti kurkki kuinka monta sivua vaimo oli lue- nut. Ähkien ja tuskaillen hän seurasi kuinka käsikirjoitus saattoi maata päiväkausia ilman että kirjanmerkki olisi liikahtanut lius- kankaan verran alemmaksi. Hän vaani ja käyttäsi vaimon jokaista joutilasta hetkeä, toivoi tämän tarttuvan käsikirjoitukseen.

Mutta entäpä kun niin lopulta kävi. Silloin vasta Johan kär- sikin. Hän seurasi silmät renkaina vaimon lukemista, tarkkaili jokaista ilmettä ja kulmien kurtistusta. Salaa hän kurkki millä sivulla oltiin menossa ja ihmetteli, eikö tuon kohdan pitänyt nau- rattaa ja tuon taas päinvastoin vetää naama vakavaksi. Hän poti sieluntuskia mutta hillitsi itsensä ja antoi vaimon edetä omaan tahtiinsa puuttumatta sanallakaan siihen, että päivät sulivat vii- koiksi ja viikot kuukausiksi.

Viimein koitti se päivä, jolloin vaimo huokaisten käänsi viimei- sen liuskan väärinpäin. Johan oli olevinaan kovinkin välinpitämät- tön mutta hänen sisimmässään kiehui. Lukemiseen tuhraantunut

aika oli viivytännyt piinaavalla tavalla mestariteoksen julkistamista.

– No? hän kysyi viimein kärsimättömästi.

– Olihan se ihan hyvä.

– Ihan hyvä. Kuinka niin ihan hyvä?

– Kyllähän sen luki, eipä siinä mitään.– Siinäkö kaikki? Ihan hyvä. Sano nyt jotakin muutakin, Johan tuskastui.

– Kyllähän se oli ihan sujuvaa tekstiä, vaimo totesi epäröiden.

– Sujuvaa tekstiä? Jos se olisi ollut sujuvaa tekstiä niin ei sen lukemiseen olisi tuhraantunut näin paljoa aikaa, Johan parkaisi.

– Enhän minä ikinä lue kirjoja yhtä soittoa. Minä haluan keskittyä niihin rauhassa, vaimo tuhahti.

– Jos se olisi ollut oikein hyvä, et olisi malttanut laskea sitä käsistäsi, Johan sanoi katkerasti.

– En minä jaksa lukea noin pitkää kirjaa yhtä kyytiä olipa se kuinka hyvä tahansa!

Johan tuijotti vaimoa epäluuloisesti. Hän yritti lukea kasvojen jokaisen värähdyksen voidakseen tulkita niistä ne todelliset ajatukset, jotka hän aavisteli risteilevän tämän päässä.

– No sano siitä nyt vielä jotakin, Johan yritti epätoivoisesti.

– Se oli ihan hyvä. Oikein hyvä. Tosin se oli paikoin ehkä vähän raskas, vaimo sanoi epäröiden.

– Raskas? Kuinka niin raskas? Johan tivasi.

– No raskas kuin raskas. Raskaita ajatuksia. En osaa sitä sen paremmin eritellä.

Johan naurahti epäuskoisesti. Hän hymyili ivallisesti ja levitteli hämmästyneenä käsiään.

– Kirjassa pitääkin olla ajatuksia. Tarkoitus olikin kirjoittaa heti kerralla klassikko. Jos joku haluaa ajanviettelukemista tai jotakin helppotajuista niin lukekoon nyt sitten vaikka puhelinluettelo. Siellä ei ole liian pitkiä lauseita.

– Turha tuosta on minulle tiuksia. Sinä pyysit mielipidettä ja minä annoin sen, vaimo ärähti.

He tuijottivat hetken toisiaan hiljaisuuden vallitessa. Sitten Johan hymähti ja kokosi jo hiukan kulmista rypistyneen paperipinon kouriinsa.

– Luulisi kuitenkin, ettei yli nelitavuiset sanat ole kouluja käyneelle liian ylivoimaisia, hän jurnutti itsekseen ja vei käsikirjoituksen työpöydälleen.

Kaikesta huolimatta Johan oli sitä mieltä, ettei käsikirjoitus kaivannut mitään korjauksia. Hän tutki sitä otsa kurtussa mutta ei osannut vaihtaa siitä sanaakaan. Jokin kohta saattoi tuntua vähän laahaavalta mutta menihän sekin siellä muiden liuskojen joukossa. Niinpä hän kopioi sen sellaisenaan ja valitsi armonsa kohteeksi maan suurimman kustantamon. Paketoidessaan käsikirjoitusta postimatkaa varten hän tunsu kuinka maha suorastaan poltteli jännityksestä. Paketin postiin jätettyään hän kiirehti kotiin haaveilemaan siitä, kuinka tuo kirja käännettäisiin useille kielille ja kuinka se leviäisi maailman joka kolkkaan yhtä tehokkaasti kuin influenssavirus.

Ensimmäisen viikon ajan Johan kuiskutteli itselleen, että postin hitauden vuoksi ei kannattanut odottaa puhelinsoittoa taikka

kirjettä ennen kuin koko viikko olisi kulunut. Kun tuo maaginen aikaraja oli umpeutunut, antoi Johan itselleen vapauden odottaa postia kädet jännityksestä hikoontuneina. Hän vahti postiluukkua kuin tuore isä synnytyssalin ovea ja odotti, että hetkellä millä hyvänsä iloinen uutinen saattoi yllättää. Näinä päivinä posti ei ehtinyt luukusta lattialle Johanin kaapatessa sen käsiinsä jo ilmasta.

Viikot kuluivat mutta mitään mainittavaa ei tapahtunut. Viimein Johan alkoi takoa uutta kirjaa, toista suurta romaaniaan, ihan vain aikansa kuluksi. Kun hän näin taas sai työstä kiinni, alkoi postiluukun vahtimissyndrooma viimein hellittää. Kahden kuukauden kuluttua hän saattoi jo hymähtää kun postiluukku kolahti. Tosin viimeistään viiden minuutin kuluttua hän jo selasi kirjeitä ja mainoslehtiä itsekseen kiroillen.

Uusi kirja valmistui eikä kustantamosta ollut vielä kuulunut hiiskaustakaan. Johan epäröi. Mitä olisi oikeastaan pitänyt tehdä tämän toisen käsikirjoituksen kanssa kun ensimmäinenkin oli vielä omilla teillään? Koskaan hän ei ollut kuullut, että kirjailija olisi julkaissut yhtäaikaa kaksi eri romaania. Toisaalta, jos sellainen tapaus olisi nyt ensimmäistä kertaa käsillä, olisi se sitäkin suurempi sensaatio. Lopulta Johan päätti kuitenkin tarjota tätäkin kirjaa vaimolleen luettavaksi jo pelkästään ajantappamisen vuoksi. Tosin tällä kertaa hän sai suostutella tätä pitkään ja hartaasti.

– En hoputa, en. Saat lukea aivan rauhassa, Johan maanitteli.

– Etkä vaani lukemistani kuin haukka, vaimo tinkasi.

– Enhän toki. En katso edes sinne päinkään.

– Etkä ala tivata tästä mitään analyysiä.

– En, en. Kunhan vain sanot että oliko se hyvä vaiko huono, Johan vannoi.

– En aio penkoa tästä mitään salattuja merkityksiä, luen sen vain ihan tavallisena lukijana, vaimo sanoi epäluuloisesti.

– Juuri niin. Sitä tässä kaivataankin. Ei mitään muuta.

– Olkoon sitten, vaimo huokaisi ja otti käsikirjoitusnipun kainaloonsa.

Ja jälleen alkoi tuo sama piinaava odotus kuin ensimmäiselläkin kerralla. Tällä kertaa vaimo varjeli lukuhetkiään niin tarkasti, ettei Johan päässyt edes näköetäisyydelle vaanimaan liikkuiko kulmakarvat ylös– vaiko alaspäin ja syntykö jossakin kohdassa otsalle se pystysuora inhoryppy. Kun suljetun oven takaa kuului naurahdus, ei Johan voinut tietää nauroiko vaimo oikeassa vaiko väärässä kohdassa. Itse asiassa hän ei ollut edes varma lukiko vaimo käsikirjoitusta ensinkään vaiko supatti puhelimesta koko lukemiseen kyllästyneenä. Odottamisen piina alkoi kertakaikkiaan käydä Johanille niin raskaaksi, että hän päätti suoraan hypätä tekemään kolmatta romaaniaan. Hän päätteli, että hän ehtisi kyllä hyvin korjata toista käsikirjoitustaan kunhan vaimo olisi saanut sen luettua.

Mitäpä muuta Johanin kotoisesta kirjailijanurasta oikeastaan voisi kertoa? Tuo toinen käsikirjoitus oli viimeinen jonka vaimo enää suostui lukemaan. Katkerien oppiriitojen jälkeen Johan totesi, ettei vaimo kyennyt ymmärtämään romaanien avainkohtia ja siten hänen arvostelunsa olivat sekä asiattomia että epäoikeu-

denmukaisia. Tähän näkemykseen vaimo yhtyi kernaasti ja muisti siihen aina vedotakin kun Johan silmäanaluset mustina erehtyi vielä joskus vaivautuneesti hymyillen tyrkyttämään paperinivaskaa vaimon käteen.

– Kun minä saan Nobelin kirjallisuuspalkinnon, voin todeta juhlapuheessa, että vaikka koko maailma onkin lukenut kirjojani niin vaimoni ei ole siihen puuhaan alentunut, Johan ärähteli ival-lisesti.

– Se ilo sinulle kaiken tämän puurtamisen jälkeen suotakoon, vaimo totesi kuivasti.

Tämä tilanne oli lopullinen eikä sen suhteen tapahtunut enää mitään kehitystä heidän elämänsä aikana. Mutta näin vähällä Johan ei kirjallisesta rististään selvinnyt. Hänen todelliseksi pii-nakseen muodostui kustantamot.

Lähetettyään ensimmäisen käsikirjoituksen ensin suurimpaan kustantamoon jäi Johan toiveikkaana odottamaan vastausta. Kun tuota vastausta ei kuulunut, kopioi hän käsikirjoituksena ja lähetti sen varmuuden vuoksi kolmeen muuhunkin kustantamoon. Pa-haksi onneksi mistään niistä ei ollut vielä saapunut vastausta kun Johan jo päätti lähettää toisenkin käsikirjoituksensa matkaan. Sen hän lähetti osittain samoihin ja joihinkin uusiin kustantamoihin. Pysyäkseen selvillä mihin hän oli lähettänyt mitäkkin ja milloin Johan loi monimutkaisen kirjanpitojärjestelmän, joka olisi saanut Al Caponenkin kirjanpitäjän kalpenemaan. Kun hänen ehtymät-tömältä vaikuttava tuotantonsa todella pääsi vauhtiin, käsikirjoi-tukset sinkoilivat kustantamoihin ja kustantamoista takaisin yhtä kiivaasti kuin pallot jönglöörin käsissä. Samasta romaanista saattoi olla vanha versio suuressa kustantamossa ja uusi kahdessa pienessä. Jossakin oli kolme käsikirjoitusta joista kaikki edustivat kolmea eri kirjallisuuden tyyliä, kun taas jossakin oli kolme samaa tyyli-lajia edustavaa käsikirjoitusta mutta kuitenkin niin, etteivät ne ajalliset olleet syntyneet peräkkäin vaan se välissä syntynyt olikin jossain muualla. Tämä mielipuolinen sekamelska teki kyllä Joha-nin nimen tunnetuksi kustannustoimittajien keskuudessa mutta se ei suurestikaan edistänyt hänen asiaansa.

Ensimmäinen käsikirjoitusnipun kera palautettu hylkäyskirje oli syössyt Johanin epätoivoon. Muutaman päivän ajan hän ei ollut kehdannut katsoa ketään silmiin. Kultra, jota hän oli öisin huuhtonut, oli osoittautunut ammattilaisten polttavan silmän alla kissanhiekaksi. Sitten hän huomasi, että nippu oli epäilyttävän siisti ja epähuomiossa sekaisin menneet liuskat olivat yhä epäjär-jestyksessä. Hän epäili, ettei käsikirjoitusta ollut jonkun hirvittä-vän erehdyksen vuoksi edes luettu.

Johan talletti huolellisesti jokaisen kustantamoista saamansa saatekirjeen. Aluksi hän ajatteli käyttää niitä myöhemmin, menes-tyksen jo saavuttua, todisteena kustannustoimittajien jättimäisestä erehdyksestä näiden torjuttua eittämättömän mestariteoksen. Mutta kun pino alkoi kasvaa, hän ajatteli säilyttävänsä niitä vain sitkeytensä todisteena. Jossakin vaiheessa hän suunnitteli tapetoi-vansa työhuoneensa seinät noilla kohteliailla mutta tiukan kieltei-sillä kirjeillä. Tämä suunnitelma jäi jostakin syystä toteuttamatta.

Kirjeiden sävy oli aina kuivan asiallinen. Johan saattoi sielunsa silmillä nähdä, kuinka käsikirjoituksen nimi täytettiin valmiiksi kopioidun kirjeen aukkopaikkaan, kuinka unenpuutteesta äreä kustannustoimittaja sutaisi nimensä alle ja sysäsi kirjeen lähtevän postin joukkoon. Hän saattoi hyvin kuvitella, kuinka tehokas kustannustoimittaja hyvänä päivänä allekirjoitti moisia kirjeitä sadoittain vaivautumatta edes avaamaan yhtäkään käsikirjoitusta. Sillä niin ikävää kuin se Johanista olikin, oli hän nyt varma, että osa hänen paketeistaan palasi täysin koskemattomina takaisin. Tulipa joskus Adlerilla naputettu käsikirjoitus takaisin saatekirjeel-lä, jossa valiteltiin ettei korpulle talletettuja käsikirjoituksia voida kustantamossa purkaa.

Kustannustoimittajat tekivät töitä samalla hellittämättömällä raivolla kuin Johankin. He vastasivat hänen ylitsepursuvaan kirjoitusintoonsa röntgenkatseella ja kolmen ensimmäisen sanan analyysillä. Näin molempien osapuolten työ pysyi jonkinlaisessa tasapainossa eikä yksittäisten käsikirjoitusten bumeranginkaari venynyt kolme vuotta pitemmäksi eikä kumpaankaan päähän muodostunut ylipääsemätöntä sumaa.

Johan hyväksyi nikottelematta tämän oudon pelin säännöt. Hän ei pysähtynyt murehtimaan sivuseikkoja vaan kirjoitti romaanin toisensa jälkeen. Valmiin nipun hän lähetti kustanta-moon ja toivoi, että tällä kertaa joku lukisi sen ennen kuin paperi alkaisi kellastua. Kustannustoimittajat ottivat nuo niput vastaan ja katsoivat siunaillen tietokannoistaan kuinka monta Johanin käsikirjoitusta he jo olivat käsitelleet ja hylänneet. He siirsivät tuon nipun odottamaan parempia aikoja, salaisimmissa toiveissa tämä tarkoitti lähettäjän kuolemaa, ja jatkoivat pahasti ruuh-kautuneiden saatekirjeiden allekirjoittelua. Johania tämä ei enää sanottavammin häirinyt. Hän oli todennut tämän olevan pysyvä asiantila ja oli sen jo sisimmässään hyväksynyt. Orvanpyörä pyöri iloisesti hyristen.

– Minä olen kirjailija. Minun tehtäväni on kirjoittaa, siinä kaikki.

– Kirjoittaa? Kirjoittaa minne? Eihän kukaan ole koskaan jul-kaissut yhtäkään sinun kirjaasi, vaimo saattoi vielä joskus huudah-taa tuskastuneena.

– Se ei ole minun vikani. Minä teen kirjan ja kustantamo jul-kaisee sen. Jos kustantamo ei julkaise sitä niin pitäisikö minun jättää sen vuoksi seuraava kirja tekemättä? Siinä ei olisi vähäi-sintäkään järkeä, Johan puuskahti.

– Mihin me joudumme kaiken tämän paperin kanssa, vaimo huokaisi epätoivoisesti käsiään levitellen. Tähän keskustelu yleensä aina tyrehtyi.

Ja tosiaan. Vuodet olivat vierineet kuin huomaamatta. Johan oli toki jo töissä, hän kirjoitti enää vain öisin. Hänellä oli hyvä liuta meluisia lapsia, oli talo ja puutarha, auto ja ruohonleikkuri. Maallista omaisuuttaan ja huolta oli kertynyt kuin salaa. Mutta samoin oli kertynyt käsikirjoitusnippuja. Oli oikolukuversioita, vanhoja versioita, kaksoiskappaleita, kolmoiskappaleita, kesken jääneitä romaaneja, muistiinpanoja, suunnitelmia. Luoja yksin

tiesi mitä kaikkea noissa nipuissa olikaan! Paperin määrä oli aivan tolkuton. Sitä pursusi kaapeista ja kirjahyllystä, sitä oli pöydän päällä ja alla. Sitä oli niin paljon, että se olisi riittänyt talon lämmitykseen vuosiksi eteenpäin. Ja joka hetki sitä tuntui syntyvän lisää.

– Ainahan paperille käyttöä löytyy, Johan mutisi itseksensä ja kohautti epävarmasti olkapäitään.

Näillä huolettomilla sanoilla hän ajanoloon ja tietämättään siunasi käsikirjoitustensa lähes täydellisen katoamisen kirjallisuuden historiasta.

II

Ulkopuolisen on tietysti hyvin vaikea saada selville, miksi Gabriel valitsi väitöskirjansa aiheeksi juuri Johanin kirjallisen tuotannon. Joissakin piireissä Johanin vesiväritöitä pidettiin parempina taiteen helminä kuin niitä harvoja novelleja, jotka olivat päässeet julki-suuteen.

Osittain tähän saattoi olla syynä Johanin hiljattain tapahtuneen kuoleman aiheuttamat oudot huhut. Yliopistopiireissä liikkui varmana tietona se, että tuo viimeisillä päivillään joitakin novellikilpailuja voittanut mies oli koko elämänsä aikana tuottanut kymmenittäin mestarillisia romaaneja. Joku oli tietävästi saanut käsiinsä Johanin salaperäisen muistikirjan, jossa vilisi suuri joukko tuntemattomia kirjannimiä ja päivämääriä. Tosin tuo muistikirja katosi yhtä pian kuin se oli löytynytkin ja kun Johanin jäämistössä ei ollut jäljellä edes noita tunnettuja novelleja, leimattiin koko asia pelkäksi hysteriaiksi.

Jos Johanin tuotannosta olisi ollut jäljellä vain noin epämääräisiä viitteitä, ei Gabriel olisi valinnut itselleen moista ylipääsemätöntä aihetta. Oikeastaan kaikki sai alkunsa sinä iltana, kun Gabriel rullasi torilta ostamansa savustetun kuhan ulos kääreestä. Hän oli syönyt rasvaisten papereiden päällä silpomaansa kalaa jo hyvän aikaa ennen kuin hänen huomionsa kiinnittyi rasvan paperista paljastamiin mustiin laikkuihin. Hän kokosi kalan runnellun ruumiin lautaselle ja oikoi käärepaperin parhaansa mukaan. Siinä kelmeän keittönvalon loisteessa hän saattoi erottaa käärepaperissa himmeinä juoksevien kirjainten puron. Siinä missä rasva oli imeytynyt paperin läpi nuo kirjaimet näkyivät selvästi, kun rasvatomalla osuudella ne olivat tuskin paljaalla silmällä erotettavissa. Yhtä kaikki, käärepaperi oli eittämättä jonkin tuntemattoman käsikirjoituksen oudoille teille joutunut sivu.

Tämä hämmästyttävä löytö sai Gabrielin kuumeisen kiihkon valtaan. Kirjallisuuden tutkijana hän luonnollisesti tunnisti Johanin omintakeisen tyylin ja huomasi heti, ettei teksti ollut peräisin mistään jo tunnetusta novellista. Ei, katkelman tyyli oli ilmiselvästi osa suurempaa kokonaisuutta. Sen hän saattoi päätellä yhtä helposti kuin paleontologi osaa sanoa luunsirusta onko se osa dinosauruksen vaiko hamsterin ruumista.

Gabriel oikoi kuhlalta haisevan ja ruskean rasvan tahrinan paperin niin hellästi kuin hän osasi. Hän talletti sen suureen puuark-

kuun, joka jo muutaman päivän kuluttua haisi savustetulle kalalle.

Vietettyään unettoman ja kiihkeän levottomuuden rikkirepimän yön tajusi Gabriel kauhistuttavalla tavalla, että hänen elämänsä oli nyt lopullisesti suistunut vanhoilta raiteiltaan. Hän, joka oli aina ylistänyt Johanin harvoja julkitulleita novelleita kirjallisuuden helminä, oli nyt ensimmäisenä ihmisenä Johanin perhepiirin ulkopuolella pidellyt käsissään tämä kadonneen romanin yhtä yksinäistä liuskaa. Kun Gabriel tajusi, ettei hän voinut mitenkään tietää edes sitä, oliko noita kadonneita romaaneja yksi vaiko kymmenen, alkoi häntä huimata. Jokainen maailman tuulissa ajelehtiva paperinpala saattoi olla palanen Johanin mestariteosta. Niinpä Gabriel itseksensä mutisten päätti pyhittää koko elämänsä Johanin kadonneen mestariteoksen, tai teosten, keräämiseen, yhdistämiseen ja julki saattamiseen.

Jos Gabriel olisi ajatellut asiaa tarkemmin olisi hän pian ymmärtänyt, että hänen lupauksensa oli mahdoton toteutettavaksi. Kaiken järjen mukaan hänen olisi pitänyt valjastaa tähän suunnattomaan tehtävään koko kirjallisuutta tutkivien ihmisten monilukuinen tiedeyhteisö, eikä silloinkaan lopputuloksesta olisi ollut mitään takeita. Mutta tuo vala, jonka hän aamuhämärissä vannoi, oli hänelle yhtä pyhä kuin ristiretkilupa. Tuon vala itsessään pyhitti koko hankkeen ja loi sen ylle ylimaallista valoa, joka sinällään kykeni edesauttamaan ihmeitten syntyä.

Koko ympärillä levittäytyvä maailma muutti äkisti muotoaan Gabrielin silmissä. Kun hän ennen oli vaeltanut välinpitämättömänä pitkin harmaita katuja kiinnittämättä huomiota juuri mihinkään, oli hänen maailmansa nyt yhtäkkiä tulvahtanut täyteen kaikenlaista paperia. Kulkiessaan kukkakioskin ohitse hän näki kuinka myyjä kääri ruusunpiikkien puhkomilla käsillään kukkakimppua tuhtiin pakettiin, kuinka paperiliuska toisensa jälkeen kiertyi tötterölle punottavissa sormissa. Marketin ikkunoiden edessä kauppias liimaili mainoksia rasvantahrimaan lasiin, kouluun matkalla olevat lapset kieputtivat karkkipapereita tuulen vietäväksi. Tuolla leijui teatterin eilisen näytännön ohjelmalehtinen, kun taas aivan Gabrielin jaloissa lojui nälkään hotkaistun makkaranpalan käärepaperi.

Voi noita ensimmäisiä kiihkon täyttämiä päiviä! Gabriel sän-täili paikasta toiseen pyhän innostuksen vallassa. Posket punaisina hän penkoi kukkakaupan käärepaperinivaskat hölmistyneiden myyjien pyöritellessä etusormiaan ohimoidensa tienoilla. Kala-kauppias hätisti hänet tiehensä viikset närkästyksestä vipattaen Gabrielin tunkiessa kainaloonsa vain paperia kiinnittämättä mitään huomiota sirkeäsilmäiseen, nastahampaiseen haukeen. Kun Gabriel illalla lajitteli saalistaan, hän suorastaan ähki hämmästyksestä. Muutamalla rivakalla iskulla hän oli löytänyt yhdeksän uutta sivua, jotka kiistämättä olivat osia tuosta kadonneesta teoksesta.

Mutta niin kuin usein käy onnistumisen huuman ollessa suurimmillaan, Gabrielillekin valkeni pian karvas totuus. Ensinnäkin, hän oli jo nyt melko varma, että nuo sivut olivat peräisin ainakin kahdesta eri käsikirjoituksesta. Niiden poljento ja kerronnan tyypin erilainen rakenne ei ollut mitenkään muuten selitettävissä. Ja

toiseksi, jos hän oli näin vähällä vaivalla onnistunut löytämään näinkin monta sivua, kuinka monta noita sivuja olikaan jo kulkeutunut roskalavoille ja kierrätysastioihin ennen kuin hän oli vielä tiennyt niiden olemassaolosta yhtikäs mitään?

Tämä ajatus oli murskata Gabrielin alleen. Hän suorastaan uikutti tuskasta hipelöidessään noita pelastamia sivuja aivan kuin ne olisivat samalla kertoneet kohtalontovereidensa julmasta lopusta. Gabriel tajusi, että hänen retkensä oli vasta alussa ja että sen tarjoamat tuskat tulisivat olemaan paljon suuremmat kuin hän oli osannut arvatakaan.

Nyt Gabriel paneutui tehtäväänsä sellaisella fanaattisuudella, ettei moista ollut koskaan nähty. Hän ei kaihtanut roskalavoja, ei kaatopaikkoja, ei edes likaviemäreitä, jos lupaavan näköinen paperinpala sattui kellumaan hänen silmiensä ohitse. Niin mielikuvituksellista paikkaa hän ei saattanut keksiä, etteikö sieltä olisi löytynyt paperia, jossa oli osia Johanin käsikirjoituksista. Erästä paperinarukiepiä hän löysi useita yksittäisiä sivuja purettuaan tunnollisesti tiukka punotun narun auki ruttuiseksi nauhaksi. Eräs askarteluliike möi paperimassapalloja, joissa risteili outoja tummia laikkuja, jotka pian osoittautuivat kuin osoittautuivatkin Johanin muinoin takomiksi kirjaimiksi. Katuojassa kelluva olutpullon etiketti sisälsi kuudenneksen liuskasta numero satakolme. Aina kun Gabriel luuli jo keksineensä kaikki mahdolliset ja mahdollomat paikat joista käsikirjoitusliuskoja tuli etsiä, ilmaantui jotakin uutta ja ennen kokematon.

Työ sai Gabrielin täysin valtoihinsa. Iltaisin hän lajitteli ja luetteloi päivän saaliinsa, punoi auki paperinarua, hajotti varovasti paperimassapalloja untuvaiseksi levyksi, raaputteli etikettien liimapintaa pois. Päivä päivältä liuskojen määrä kasvoi. Gabriel totesi olevansa todellisen kulttuurianton jäljillä. Jo nyt hän oli tunnistanut seitsemän eri teosta, seitsemän! Tämä ajatus sai hänet lähes sekopäiseksi. Hän tuskin malttoi enää nukkua ajatellessaan sitä, että jokainen nukkumiseen tuhlattu hetki siirsi hänen voitonpäiväänsä eteenpäin.

Yliopisto aavisti Gabrielin olevan jonkin suuren asian jäljillä. Ilman suurempia seremonioita Gabrielille myönnettiin avoin apuraha, joka takasi hänen toimeentulonsa epämääräiseksi ajanjaksoksi. Hän annettiin ymmärtää, että tiedeyhteisö jakaisi mielellään hänen salaisuutensa mahdollisimman pian ja Gabriel puolestaan antoi ymmärtää, että tuo pian oli lopultakin vain muutamien pikku ponnistusten takana. Tämän mielikuvan hän onnistui säilyttämään vuosikymmeniä.

Aika kului. Gabriel jatkoi sinnikkäästi ponnisteluaan. Joskus hänestä tuntui siltä kuin Johanin mestariteos olisi ollut tarunhohdoinen Vulkanus, jonka olemassaolon saattoi tieteellisesti perustella, vaikka sitä ei todellisuudessa ollut olemassakaan. Nuo lyhyet epätoivon hetket katkesivat yleensä johonkin suurenmoiseen löytöön, joka tuotti sivutolkulla uutta materiaalia Gabrielin vapisevien käsien ulottuville. Kerrankin Gabriel kutsuttiin erääseen purkutuomion saaneeseen taloon, jonka tapettien alta oli paljastunut kymmenittäin liisterillä huolettomasti seinään lätkittyjä, täy-

teenkirjoitettuja liuskoja. Kun asiaa tarkemmin tutkittiin, saatiin selville, että Johan oli ollut talossa talkootöissä tapetoimisen aikoihin. Ilmeisesti hän oli käyttänyt tasoitteen sijasta käsikirjoitustaan pahimpien kolojen tilkitsemiseen.

Tästä polvet veltoksi lyövästä löydöstä Gabrielin onnistui koota auttava runko Johanin piinaavan häikäisevään suurteokseen nimeltä "Saarnaajat". Tuo pelkistetyn minimalistinen teos oli suorastaan käsittämätön, sen saattoi päätellä jo niistä katkelmista, jotka Gabriel oli onnistunut löytämään. "Saarnaajat" olikin ensimmäinen, ja ikävä kyllä myös viimeinen niistä teoksista, joiden nimen Gabriel saattoi varmuudella liittää Johanin alati suurempaan maineeseen kohoavaan nimeen.

Osaltaan juuri tämä uusi löytö, joka antoi Johanin kadotetuille mestariteoksille konkreettisen hahmon, vapautti Gabrielin etsimistyön suunnattomasta vaivasta. Hänen maineensa Johanin kirjallisuuden tutkijana levisi kulovalkean tavoin ympäri maata niin, että hän saattoi vain keskittyä lajittelemaan ja seulomaan kaikkea sitä paperiroskaa, joka hänelle postin välityksellä toimitettiin. Gabriel totesi hiukan katkerana, että hänen salainen ristiretkensä oli muuttunut julkiseksi ja siten menettänyt osan hohdostaan. Mutta huomattessaan kuinka paljon enemmän materiaalia hänelle kertyi tällä tavalla hän alkoi katua sitä, että oli ylipäättään yrittänyt suoriutua näin valtavasta urakasta vuosikymmenien ajan ilman minkäänlaista apua.

Näihin aikoihin Gabriel koki elämänsä suurimman järkytyksen. Aloittaessaan ristiretkensä hän oli kuvitellut Johanin yksittäiseksi, jumalaiseksi ilmiöksi, jolla ei ollut elässään mitään kytköksiä tavalliseen, matoiseen maailmaan. Tämän loistavan mielikuvan hän oli aina säilyttänyt mielessään, niin että se oli piintynyt hänen tajuntaansa peruuttamattomana totuutena. Kun eräänä päivänä Gabrielin oven takana oli peräti kolme Johanin lasta, hän oli saada halvauksen.

Toivuttuaan järkytyksestään Gabriel kuunteli silmät loistaen lasten hupaisia muisteluja Johanista. Kirjoittamisen pakko oli ollut heidän isässään yhtä luonnollinen luonteenpiirre kuin kuorsaus jollakin toisella. Kun Johanilta kirjoittaminen oli sujunut myös yhtä vaivattomasti kuin kuorsaus, eivät lapset olleet kiinnittäneet siihen sen suurempaa huomiota, varsinkin kun heidän äitinsä oli sanonut, että siitä oli myös yhtä paljon hyötyä kuin kuorsauksesta. Näin ollen käsikirjoitusnipuilla ei katsottu olevan suurtakaan arvoa, sillä jo niiden suuri määrä sai paperin kärsimään inflaation. Koska Johankaan ei ollut sen suuremmin välittänyt papereistaan, sillä hänhän kantoi tarinoita päässään, olivat ne ajautuneet milloin minnekin.

Silmät kyynelissä Gabriel kuunteli Johanin lasten iloista rupattelua. Kun viimein tuli hyvästien aika, oli hän mykkänä liikutuksesta. Niinpä hän ei saanut sanottua mitään lasten jättäessä hänelle pahvilaatikollisen pölyisiä vesiväripiirustuksia. Tämä vaatimaton laatikko oli kuitenkin koitua Gabrielin kohtaloksi.

Vaikka olikin ollut yleisesti tiedossa, että Johan oli ollut myös hyvin taitava vesivärimaalari, ei Gabrielin päähän ollut koskaan

pälkähtänyt tutkia hänen töitään sen tarkemmin. Kun hän nyt penkoi Johanin lasten varhaisia vesiväriharjoitelmia, joita arvattavasti oli piirrelty Johanin ohjauksella, hänen henkensä salpautui. Nuo veden kuperiksi käyristämät paperit oli revitty suoraan Johanin käsikirjoitusnupuista. Jokaisen piirustuksen kääntöpuolella oli vakaata, hyvin säilynyttä tekstiä, joka uhkui vieläkin luomishetkensä salaperäistä voimaa. Ruumis kauttaaltaan vavisten Gabriel nosteli nuo karheat paperit työhuoneensa pöydälle ja itki ilon kyyneleitä.

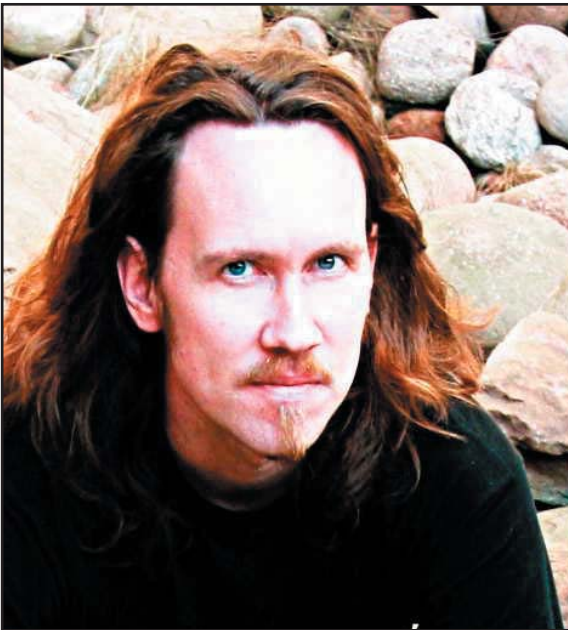
Tämä järkyttävä löytö suisti Gabrielin vuoteenomaksi viikko-kausiksi. Hän soimasi kuumehoureissaan itseään siitä, ettei hän ollut kyennyt alun alkaenkaan järjestämään työtään tehokkaalla tavalla. Hän näki painajaisia siitä, kuinka noilla kallisarvoisilla liuskoilla sytytettiin saunanpesä, kuinka niihin käärrittiin pienokaisen pahanhajuinen vaippa. Vasta nyt, kun vanhuus ja äkillinen sairaus runtelivat hänen tahdonvoimaansa, Gabriel kykeni myöntämään itselleen, ettei hän todennäköisesti koskaan voisi saada kokoon yhtäkään täydellistä teosta.

Gabrielin elämäntyö ei kuitenkaan valunut hukkaan. Hän lueteloi kaiken löytämänsä materiaalin ja todisti pitävästi, että Johan

oli kirjoittanut ainakin kaksitoista romaania, jotka kaikki säilyneiden näytteiden perusteella olisivat olleet eittämättömiä klassikoita. Vielä viimeisinä vuosinaan Gabriel elätteli salaista haavetta, että hän jollakin ihmeenomaisella tavalla saisi koottua edes yhden täydellisen käsikirjoituksen ja siten voisi hyvällä omatunnolla myös saattaa sen julkaistavaksi. Koska Johanin harvat tunnetut novellit olivat olleet täydellisyyttä hipovia, ei Gabriel, sen paremmin kuin Johanin perikuntakaan, halunnut julkaista mitään keskentekeista. Jos Johanin teos olisi julkaistu, olisi sen täytynyt olla täydellinen.

Tätä vähäistä toivoa piti yllä se katkeamaton liuskanriekaleiden virta, joka yhä postin tuomana kasasi Gabrielin työpöydälle teatterilipunkantoja, kuraisia serpentiinejä ja yhdysvaltalaisia äänestyslippuja. Vielä viimeisenäkin elinpäivänään Gabriel sai paketin kiinalaista uusiovespaperia, käyttämätöntä ja osin käytettyäkin, jossa himmeänä erottui epämääräistä kirjoitusta. Vaikka hän ehti tämänkin erän lajitella ja asettaa oikealle paikalleen, ei mikään Johanin teoksista koskaan valmistunut. Niinpä vielä tänäkin päivänä Johan tunnetaan eittämättä nerokkaimpana kirjailijana mitä maailma on koskaan päällään kantanut, mutta myöskin kirjailijana, joka ei koskaan julkaissut mitään.

© Juha-Pekka Koskinen 2005

© Jyrki Sahinoja 2005

Juha-Pekka Koskinen

Juha-Pekka Koskinen tunnetaan monipuolisena kirjoittajana, jonka kynästä syntyy niin romaaneja, novelleja kuin kolumnejakin, ja eri tyyllilajitkin luonnistuvat. Tietokoneesta tulostuu spekulatiivisten novellien lisäksi realistista proosaa, dekkarinovelleja sekä historiallisia romaaneja.

Hänet on palkittu mm. Pirkanmaan kirjoituskilpailussa

(2000), Portti-lehden kirjoituskilpailussa (2000, 2002, 2004) ja historiallisen romaanin kirjoituskilpailussa (2003). Science fiction – ja kauhunovelleja on julkaistu mm. Portissa, Spinissä ja Tähtivaeltajassa ja Koskinen novellit ovat sijoittunut usein Atorox-äänestyksessä kymmenen parhaan joukkoon. Novellit ovat teräviä ja oivaltavia peilauksia todellisuudesta ja tulevaisuudesta.

Esikoisromaanin *Ristin ja raudan tie* (2004) kertoo Jerusalemiin ristiretkelle menevistä kristityistä jännittävän ja verisen tarinan. Historiallisten romaanien tuotanto jatkuu teoksella *Viisi todistajaa* (2005).

Koskinen asuu Hämeenlinnassa ja suunnittelee siellä uusia romaaneja ja novelleja.

Koskinen kotisivut löytyvät osoitteesta <http://www.jpkoskinen.com/> , josta pääsee käsiksi mm. vauvakirjaan, blogiin, jossa Koskinen kertoo kirjan elämästä ja kirjailijaksi tulemisesta. Lisäksi sivuilta löytyvät räpäleet eli 160 merkkiin mahdutetut juonikuvaukset romaaneista. Koskinen kuvaa omaa esikoisteostaan seuraavasti:

”Ristin ja raudan tie (J-P. Koskinen)

Mikael lähtee valloittamaan Jerusalemiä. Matkalla rakastutaan, vihataan, ketkuillaan, väitellään, taistellaan ja kuolla nälkään. Bohemond uskoo vain itseensä.”

HUURU

Katja Salminen

Kun kymmenen vuotta oli kulunut Aleksin katoamisesta, hänet julistettiin kuolleeksi. Ei ollut ruumista mitä haudata. Sitä ei koskaan löytynyt. Koko suku oli hämmennyksissä siitä, mitä sellaisessa tilanteessa olisi oikein pitänyt tehdä. Ehkä ei ollutkaan oikeaa menettelytapaa. Aleksin vanhemmat, Jaakko-setä ja Milja-täti, hankkivat hautakiven, tai oikeammin pienen punagraniittisen laatan, ja se laitettiin sedän vanhempien, Aleksin isovanhempien haudalle, heidän suuren kivensä katveeseen. Laattaan oli merkitty kuolinpäiväksi Aleksin katoamisen päivä ja siihen oli kaiverrettu pieni lapsienkeli. Minä sanoin Juliukselle, että se tuntui omituiselta, sillä minusta oli aina tuntunut, kuin Alekski todellisuudessa olisi kasvanut koko ajan meidän kanssamme ja olisi nyt nuori mies. Ei nuorten miesten haudoille laiteta laattoja, joihin on kaiverrettu pieni lapsienkeli. Julius sanoi, että hänestä tuntui aivan samalta, mutta hän ei halunnut ajatella Aleksia sellaisena parikymppisenä kollina kuin hän nyt olisi, sillä se teki hänet aivan liian surulliseksi. Hän pidättäytyi mielikuvien asemesta totuudessa, ja totuushan oli, että Alekski oli lakannut vanhenemasta ollessaan kymmenvuotias. Pieni enkeli oli hänen haudallaan aivan sovelias.

Julius ja minä seisomme Aleksin haudalla. Hauta on kirkon varjossa, ja vaikka ympärillä loimuaa kirkas kesäpäivä, hautausmaalla on viileää ja tumman vihreää. Maa on kosteaa ja pehmeää, multa istutusten ympärillä mustaa. Seurakunta istuttaa haudoille verenpu-naisia pelargonioita. Julius polvistuu pyyhkäistäkseen Aleksin laatalta puista varisseita roskia. Kun hän nousee, hän joutuu ottamaan tukea isommasta hautakivestä. Hän ei katso minuun päin, mutta näen, kuinka vilunväristys kulkee hänen lävitseen.

Aleksia etsittiin liki taukoamatta kolme kuukautta katoamisen jälkeen. Hitaasti liikkuvat, kahden metrin välein järjestyneet ihmisletkat kävelivät kaikki lähiseudun metsät lävitse. Suot oli survottu, paineltu ohuilla rautapiikeillä rei'ille niin tarkkaan, että eräs toinen, vuosikaudet kadoksissa ollut marjastaja löytyi, vaikkei hänestä ollut jäljellä paljon muuta kuin suon sylissä makaava, turpeesta uuden lihan ympärilleen kiskonut luuranko, kumisaappaat ja muoviympäri. Läpi käytiin kaivot, ojanpohjat, kalliokolot ja jyväsiihot – ei mitään. Koirat eivät saaneet hajua pihapiiriä pidemmälle.

Erityisen tarkkaan naarattiin järvi, sillä se toki oli todennäköisin paikka, johon Alekski oli saattanut kadota. Mitään ei löydetty, mutta Hirsijärvi olikin suuri ja sokkeloinen. Siinä oli pohjavirtauksia ja paikoin pohja oli niin mutainen ja täynnä puunrunkoja ynnä muuta sotkua, ettei olisi ollut mikään ihme, ettei poikaa löydetttäisi tarkankaan naarauksen jälkeen. Nimismies alkoi puhua sellaista Aleksin surun murtamalle perheelle hyvin pian, kun alkoi näyttää todennäköiseltä, ettei lasta löydettäisi. Nimismies halusi asian päätökseen, ja katoamiselle selityksen mahdollisimman pian. Hän ei tehnyt sitä siksi, että olisi ollut laiska tekemään tutkimuksia tai innokas näyttämään hyvältä tilastoissa. Vanha nimismies Stenholm oli yksinkertaisesti tarpeeksi viisas tajutukseen, että parasta, mitä omaisille siinä kauheassa tilanteessa oli tehdä, oli saada heidät vakuuttuneeksi siitä, että asialla oli luonnollinen selitys: poika oli hukkunut, ja hänen ruumiinsa oli jäänyt Hirsijärven pohjaan. Olihan selvää, että Alekski oli kuollut, ja että järvi todella oli todennäköisin syy siihen. Kuukausien kuluessa murtuneet vanhemmat alkoivat ajatella samoin, ja niin hirveää kuin se olikin, se kuitenkin auttoi tapauksen yli selviämässä.

Mutta se ei ollut järvi. Minä ja Julius *tiesimme*.

Niin kauan kuin muistin, olin viettänyt kesäni maalla, isovanhempieni suuressa, vanhassa maalaistalossa. Äitini ja isäni toivat

minut sinne kesän alussa ja hakivat pois vasta, kun heidän omat lomansa alkoivat, ja matkustimme johonkin lomakohteeseen kolmiamme. Minusta oli tavallisesti ikävä lähteä pois mummon ja vaarin luota. Isovanhempani olivat mukavia, ja vielä hauskempaa oli tavata serkkuni Julius ja Aleks, jotka myös viettivät kesään talossa. Jos jollekulle tulee heidän nimistään mieleen vanha lastenloru, se ei ole sattumaa. Heidät oli nimetty sen mukaan: *Aleksille taikinaa ja Juliukselle voita*. En oikein koskaan ymmärtänyt sitä loru, vaikka se oli selitetty minulle monta kertaa: lorussa kerrottiin, että Aleks ja Julius ovat niin mukavia poikia, että heille ei tarjota mitä tahansa, vaan parasta mahdollista herkkua. Minusta tuntui, etteivät voi ja taikina ollut parasta, mitä saatoin haaveilla syöväni, mutta Aleks ja Julius olivat kyllä oikein mukavia. Etenkin Julius. Julius oli ikäiseni, Aleks kahta vuotta meitä nuorempi. Julius oli aina ollut ikäisekseen kookas, hieman ylipainoon taipuvainen poika, jolla oli tuikkivat pätkinäsilmät ja hieman lainaileva edellisvuoden viljapellon värinen tukka. Aleks oli pieni ja hoikka, ketterä kuin kissa ja aina pikkuisen kilttiä, hidasta veljeään edellä niin ajatuksessa kuin askelissakin. He kumpikin pitivät minusta ja minä heistä. En muista meidän koskaan todella riidelleen.

Isovanhempiemme talon pihapiiriin kuuluivat keltainen lauteittainen päärakennus, navetta, työkalusuoja, jossa pidettiin myös autoja ja traktoria, pieni sikala, jossa minun elinaikanani oli parhaimmillaankin vain kolme elukkaa ja aitta, jonka alakerrassa mummolla oli kangaspuut. Muutaman kymmentä metriä lähimmästä pihapiiristä oli pieni, alun perin vanhalle isännälle ja emännälle tarkoitettu mökki, jota vuokrasi työpanosta vastaan Voitoniminen vanhapoika. Piha vietti alas sukeltaakseen noin sadan metrin päässä Hirsijärveen, jonka rannalle oli kuusikymmenluvulla rakennettu sauna ja laitur. Isovanhempani pitivät vähän karjaa ja viljelivät perunaa myyntiin. Päärakennuksen takana oli lisäksi mummoni ylpeys; varsin kunnianhimoinen keittiöpuutarha, jossa oli kaikkea mustajuurista pinaattiin ja lantuista rakuunaan.

Me lapset saimme oman tilamme aitan yläkerrasta. Isovanhempani olivat sisustaneet sinne kaksi viehättävää pientä huonetta, toisen minulle ja toisen pojille. Huoneissa oli vanhanaikaiset päästävedettävät sänkyinä ja mummon tekemät kirjavat räsymatot lattialla. Minun huoneessani oli kehystetty pahvikuva Elizabeth Taylorista Kleopatran ja pojilla, syystä tai toisesta, presidentti Kekkonen kuva. Siisteissä hyllyissä oli vanhoja leluja, ja ainutkertaisina aarteina valtavasti pehmytkantisia Seikkailu-sarjan kirjoja ja vanhoja sarjakuvalehtiä, joita isämme olivat aikoinaan lukeeet. Kun kesäkuun puolessavälissä ensi kerran tulimme aittaan ja heitimme laukumme päästävedettävien päälle, oli se minusta koko vuoden paras hetki: Talven tyhjillään olleen aitan tuoksu oli ainutlaatuisen sekoitus kylmää puuta ja mäntysuovalla kirkkaiksi pestyjä mattoja. Kaikki tavarat tuntuivat uusilta, kaikki Tarzanin seikkailut ennen lukemattomilta, ja koko kesä Juliuksen ja Aleksin kanssa kaikkine koko talven odotettuine asioineen oli vasta edessä.

Minä ja Julius rakastelemme ensimmäistä kertaa. Se tapahtuu aitan ylisillä, poikien huoneen lattialla, matolla, joka ei ole enää yhtä männynsuovan raikas kuin se oli mummon eläessä, eikä se muistuta romanttista seksiä rakastetun kanssa. Tuntuu pikemmin kuin tekisimme sen karkottaaksemme kylmää sisältämme. Olemme juuri tulleet katsomasta Aleksin hautaa. Olemme yksin koko tilalla. Juliuksen vanhemmat ottivat talon hoiviinsa vaarin kuoleman jälkeen kaksi vuotta sitten, mutta he eivät ole vielä päättäneet mitä tehdä sillä. Voittoa pitää talon lämpimänä, viljelee keittiöpuutarhaa ja kutoo kuulemma mattoja mummon kangaspuilla talvisin sosiaaliviraston rahojen jatkeeksi jotain ansaitakseen, mutta Voittokin on lähtenyt tänään kylille. Minä kysyn Juliukselta, olemmeko nyt ikuisesti tärvelleet jotain, joka oli niin ihanaa ja kaunista lapsuudessamme. Julius makaa vieressäni, käsivarsi pääni tukena ja kysyy: ”Mitä ihanaa ja kaunista täällä sitten muka tapahtui?” Se viimeinen asia hävitti hänen mielestään kaiken, mikä olisi voinut olla osa hyvää lapsuuden muistoa. Olen kuullut, että hän haluaisi myydä talon Voitolle puoli-ilmaiseksi. Luulen, että kun hän ja minä jäämme perillisiksi, hän lahjoittaa sen pois.

Päivät olivat ihania. Julius ei vain niitä voi muistaa öiden takia: tiedän, että meillä oli pitkästyttäviäkin päiviä – tai sellaisia, jolloin olimme yksinkertaisesti sietämättömiä jopa itsellemme. Valtaosa päivistä muistuu mieleeni kuitenkin oikein hyvinä: Mummo ja vaari olivat lapsia ymmärtäviä ihmisiä. He antoivat meidän puuhailta omiamme juurikaan puuttumatta siihen mitä teimme, niin että elimme illuusiassa, että olimme todella vapaita aikuisten tarkkailusta, vaikka tosiasiaa he taisivat tietää, missä milloinkin olimme. Ennen kuin aloimme todella pelätä, kävimme metsässä samoilemassa, rakensimme joka kesä majan, kerta toistaan hienomman mielestämme hyvinkin syvälle metsään. Kävelimme tienpientareita pitkin, ojien yli loikkien naapuritalojen pihaille ja varastimme omenoita, vadelmia tai herneitä jännitystä saadaksemme. Soutelimme Hirsijärvellä ja kalastimme mato-ongella laiturin nokasta. Sadepäivinä luimme aitan ylisillä sarjakuvia ja Seikkailu-sarjan kirjoja. Minä yleensä luin ääneen, kummankin pojan pääsylissäni, ja tunsin oloni hyvin äidilliseksi.

Me olimme kilttejä lapsia, kaikki sanoivat aina niin. Emme koskaan joutuneet vaikeuksiin, ja uskoimme, kun meille sanottiin. Oikeastaan, jos pakotan itseni ajattelemaan, niin Aleks oli oikeastaan melkoinen harminkappale. Sellaista ei vain halua ajatella vainajasta, koska haluaa tyrehdyttää pienet mielensä viitteekin siitä, että Aleks olisi itse ollut syyllinen kohtaloonsa. Hän pysyi poissa vaikeuksista vain sen takia, että Julius vahti häntä. Aikuiset

eivät saaneet koskaan tietää, milloin hän oli kavunnut korkeimman kynttiläkuusen latvaan ja milloin ujuttanut itsensä sähköpaimenen alta sille pellolle, jossa seutukunnan ilkein sonni kuopi maata ja pärski tulta sieraimistaan. Minä ja ennen kaikkea Julius haimme hänet aina pois, ja Julius saarnasi hänelle kuin oikea isovelji siitä, kuinka jonain päivänä Alekski tapattaisi itsensä tuollaisilla tempuilla. Minusta Julius oli ihana. Minusta hän edelleen on. Paitsi se, miten hän huolehti Aleksista, myös se, miten hän rohkaisi minua kun meitä pelotti, sai minut ajattelemaan Juliuksesta niin rakastavasti. Meitä nimittäin usein pelotti, ja aluksi se oli Voiton syytä.

Moni maaseudun aikamiespoika on jäänyt akattomaksi, koska kylillä ei naisia yksinkertaisesti enää ole. Meidän isovanhempiemme asuinpaikkakunnalla eteläisessä Hämeessä oli kyllä naisia yllin kyllin. Kirkonkylä oli nykyaikainen pikku keskus, jossa oli työpaikkoja naisille, ja paikkakunnalla oli emäntäkoulukin. Voitto oli jäänyt poikamieheksi siksi, että hän oli liian originelli naidakseen. Hän oli Aleksin katoamisesänä varmaan tuskin neljääkymmentäviittä, mutta hän näytti ikivanhalta. Hän oli lyhyt, vantterra ja ulkoilman ruskeaksi paahdama. Jotenkin kokoon vetäytyneiden kasvojen keskellä tuikki kaksi vilkasta silmää, joiden valkuaiset olivat muuttuneet jatkuvasta naukkailemuksesta keltaisiksi.

Olen varma, että myös häntä oli peloteltu lapsena sadistisen taitavasti, niin järjestelmällisesti hän tunsi halua pelotella meitäkin. Hän saattoi esimerkiksi kysyä, olemmeko koskaan katsoneet pellolle keskiyön aikaan. Kun kysyimme, mitä hän tarkoitti, hän ei sanonut mitään, kunnes kättämällä kättimme häntä paljastamaan. Hän kohautti lopulta olkapäitään, ja totesi: ”Voinhan minä sen sanoakin. Mutta sanon vain siksi ettette pelästyisi. Siellä pellon takana, metsän reunassa, siellä ammuttiin punaisia vuonna –18. Pantiin siihen ojan reunaan ja ammuttiin vaan, naisia ja lapsia ja miehiä. Sanovat, että seisovat siellä öisin vieläkin harmaina haamuina. Kun se oli niin paha kuolema.”

Tai hän saattoi kertoa, että jos metsästä kuuluu itkua, niin se on vain kastamattoman suohon poljetun vauvan henki, joka siellä huutaa, niin että me kuuntelimme kauhuissamme jokaista ääntä, jonka metsästä kuulimme. Häneltä kuulimme Hauki-Joonaksesta, joka hukkuu kalamatkalla yli kolmekymmentä vuotta sitten, mutta

jonka saattaa yhä aamuhämärissä nähdä soutelemassa parhailla apajillaan. Häneltä kuulimme että järvestä oli Näkki ja kaivossa toinen. Voitto oli kaiken kaikkiaan kauhujuttujen erityistaitaja, ja hän sai minut joskus aivan suunniltani pelosta, tarjoten toisaalta Aleksille mahdollisuuden säilyttellä minua, toisaalta Juliukselle mahdollisuuden rauhoitella minua.

Epäilemättä Voiton jutut pelottivat poikiakin, mutta he eivät halunneet näyttää sitä. Ja Aleksin rohkeus karkotti lopulta Voiton aaveet. Alekski nimittäin uhmasi kaikkia niitä vuorollaan. Kun pelkäsin punaisten ammuttujen haamuja enkä uskaltanut mennä ikkunaan katsomaan, vaikka mieleni teki, nousi Alekski sinne täsmälleen puolenyön lyönnillä, avasi aitan pellolle antavan ikkunan apposen auki, nosti leikkikiväärinsä poskelleen ja alkoi kiljua: ”Pum! Pum pum pum! Rata-tata-tata-tata! Kuolkaa punikit! Kuolkaa jo!” Ja koska aaveita ei näkynyt edes tämän provokaation jälkeen, alkoi niiden kauhu laimeta. Samalla tavalla Alekski pilkkasi kuviteltuja lapsenriekon henkiä lähimetsän puissa ja Hauki-Joonaksen haamua vetten päällä. Vähitellen uskalsi Juliuskin tekemään karkeata pilaa Voiton kummituksista, ja lopulta sitten minäkin. Sen jälkeen niitä ei oikeastaan enää ollut.

Mutta sillä tavoin ihmisen, ja etenkin lapsen mielikuvitus toimii, että vaikka Voiton maalailemat kauhukuvat eivät meitä pelottaneet, mieleen kuitenkin jäi tieto pelosta. Maisemaan jäi pelko, jopa urhean Aleksin mieleen, vaikka kummitusjutut sinänsä oli tehty tyhjiksi. Sehän oli ollut ihan helppoa: miksi olisimme sisälissodan aaveita niin säikkyneetkään, kun hyvin hämärästi tajusimme koko sotaa? Eivätkä suolle viedyt lapsetkaan olleet koskaan meitä askarruttaneet, koska meidän elinpiirissämme kukaan ei koskaan olisi tehnyt mitään sellaista. Nämä tarinat saattoivat alun perin synnyttää kauhun, mutta ne eivät olleet uskottava muoto sille. Oli muuta. Me teimme sen ihan itse.

Julius ja minä kuljemme isovanhempiemme tilan hiljaisella pihalla. Voitto on jo vanha mies, eikä hän jaksa pitää pihaa kauniina ja eläväisen näköisenä. Työkalusuojassa on ruostuvaa romua, haravia, talikoita, traktorinosia ja piikkilankarullia. Voitto ei ole istuttanut kukkia, niin kuin mummo teki. Kun routa on ratkonut pihaan kuoppia, Voitto ei ole täyttänyt niitä biekalla, kuten vaari. Piha on kuin perunamaa, ja lätäköissä lilluu öljyinen vesi.

Julius pitää minua kädestä kiinni. ”Se on itsestään selvää”, hän mutisee puoliääneen.

”Mikä on?” minä kysyn.

”Täällä on edellytykset pahoille asioille. Ne olivat niin hyvin piilossa silloin, mutta silti ne olivat täällä. Ohuen pintakiillon alla.”

”Eivät niin piilossa. Mehän näimme ne”, minä sanon.

”Tuskinpa edes näimme. Mitä se muka oli?”

Ei mitään konkreettista. Huurua.

Jokainen, joka on ollut lapsi ja pelännyt, ymmärtää mitä tarkoitan kun sanon, että kauhu, jota öinen kesämaisema tihkui oli hyvin epämääräistä, vailla selkeää muotoa, ja silti hyvin tiukasti visualisoitu. Pelko oli kuin jokin suunnattoman suuri olento sumussa. Näimme siitä valokuvantarkkoja vilahduksia, mutta emme koskaan mitään kokonaista, jotta olisimme ymmärtäneet, mikä oli se hirviö, jota oikein pelkäsimme. Meillä ei ollut mielikuvituksen kuvia, ei sanoja, ei ajatusrakennelmia pelkomme kohteen ääri-viivojen hahmottelemiseen, niin valtava, kaiken päällä lepävä ja koko öiseen olevaisen massa imeytyneet se oli. Niinpä me jäimme kiinni yksinkertaisiin, lyhyisiin ja teräviin kauhukuvitelmiin. Ne toistuivat päässämme kuin jatkuvalle luupille asetettu videokuva. Saattoi olla, ettemme olisi osanneet kuvata niitä tuolloin sanoin lainkaan, koska se nytkin tuntuu vaikealta, mutta uskon, ettemme halunneetkaan kuvailla niitä toisille, aivan kuin niiden ääneen sanominen olisi uhmannut kohtaloa.

Minä itse pelkäsin Hirsijärveä eniten. Oma jatkuva kauhukuvani oli järven pintaa etenevä väreily, johon liittyi outo, kurlaava ääni ja suuret, valkeat miehen kädet, jotka lähestyivät aivan veden pinnan alapuolella väreilyn mukana siihen suuntaan, josta mielikuvassani olin seisovinani. Tietenkään en ollut nähnyt mitään sellaista, mutta pelkäsin näkeväni. Kun katselin Hirsijärveä, ajattelin, että se olisi mahdollista.

Toinen järveen liittyvä pelkoni oli, että näkisin joskus sen pinnan päällä vatsallaan makaavassa asennossa leijuvaan naisen, joka tuijottaisi kohti pohjaa, mutta nostaisi sitten katseensa minua kohti. Miltä hän näyttäisi sitten, sitä en koskaan uskaltanut edes ajatella. Jos Voitto olikin kertonut meille tarinasyntyyprosessissa vesittyneen versionsa jostain omasta lapsuuden aikaisesta kauhukuvastaan, ei jo mielessäni täysin statistiksi leimaamani Hauki-Joonas pystynyt missään tapauksessa kilpailemaan käsien ja pinta-naisen kanssa.

Olen varma, että Juliuksella ja Aleksilla oli samanlaisia kuvitel-

mia, mutta he eivät niistä puhuneet sen enempää kuin minäkään. Myöhemminkään Julius ei sanonut muuta kuin että metsänreunaa hän pelkäsi eniten.

Koska pelko ei koskaan murtunut saamalla sen paremmin täyttymystään kuin raukeamalla olemattomiin, se ei mennyt minnekään. Pelko alkoi hallita kaikkia öitämme mummolassa viimeistään kesää ennen Aleksin katoamista. Tämä pelko oli toisenlaista kuin vanhat kummitusjutut. Se oli meidän omaa kauhuamme, jotain kansarunouden esiasetta, vielä verbalisoimatonta tunnetta, tietoa toispuolisesta. Ihminen on oppinut puhumaan, jotta voisi ymmärtää asioiden monimutkaisuutta. Jo pelkkä sana ’ymmärtää’ tarkoittaa ympyröimistä, aidan sisään jättämistä, sanoilla vangitsemista. Sitä me yritimme tehdä. Me kaikki vaistosimme yliluonnollisen läsnäolon, eikä sitä tuntunut voivan selittää pois. Vaikka emme osanneet tai uskaltaneet puhua kaikista henkilökohtaisimmista peloistamme, yritimme tehdä koko jutusta järkevää, selittää sitä yliluonnollisesti ja luoda sille säännöt. Sillä tavoin tulimme keksineeksi huurun.

Huuru oli järkeenkäyvin selitys sille mitä tunsimme: olimme kaikki vakuuttuneita, että maa ja vesi pihapiirin ulkopuolella oli kaikki jotenkin paha, mahdollisesti johtuen suuresta määrästä verta, jonka se oli niellyt vuonna 1918. – Ja kuka tietää, mitä kaikkea muuta.

”On ihan mahdollista, että ne punaisetkin tuotiin tänne ammuttavaksi, koska ampujatkkin tajusivat, että tämä on hyvä paikka siihen”, sanoi Julius, ja minä nyökkäilin.

”Ja Hauki-Joonas on ehkä hukkunut tänne koska on nähnyt jotain kamalaa järvellä”, sanoin minä. Me katsoimme totisina ulos ikkunasta pellolle ja metsänreunaan. Kurotuimme kauemaksi ja näimme vielä järven peilityn selän. Oli kesä ennen Aleksin katoamista ja Julius sanoi sen ensimmäisenä: ”Se on tuo huuru.”

Veden pinnalla, pellon yllä, tiivistyneenä mustana kohoavaan metsänreunaan loikarteli valkeaa huurua. Se nousi öisin maan sisältä, siitä pahuuden ytimeistä, jonka olimme mielessämme jo olleet tunnustavina ja levittäytyi kaikkialle pihapiirin ympärille. Se oli juuri sellaista ainetta, jollaiseksi olimme paikan pahan hengen kuvitelleetkin: kylmää, epämääräistä, hitaasti liikkuvaa ja kaikkialle tunkeutuvaa. Minä tajusin heti, että Julius oli oikeassa, ja näin Aleksin vakavista silmistä, ja valkeista, yhteen puristetuisista huulista, että hänkin oli varma asiasta. Tuijotimme Huurua kauhun ja kunnioituksen vallassa. Meidän oli toki selittävä sekin itsellemme tarkemmin.

Loppukesän puhuimme huurusta. Vaikka se oli pelottavin asia, jonka olemassaolon olimme koskaan tajunneet, oli kuitenkin lohduttavaa, että kaikella tuntemallamme kauhulla oli nyt yhteinen nimittäjä ja muoto. Suurin vihollisemme lojui pellon päällä tai keijuili kesäyössä Hirsijärven pinnalla aivan silmiemme edessä ja tarkkailtavanamme. Hyvin pian olimme tehneet siitä muutaman selvän, asioita selkeyttävän päätelmän: huuru oli täynnä pahoja henkiä, ja niitä oli kaikkialla, missä huuruakin oli. Niiden ilmen-

tymiä olivat Voiton näkemät aaveet, siinä missä minun *käteni* ja *pinta-naiseni*, joita en tosin ollut koskaan nähnyt, mutta joiden olemassaolosta oli täysin varma. Huurun sisässä saattoi esiintyä mitä vain. Toisaalta tämä merkitsi myös, että siellä missä huuru ei ollut, olimme turvassa. Sisällä ei näin ollen ollut mitään pelättävää, ja sekin tuli selitetyksi, miksi päivällä ei pelottanut leikkiä sellaisissa paikoissa, joihin emme öisin suurin surminkaan olisi menneet.

Voitto on tullut kotiin, ja juomme kahvit isovanhempiemme vanhasa tupakeittiössä. Vaikka huonekalut ovat paikoillaan, talo ei vaikuta enää samalta. Voitto ei ole siivonnut. Kaikkialla on epäjärjestystä ja pölyä. Tiskipöydällä on pulloja osoittamassa, ettei mies ole päässyt tavoistaan. Kamarin ikkunankulmassa on aukko, jonka Voitto on paikannut tunkemalla siihen riepua, jotka muistuttavat erehdyttävästi vanhoja kalsareita. Kahvi on laihaa ja pahaa, pulla päivien ikäistä.

Voitto kyselee vanhemmistamme, mutta ei virka mitään Aleksista, vaikka varsin hyvin tietää, että olemme tulleet tänne juuri hänen kuolleeksi julistamisensa takia. Hän kysyy, olemmeko me nykyään pari. En tiedä, onko hänen kysymykseensä verhottu paheksuntaa, mutta hän ei ainakaan suusanallisesti sitä ilmaise, sanoo vain, että näkihän tuon jo nulikkaiässä, kuinka hyvin Katariina ja Julius tulivat toimeen keskenään. Me vältämme kysymyksen, niin kuin olemme vältäneet sen nyt jo muutamien kuukausien ajan, sen jälkeen kun tapasimme jutellaksemme lähestyvistä kuolleeksi julistamisesta, ja tunsimme kummatkin jotain. Minä en tiedä, onko luonnollista olla romanttisessa ja seksuaalisessa suhteessa jonkun sellaisen kanssa, jonka kanssa on viettänyt lapsuutensa. Serkkunsa vielä. Minä en tiedä, eikä Juliuskaan tiedä.

Julius liikehtii levottomasti. Hän vilkuilee jatkuvasti ulos länteen antavasta tupakeittiön ikkunasta: ”Meidän pitäisi todellakin lähteä, ennen kuin tulee pimeää”, hän sanoo, ”teillä voi olla hirviä ja peuroja heti hämärän tultua.”

”Hittojakos minä teitä pidän”, sanoo Voitto.

Sinä kesänä ennen Aleksin katoamista emme vielä tehneet huururetkiä. Ne tulivat seuraavana kesänä, sinä viimeisenä.

Huomasimme nimittäin, että tien yllä huurua ei tavallisesti ollut. Tilan pihaan johtava hiekkainen autotie kulki kahden peltoalan välissä. Toisella puolella, vasemmalla talolta tultaessa oli Isopelto, jolla kasvoi perunaa, ja toisella puolella kapeampi Rantapelto, joka oli heinällä. Rantapelto vettyi muutaman kymmenen metrin päässä korteikoksi ennen kuin Hirsijärvi alkoi. Kummankin pellon yllä oli tavallisesti huurua, mutta koska tiellä ei ollut, saattoi kävellä syvälle huurun uumeniin vahingoittumatta. Tämän huomattuamme aloimme tehdä sitä salaa isovanhemmiltamme joka yö.

En ole nyt, kahdenkymmenen kolmen vuoden ikäisenä,

nähty sellaista usvaa missään. Olimme huururekillämme aina melkein koko ajan puhumatta ja ahmimme silmillämme tuota uskomatonta ainetta. Se tuntui liikkuvan ilman tuulen virettäkään. Se aaltoili, kierteili, pyörteili itsensä ympäri äärettömän hitain, laajoin liikkein. Se hohti, vaihteli väriään kaikissa harmaan sävyissä valoisan yön outoa kajastusta heijastellen. Veden yllä siinä saattoi nähdä jopa vihreän ja sinisen sävyjä. Ja siinä näkyi *muotoja*. Vannon, että se otti erilaisia, omituisesti vääristyneitä ja epätodellisia, mutta silti tunnistettavia hahmoja. Ne eivät koskaan ilmestyneet aivan usvaseinämän laitamille. Laidat olivat yleensä liikkumattomia ja tasavärisiä. Ne muodostivat ikään kuin suojaavan seinämän, jonka takana huurun sisässä tapahtui, ja josta syystä mikään näkemämme ei koskaan ollut täysin yksiselitteistä. Näimme ainakin käsiä. Valitettavasti se oli kaikkein tavallisin näky. Valitettavasti siksi, että minä pelkäsin käsiä kaikkein eniten. Huurun seassa olevat kädet olivat yleensä pitkiä, ilmassa leijuvia käsivarren paksuisia loikareita, joiden päähän kasvoivat yllättäen sormet. Sormet saattoivat näkyä vain hetken, ja sitten taas imeytyä takaisin käsivarteen, joskus taas saatoimme nähdä niiden tekevän jotain. Ne ojentelivat itseään tai usein osoittivat jonnekin. Aleks näytti kerran nähneensä yhden tehneen kutsuvan eleen.

Käsien lisäksi näimme paljon muuta, mutta tulimme yhteisymmärrykseen vain kahdesta näystä: toinen oli tavattoman laiha, ja hyvin pitkä hahmo, joka juoksi nopein harppauksin, tikkumaiset jalat maata koskettamatta Isonpellon poikki, ja toinen oli suuri kita, joka aukeni pajukossa, paikassa, jossa tilalle johtava tie kääntyi metsänpeittoon. Jokainen meistä näki myös paljon kaikkea muuta. Paljon sellaista, mitä ei halunnut ajatella hetkeäkään sen jälkeen, ja unohti siksi. Huuru oli kuitenkin niin puoleensa vetävää, niin kiehtovaa, että huururetkille lähtemisestä tuli sinä kesänä ainoa todella kiinnostava asia.

Huururetket eivät koskaan voineet olla kovin pitkiä. Huuru ylitti tien jossakin kohtaa. Joskus ylityskohta oli lähempänä, joskus kauempana, ja se määräsi, kuinka pitkälle minäkin yönä saatoimme kävellä, sillä suurin surminkaan emme olisi menneet huurun läpi. Ylityspaikka näytti aina hyvin viattomalta. Huuru oli sillä kohtaa ohutta, valkoista ja läpikuultavaa. Mitään liikehdintää tai hahmoja ei näkynyt. Siitä huolimatta olisi ollut sulaa hulluutta yrittää lävitse. Kerran menimme tosin aivan lähelle. Niin lähelle, että Julius saattoi ojentaa kätensä eteenpäin ja työntää sen huuruun. Aleks ja minä näimme hänen ilmeensä muuttuvan hämmästyneeksi, ja niin me työnsimme myös kätemme sisään ohueen aineeseen. Se pisteli. Pisteli kuin käsi olisi ollut hieman puuduksissa. Yhtäkkiä Julius veti kätensä pois ja käski meidänkin tehdä niin. Hän näytti kauhistuneelta: ”Joku tarttui minuun!” hän huusi. Hän sanoo niin edelleen. Kosketus oli ollut pehmeä, jäisen kylmä, jotenkin *sienimäinen*. Minulla on vain hänen sanansa.

Julius vetää auton oven kiinni, mutta ei heti käynnistä moottoria. Hän kaivaa tupakat auton hansikaslokerosta ja veivaa ikkunaa vähän auki. Minä nojaan taaksepäin penkissä ja sanon jotain sanoakseni "Voitto on mennyt huonomman näköiseksi."

Voitto katselee meitä tupakeittiön ikkunasta. Pystyn erottamaan hänen hahmonsaa hämärtyvässä illassa pimeästä huoneesta vain heikosti, aavistuksenomaisesti, mutta minusta hänen kasvonsa ovat käännetyt autoa kohti. Ajattelen hänen pieniä, keltaisia silmiään turvonneiden kasvojen keskellä. Hänen suunsa on aina nyrpeän näköinen, sillä hänen etuhampaansa ovat katkenneet ja huuli on painunut koloon.

"Ne epäilivät Voittoa pitkän aikaa", sanoo Julius. "Aleksista. Tiesitkö sitä?"

Vilkaisen häneen järkyttyneenä: "En!"

"Minäkin kuulin sen fajalta vasta jokin aika sitten. Voitolla on kuulemma nuoruudestaan joku sellainen merkintä papereissaan, että se oli sekaantunut johonkin lapsen häpäisyyn... Ei mikään raiskausjuttu eikä sellainen, mutta joku kuitenkin... Mutta Voitolla oli alibi sille illalle. Oli ollut kylillä kapakoimassa. Ja mehän emme enää tulleet kesiksi tänne sen jälkeen, joten vaikka homma paljastui Aleksin tutkimusten yhteydessä, niin sillä ei ollut enää väliä. Meitä ei tarvinnut suojella."

En sano mitään. Julius vetää syvään henkeen savukkeestaan: "Minä inhosin ukkoa. Se halusi, että pelkäisimme. Ihan kummallinen suhde lapsiin. Teki monesti mieleni myöhemminkin sanoa sille jotain. Panna se pelkäämään oikein kunnolla. Jotain ihan todellista."

Tuntuu kummalliselta odottamatta kuulla niin paljon vihaa Juliuksen äänessä. Lempeän, rakastettavan Juliuksen äänessä.

Julius heittää tupakannatsan ikkunasta pihalle: "Mutta antaa olla. Minkä millekään enää muka voi. Hyvä kai se on, kun se hoitaa taloa. Mokoma puolihullu sopii tänne helvetin hyvin."

Julius käynnistää auton. Minä vilkaisen vielä talolle, mutta Voitto ei ole enää ikkunassa.

Sitten oli se yö, kun Aleks katosi. Me emme olleet lähteneet huururetkelle, koska TV:stä oli tullut "Rio Bravo", ja minä ja Julius olimme halunneet katsoa sen. Aleks oli siitä kummallinen pikkupoika, että hän ei välittänyt lännenelokuvista eikä John Wayneä sitäkään vähää, joten loukkaantuneena meille ja television katsomisellemme hän paineli aittaansa ennen aikojaan sanoen kiikaroivansa huurua sitten vaikka ikkunasta. Kun elokuva oli ohi, minä ja Julius hipsimme pihan poikki aittaansa mekin.

Aleks ei tietenkään ollut siellä. Hän oli ottanut takkinsa ja kenkensä mukaan. Kiikari lojui ikkunapielellä. Hän oli nähnyt jotakin. Muistan, kuinka kauhu kouraisi vatsanpohjaani niin, että olin menettää tasapainoni. Kaikki kauhukuvat, jota koskaan olin kuvitellut mielessäni välähtivät siellä yhtä aikaa ja valloittivat hetkeksi kaiken, mitä minä olin. Julius ryntäsi ikkunaan. En tiedä,

kuinka kauan hän seiso siinä, mutta muutamia sekunteja pidempää se ei voinut olla. Sitten hän kääntyi minuun.

"Aleksi hyppäsi tieltä huuruun!" Julius kähisi minulle kauhistuneena.

Minä ja Julius syöksyimme ulos ja juoksimme Aleksin perään. Julius näytti tietävän heti paikan, jossa Aleks oli lähtenyt tieltä, mutta siinä kohtaa ei enää ollut muuta kuin villisti pyörivä huuru, joka näytti hälvenevän, ohenevan nopeasti jonnekin. Julius hyppäsi sen sekaan huutaen Aleksia, ja ryntäillen ympäriinsä yhä ohenevassa usvassa, joka ei tehnyt hänelle mitään. Myöhemmin sanottiin, että hän sotki kaikki jäljet, joita Aleks ehkä oli jättänyt, ja joista oltaisi voitu päätellä minne hän meni sen jälkeen, kun katosi näkyvistämme.

Minä seisoin tiellä ja itkin. Tietenkään Julius ei löytänyt mitään. Tietenkin Aleks oli iäksi kadonnut.

Mitä sen jälkeen, kun ryntäsimme talolle kertomaan Aleksista tapahtui, on oikein muista. Oli poliiseja, ja nimismies Stenholm puhutti minua ja Juliusta moneen kertaan rauhalliseen, ystävälliseen sävyyn. Minä vapaisin vielä päiviä tapauksen jälkeen, mutta Julius oli vielä enemmän murskattu: hän ajatteli, että olisi ollut hänen tehtävänsä huolehtia pikkuveljestään. Huurusta emme puhuneet mitään, sillä tajusimme itsekkin, kuinka hullua se oli, vaikka tiesimmekin hyvin – ja saimme asialla vakuuden mitä pidemmälle etsinnät jatkuivat, että juuri huuru oli Aleksin hävittänyt, imenyt ja sulattanut.

Ja muuta? Sitten ei tapahtunut mitään muuta. Kun ruumis jää löytämättä, juuri niin käy: kaikki häviää usvaan, mitään päätöstä ei ole eikä tule.

Paitsi tietysti tämä, jos tämä on päätös jollekin:

Julius ajaa auton talon pihasta tielle. Metsänreuna on pimennyt, kesänolla seisovien peltojen uumenista nousee huurua, joka pysähtyy tien kummallekin puolelle, ja seisoo metsänreunassa kuin ampumaan asetettujen rivi. Pimeys tuntuu tihentyvän hetki hetkeltä syvemmäksi. Julius tuijottaa tietä edessään ja samoin teen minä. Kuitenkin, silmäkulmastani, minä näen pienen hahmon loikkivan omituisesti huurun sylissä pellolla, autoa seuraten.

© Katja Salminen 2005

Katja Salminen

Katja Salminen tunnetaan erityisesti myyttien ja kansantarinoiden taitavana uudistajana, joka kirjoittaa niin fantasiasa, kauhua kuin science fictionia. Sadut ja kansantarinat saavat hänen käsittelyssään yllättäviä ja kiehtovia piirteitä. Salmisen teksteissä on vahva, mukaansatempaava tunnelma. Vahva näyte Salmisen kyvystä saatiin Portin kirjoituskilpailussa 1999, kun hänen novellinsa Sydänmyrsky tuli jaetulle kolmannelle sijalle. Fragmentaarinen, lohikäärmeiden erilaisia puolia valaiseva Lohikäärmefragmentteja voitti vuorostaan Nova-kirjoituskilpailun vuonna 2001. Lisäksi Salminen on saanut useita kunniamainintoja niin Portissa kuin Novassakin. Novelleja on julkaistu mm. Portissa, Legolaksessa ja Finnzinessä.

Katja Salminen: ”Noudatan epätieteellistä, mutta kuulemani mukaan monen muunkin lukijan tapaa jakaa lukemani tekstit, - erityisesti novellit, karkeasti kolmeen luokkaan, joiden rajat eivät missään tapauksessa ole selväpiirteisiä. Ensimmäisessä luokassa ovat juoninovellit, jotka keskittyvät erityisesti tarinan kertomiseen. Toiseen ryhmään kuuluvat novellit, joiden tarkoitus on koskettaa lukijansa kognitiivista puolta, herättää ajatuksia ja esittää kysymyksiä. Nämä ”älynovellit” muistuttavat esseen ja fiktion sekoitusta ja niitä näkee hyvin harvoin, ilmeisesti yksinkertaisesti siksi, että niiden kirjoittaminen on hyvin haastavaa. Kolmanteen ryhmään kuuluvat tunnelmanovellit, joiden pääasiallinen tarkoitus on herättää lukijassaan jokin tunnelma tai mielikuva. Arvostan suuresti kaikkia näitä novellityyppisiä ja olen tietoinen siitä, kuinka parhaat kirjoittajat onnistuvat usein sekoittamaan kaikkia kolmea keskenään.

Johtuneeko siitä, etten osaa kirjoittaa mitään muuta,

vai siitä, etten halua, omat tekstini ovat aina lukeutuneet melko vakaasti kolmosluokkaan. Ehkä olenkin vain hyvin emotionaalinen tyyppi, vaikka vietinkin koko mustanpuhuvan nuoruuteni kieltäen sen hampaat irvessä. Olen jossain toisessa yhteydessä sanonut, että minulle kirjoittaminen rinnastuu maalaustaiteeseen, ja pidän sitä edelleen parhaimpani tapana ajatella sitä, kuinka kirjoitan : pyrin luomaan kuvan, vaikka yhdenkin vain, jonka värit, valöörit, rytmit, kaikki ovat kohdallaan, ja joka luo jonkin tunnetilan. Intuitiivisesti sen teen, mutta tekstin tarkasteleminen myöhemmin, uudelleenluku - ja korjausvaiheessa on sitten vähemmän luovaa puuhaa. Liian usein siinä vaiheessa vain laiskuus yllättää allekirjoittaneen.

Kirjoittajan (ja oi ! ihmisen myös) on pyrittävä kehittämään ja uudistamaan itseään, mutta onneksi sellaisen amatöörin kuin minä, ei tarvitse moista väkipakolla yrittää. Saa kypsyä rauhassa kuin lihan mehukas hedelmä, ja piehtaroida myös toistuvasti samantapaisten teemojen parissa. Minua kiehtoo erityisesti ulkopuolisuus, vierauden ja erillisyyden tunne ja problematiikka. Tähän teemaan sopii luontevasti myös lapsuuden ja lapsuuden muistojen tarkastelu. Sadut ovat esimerkiksi olleet minulle aina suuri inspiraation lähde. Minua on aina kiehtonut myös se mitä on sanottu Edgard Allan Poesta ja siitä, mikä teki juuri hänestä erään merkittävimmistä kauhukirjailijoista : Poeta ennen saman genren kirjoittajat olivat vienneet tavallisen ihmisen poikkeuksellisiin oloihin, jotka olivat täyttäneet hänet ihmetyksellä ja lopulta kauhulla, kauhukirjallisuus kun tuohon aikaan oli nykyisin tuntemistamme spefin alalajeista suosituin. Poe teki usein toisinpäin: hän loi poikkeuksellisen henkilön ja asetti hänet aivan tavallisiin oloihin jotka täyttivät hänet ihmetyksellä ja kauhulla. Spefin kirjoittajalla luonnollisesti on mahdollisuus lähestyä aiheitaan kummalta katsantokannalta hyvänsä. Tai vaikka molemmilta. Spefi on hyvin vapaa laji. Se siinä on parasta.”

ATOROX 2005

– KUKAPA EI TAHTOISI OLLA ROBOTTI

Atorox on Turun Science Fiction Seura ry:n vuosittain jakama kirjallisuuspalkinto, joka myönnetään edellisen vuoden parhaalle ensimmäistä kertaa julkaistulle kotimaiselle science fiction- tai fantasianovellille. Tänäkin vuonna robotin päättä esittävä patsas odottaa ottajaansa, joten aion seuraavassa tehdä lyhyen katsauksen ehdokkaisiin ja tuoda esille äänestyksen mahdollisia ennakkosuosikkeja.

Tarinoiden kirjo on edellisvuosien tapaan miellyttävän laaja. Sen lisäksi, että jokainen näistä novelleista on ansainnut kannuksensa jo ylittäessään julkaisukynnyksen, useimmat niistä ovat kilpailuissa koeteltua tavaraa. Huonoja novelleja ei ole mukana, joten valintaprosessi on vaikea. Atorox-äänestys on silti ennen kaikkea lukijaaänestys, joten omien mieltymystensä pohjalta pitäisi olla helppo äänestää. Vaan miten on?

Itse arvostan novelleissa ennen kaikkea tunnelmaa, joka viime kädessä kumpuaa kuvatun maailman ja henkilöiden uskottavuudesta. Jos pystyn eläytymään tilanteeseen ja hahmoihin, on kirjoittaja silloin mielestäni onnistunut tehtävässään. Kysymys ei ole siitä kuinka monisanaisesti tai laajasti kirjoittaja tämän toteuttaa, itsekin novellistiikkaa tuottavana kirjoittajana olen huomannut tarkka-ampujan luodin kokoisen vihjeen olevan joskus tehokkaampi kuin verbaalisen mattopommituksen. Pointti onkin juuri siinä, että asiat voi tehdä niin monella eri tavalla, ja että meillä on kirjoittajia joiden tyyleissä on eroja – ja joilla on ideoita. Ja sinä juuri on mielestäni suomalaisen sf-novellistiikan rikkaus.

Hyvin monena vuonna Atorox on ojennettu aina edellisen vuoden Portin novellikilpailun voittaneelle kirjoittajalle. Olisiko tämän perusteella turkulainen **Leila Paananen** siis äänestyksen ennakkosuosikki? Paananen on mukana peräti kolmella novellillaan, Spinissä julkaistu *Ruezzin viesti*, toissavuoden Portin kisan kakkonen *Liivan kosketus*, sekä viime vuoden ykkönen *Häivähdys sitruunaa*. Jokainen tarinoista todistaa Paanasen taitavan sujuvan kerronnan, mutta tästä kolmikosta erottuvat selkeimmin kaksi viimeksi mainittua. Paanasen ideat ovat syvällisiä, mutta hänellä on taito olla kuluttamatta aiheitaan puhki, ja kenties tällä kertaa hän on parhaiten onnistunut novellissa *Liivan kosketus*, jossa vieraan planeetan outous on vahvasti läsnä. *Häivähdys sitruunaa*, niin hyvä tarina kuin onkin, häviää hivenen tunnelmassa – ja kenties tässä tapauksessa ideasta olisi ollut lypsettävissä irti enemmänkin, mene ja tiedä.

Äänestyslistalla on pienen tauon jälkeen myös todellista ammattilaisväriä, sillä Tähtivaeltajassa julkaistu *Yhdeksän ruukkua* on pitkästä ajasta uusi novelli **Johanna Sinisalolta**. Kädenjalki on juuri niin laadukasta kuin scifi-rintamamme kärkinimeltä

sopii odottaakin, mutta tarinan varsinainen idea koituu novellin tappioksi. Kun lukija on hoksannut jujun, ei tarina juuri tarjoa uusia yllätyksiä. Miksi idean kanssa on menty siitä, missä aita on matalin? Novellin kaunokirjallista tasoa on kuitenkin vaikea ohittaa, Johanna saa pisteeni, mutta jäänee kärkiviisikon ulkopuolelle. Ennustan Johannan kuitenkin sijoittuvan paremmin itse äänestyksessä, monistakin syistä. Mutta itse pysyn silti lahjomattomassa kannassani, vaikka minut kivitettäisiin kaikilla niillä palkinnoilla, joita Johanna on hyllynsä kerännyt.

Tero Niemi ja **Anne Salminen** ovat mukana kahdella tarinallaan, jotka on poimittu kiittelystä kokoelmasta *Nimbus ja tähdet*. Novellit, jotka on irrotettu laajemmasta kokonaisuudesta, eivät läheskään aina toimi omillaan, ja Atoroxia jaettaessa näkisin mielelläni novelleja arvioitavan yksilöinä. Niemen ja Salmisen ensimmäinen tarina *On vielä pimeää* kärsii juuri mainitsemastani syndroomasta. Se on taidokkaasti kirjoitettu, mutta yksittäisenä tarinana se jää kaipaamaan ympärilleen jonkinlaista viitekehystä, jonka kokoelma kuitenkin tarjoaa. Sen sijaan toinen kertomus *Matka Reformaan* on taidokas kuvaus tavallisen perheen elämästä vieraan planeetan karuissa olosuhteissa. Mikä tärkeintä, novelli tulee toimeen myös omillaan, ja sitä on vaikea ohittaa loppukymmenikön sijoituksia päätettäessä.

Usvan päätoimittajanakin huseeraava **Anne Leinonen** pokkasi viime vuonna Atoroxin – kymmenen vuoden uurastuksen jälkeen. Tuo kulunut aika on todistanut Annen taidot rakentaa tarina aiheesta kuin aiheesta, eivätkä nyt ehdokkaana olevat novellit petä odotuksia. *Velhonaisen salli elää* pohjaa nimensä mukaisesti velhouden myyttiin, mutta käsittelee aihetta aivan tuoreella tavalla. Mitä eroja miesten ja naisten velhoudessa on, mikä on se hinta jonka he joutuvat taikuudestaan maksamaan? Anne on aiemminkin ammentanut ideoita suomalaisesta kansanperinteestä, mutta *Lautturin tytär* menee kenties pidemmälle kuin koskaan, aina Tuonelan synkille virroille asti. Kyseinen novelli piti otteessaan alusta asti ja tuli myöhemmin myös uniin. Teksti jäi elämään mieleeni pidemmäksi aikaa kuin moni muu, ja – sanotaan se nyt tässä – kyseinen novelli onkin oma suosikkini tämän vuoden ehdokaslistalla.

Olisi ehkä hivenen naiivia olla ohittamatta sitä tosiseikkaa, että olen tänä vuonna itsekin ehdokkaana, ja kuvitella ihmisten luulevan minua vain hienotunteiseksi koska en mainitse asiaa. Kyllä minä itsekin odotan äänestystuloksia mielenkiinnolla, joskaan en usko tänä vuonna robottipäätä olohuoneen hyllyyn tuovani (ehkä sitten joskus... ehkä). *Ja tvoi Rabotnik* on avaruuteen sijoittuva kommunistisen järjestelmän romahduksen kuvaus, kun taas *Sade-*

ENGLISH SUMMARY

novellissa tarkoitukseni on ollut ampua alas monista sf-elokuvista tuttuja myyttejä tulevaisuuden vahvasti aseistetuista merijalkaväen yksiköstä, jonka kuri ja tulivoima pyyhkivät ylivertaisena kaikki alienit tieltään. Syövyttävän sateen hallitsemalla planeetalla vieraisa olosuhteissa pieni, puutteellisesti koulutettu iskujoukko osoittautuikin joukoksi perin epävarmoja yksilöitä, joiden toiminta on usein perin... well, inhimillistä.

Viime vuosina vahvasti teksteillään esiin tulleen **Jenny Kangasvuon** novelleja ehdokaslistalla ovat *Liban käsiarsi* ja *Vaativat arvet*. Jennyn teksteissä ihmisruumis ja -mieli ovat hyvin oleellisessa asemassa: kuinka ihminen suhtautuisi hänestä itsestään otettuun kopioon, tai kuinka vaikeaa ihmisruumiin olisi hallita vieraiden ruumiinosien mukana tullut tahto? Muistan Jennyn korostaneen eri haastatteluissa sitä, että hän ammentaa paljon ideoita antropologiasta. Juuri sosiaalisen elämän monimuotoisuuden ja kulttuurierojen kuvauksissa Jenny on omalla alueellaan, silti jään henkilökohtaisesti vielä odottamaan Jennyltä sitä novellia, joka oikeasti iskee sukat jalasta.

Juha-Pekka Koskisen novellit ovat minulle aina tapauksia, sen verran useasti hän on onnistunut minut teksteillään yllättämään. Myös Koskinen on mukana kahdella tarinalla: *Uneton vankilassa* on lennokas kuvaus futuristisesta vankilasta vartijan näkökulmasta kerrottuna, *Paimentamisen sietämätön keveys* puolestaan voitaisiin lukea eräänlaiseksi Blade runner -hengenheimolaiseksi. Koskisen tapa kertoa on omalla persoonallisella tavalla kepeää ja lennokasta sortumatta silti minkäänlaiseen hupailuun. Aiheet ovat vakavia, mutta niitä ei ole kirjoitettu otsa kurtussa luettavaksi. Koskinen on eittämättä mukana top 10 -loppukahinoissa, mutta sijoituksille alkaa olla jo tungosta...

Nimittäin kun tarkastellaan ehdokaslistaa, nousevat sieltä vielä selkeästi esiin **Katariina Juntusen** mykistävän kaunis *Sielulinnut*, **Katja Kivilahden** eeterinen *Vaitija*, **Katja Salmisen** oivaltava *Frankensteinin sylissä* sekä **Petri Salinin** mystiikkaa huokuva (*Jos Zirma on*). Tuskin olen väärässä, jos väitän monen äänestäjän kärkiehdokkaita löytyvän tästä joukosta. Eikä pidä myöskään unohtaa vasta äskettäin läpimurron tehneen nimimerkkikirjoittajan **J.K. Miettisen** mahdollisuuksia hyviin sijoituksiin, vaikka monet hänen novelliensa aihepiirit ja käsittelytavat vaativat ainakin alikirjoittaneelta paljon sulattelua. Jos *Cowgirl Blues* saa minut aidosti nauramaan, *Kbii\Yksin\Taivaanalla* novellin liian alleviivaavaa naisnäkökulma-scifi saa minut pyörittelemään päätäni. Tunnen kuitenkin itsekin monia lukijoita, joiden mielestä mielipiteeni on väärä...

Novellivuosi on ollut hyvin mielenkiintoinen, ja mikäli kotimainen tietisnovellistiikka on jäänyt vähälle huomiolle, niin Atorox-ehdokkaista on sängen hyvä aloittaa. Ja kenelle se pysti sitten kolahtaa, ratkeaa Atonova-tapahtumassa Turun Kulttuurikeskuksessa lauantaina 17.9.2005.

© Petri Laine 2005

The second issue of *Usva* is veritably brimming over with speculative stories of the very highest quality, as put to paper by our mixed roster of familiar household names and relative newcomers.

Helena Numminen's *The White Feather* is the tale of civil servant no. 5542 who is stuck in a horrible rut, but finally about to take the decisive step of his life. The author boldly confronts us with big questions – is it possible to escape one's job, the very life one has built around one? Are there still places in which one can breathe freely – and free?

In Hannele Hakala's *A Light of Her Own* we encounter a normal woman leading a normal life with her normal dogs. But all is not quite as it seems – and suddenly very odd and disturbing things indeed start happening.

Tales of the Permafrost, by Katja Kivilahti, is an excerpt from a larger whole, skilfully written in archaic verse. In a playful and lyrical manner all her own the author takes us on a journey to another, strange yet strangely familiar, reality.

In *The Author Who Never Published a Line* Juha-Pekka Koskinen introduces us to a writer the entire output of whom is destined never to see the outside of his desk drawer. But perhaps he still can attain fame, eventually?

Days of Spring; or, The Case of the Heavenly Box is penned by the award winning duo Tero Niemi and Anne Salminen. The Triumvirate's numerological philosopher and official logician of the realm Wuqiong Merida Pretorius investigates a strange and miraculous box found in a potato field. This fascinating tale is sure to please all diehard fans of quirky science fiction.

Katja Salminen's delightfully gothic yet craftily understated ghost story *Brume* draws a frighteningly accurate picture of our childhood fears. Will childhood memories ever leave us in peace? This delicate tale – written in the gentle spirit of Edgar Allan Poe – draws its considerable strength from the fondly and understandingly depicted Finnish countryside where summer rules eternal and no one knows what evils lurk beneath the surface – real or imaginary.

In upcoming issues we will feature columns dealing firmly with whatever is interesting and noteworthy in Finnish speculative fiction – or whatever the editorial staff feels ought to be dealt with. Our very first esteemed columnist to lash out is Petri Laine; his topic: this year's Atorox ballot and the short stories therein. Our news column will cast its ever vigilant eye on events and phenomena domestic and international, and single out the very pearls from this complex information flow for the discerning reader and the connoisseur of the speculative alike to devour and digest at their leisure.

UUTISIA

Usva julkaisee jatkossa uutisia aina silloin, kun spekulatiivisesta näkövinkkelistä katsottuna ajankohtaista tiedotettavaa tapahtuu. Juttuvinkkejä voi lähettää vastaavalle toimittajalle osoitteeseen anne.leinonen@pp7.inet.fi. Seminaari-, kurssi- yms ilmoitukset ovat tervetulleita, samoin voi ilmiäntää uutuuskirjoja ja kotimaisen kirjoittajien menestyksiä kaunokirjallisilla kentillä. Tiedotamme niistä mielellämme.

*

Spekulatiiviset kirjoittajat ovat tehneet aluevaltauksen dekkarien puolelle. Kouvolan dekkaripäivillä kesäkuun 10. päivä jaettiin vuoden 2004 dekkarinovellikisan palkinnot. Kärkisijat menivät tieteiskirjoittajapiireissä tunnetuille tekijöille: voitto **Petri Salinille** novellista *Bad Quarto* ja toinen sija **Petri Laineelle** novellista *Keltainen nauha*. Kilpailun päätuomari **Risto Raitio** kehui Salinin novellia seuraavasti: ”--- niin epäsuomalainen, että menisi tyyli-
lipuhtaana suorituksena täydestä minkä kielisenä missä maassa tahansa.” Salinin teksti onkin tiivis ja tyylipuhdas yllättäviä käänteitä sisältävä novelli.

Keltainen nauha taas ammentaa ansionsa kotimaisesta kauhusta: ”umpisuomalainen mökkihöperyys, kesä ja kärpäset, tai hämähäkit on paketoitu perinteikkäästi mutta samalla tuoreesti, ja onpa mukana häivähdys selittämättömyyttäkin, joka taiten toteutettuna on pelkkää plussaa.”

Novellit on julkaistu dekkarikipailun parhaita satoa esittelevässä kokoelmassa *Syyllinen, Syyllisempi...* Antologiaan on valikoitunut perinteisiä arvoitusdekkareita sekä lähinnä koston motiivomia tekoryöppyjä. Monissa tapahtumissa muistellaan menneisyyden tapahtumaa ja niihin liittyvää syyllisyyttä.

Spekulatiivisten tekstien ystäviä miellyttää sekin, että samassa antologiassa on myös muita tuttuja nimiä. **Boris Hurtalta** on mukana novelli *Tsad-järven aarre*, jossa metsästetään Lapista keräilyharvinaisuuksia. **Helena Nummiselta** on mukana novelli

Lihakirveen terällä ja **Juha-Pekka Koskiselta** *Raatihuoneenkadun Ramses*.

Mainittakoon, että Salinilta ja Nummiselta on äskettäin ilmestynyt novelleja myös *Iskussa*, joka on pulp- ja jännitystarinoiniin erikoistunut lehti.

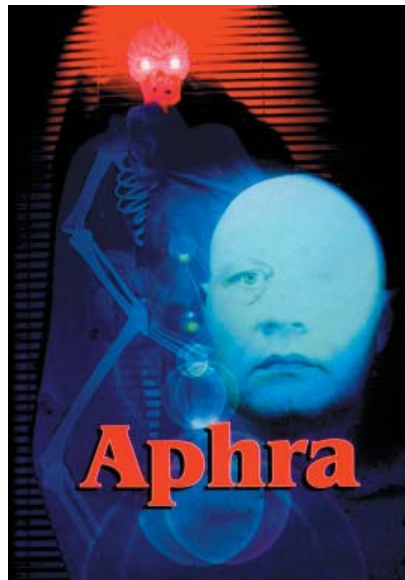
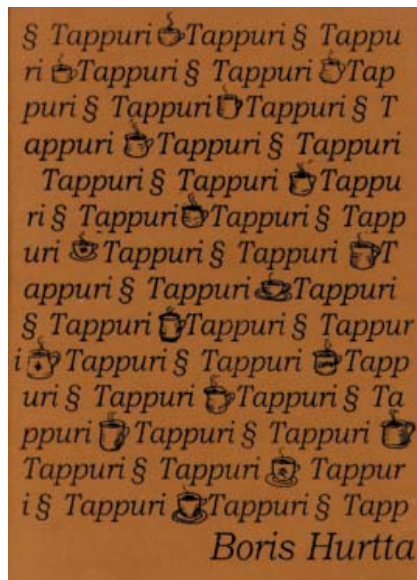
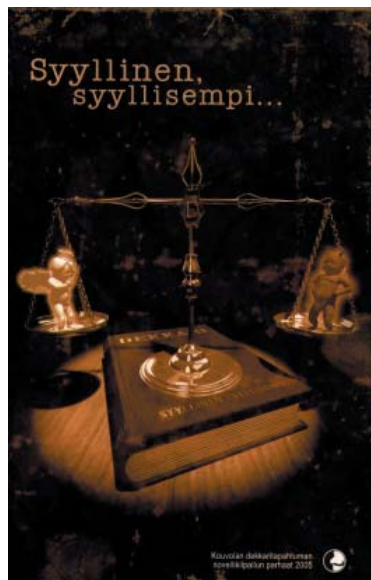
Boris Hurtalta on ilmestynyt keväällä novellikokoelma *Tappuri*. Takakannessa kokoelmaa luonnehditaan seuraavasti: ”Unohtakaa terävät dekkarit. Unohtakaa rautaiset jeparit nopeissa Saabeissaan. Unohtakaa nerokkaat rikolliset aivot, joiden suunnittelemat kaapaukset lähes onnistuvat.”

Jo ensimmäisessä novellissa meno äityy hirteheiseksi ilotteluksi. Hurta marssittaa esiin toinen toistaan omalaatuisempia poliiseja, jotka ovat inhimillisen tragikoomisia, ja niin tosia. Keskushenkilönä on ylikonstaapeli Tappuri, tuo isokokoinen erakko, joka kerää postimerkkejä ja taistelee Pedoksi kutsumaansa järjestelmää vastaan. Luvassa on kummallisia käänteitä arjen keskellä, tapahtumia, jotka ovat liian fiktiivisiä ollakseen totta. Vai miten lienee?

Anne Leinosen Atorox- ja Portti-voittajanovelli *Valkeita lankoja* on ilmestynyt virolaisessa *Scarabeus*-kustantamon novellikokoelmassa *Aphra*. Novellin nimi on viroksi *Valged lõngad* ja sen on kääntänyt antologian toimittaja ja kustantamon vetäjä **Arvi Nikkarev**.

Skarabeus on harrastuskustantamo, jolta ilmestyy kirja vuodessa. Alunperin kustantamon tarkoituksena oli julkaista antologia ”Weird love” (Viroksi *Ulmeline armastus*; sana ’ulme’ merkitsee viroksi ’ei arkielämä’. Ulme’n piiriin kuuluvat science fiction, kauhu, fantasia, maaginen realismi ym).

Nikkarev suunnitteli antologiaan novelleja rakkaudesta ja seksuaalisuudesta, mutta hän ei kuitenkaan saanut hankituksi oikeuksia kaikkiin haluamiinsa novelleihin. Siksi antologian

toisessa puoliskossa on nyt novelleja toisesta suunnitelmassa olleesta antologiasta (Lumoavat maailmat).

Vuonna 2006 Scarabeukselta ilmestyy Venäjän nykyscifiin antologia, edellinen vastaava julkaistiin Virossa 1976. Vuonna 2007 kustantamo julkaisee kymmenennen kirjansa ja siksi Nikkarev on valinnut julkaistavaksi lempikirjailijoitaan USA:ta ja Englannista: listalla ovat mm. **Sheckley, Ballard, Wolfe, Gerrold, Sheffield, McHugh ja B.H.Rogers**. Ja vuonna 2008 on vuorossa suomalaisen scifin vuoro.

Kirjoja pystyy tilaamaan suoraan kustantajalta osoitteesta:
<http://koti.welho.com/lnikkare/skarabeus/>

Nyt syksyllä 2005 on paljon erilaisia seminaareja ja tapahtumia, ja onkin sopiva hetki osallistua tapahtumiin ennen vuoden 2006 elokuussa pidettävää Helsingin Finnconia. Syyskuussa science fictionin ja fantasian harrastajia muistetaan kahdellakin

tapahtumaviikonloppuna. Perjantaina 9.9 on *Escon*, eli espoo-laisten scifi- ja fantasiaharrastajien tapahtuma, jossa pääsee kulemaan mm. *Johanna Sinisaloa* ja *Hannu Blommilaa*. Sinisalolta ilmestyi keväällä spekulatiivinen novellikokoelma *Kädetön kunigas* ja muita outoja tarinoita. Lisäksi aiemmin päivällä järjestetään nuorille tarkoitettu scifi- ja fantasiakirjallisuuden workshop.

Lauantaina 10. 9 on *Tähtivaeltajapäivä* Helsingissä, ja seminaarin päätähtenä *M. John Harrison*, jolta ilmestyi viime vuonna kiitelty science fiction -romaan *Valo* (Light).

Turussa järjestetään seuraavana viikonloppuna 17.9 vuorostaan *Atonova*, eli yhdistetty Atorox- ja Nova-palkintotilaisuus. Ohjelmassa on palkintojen julkistamisen lisäksi. mm. *Liisa Rantala*ihon ja *Markku Soikkelin* luennot ja Nova-esiraadin palauteseminaari kirjoittajille. Turussa on myös 17–18.9 Suomen Tieteiskirjoittajien järjestämä sf- ja fantasiakirjoittamisen kurssi.

TÄHTIVAELTAJA-PÄIVÄ

Lauantai 10. syyskuuta, kello 12-18, Dubrovník Lounge, Eerikinkatu 11, Corona-baarin alakerta, Helsinki.

Kunniavieras M. JOHN HARRISON.

Ilmainen sisäänkäynti

Helsingin Science Fiction Seura ja Helsingin Yliopiston Science Fiction Klubi ylpeinä esittävät Suomen scifi-vuoden ehdotetun eliittitapahtuman. Helsingin Sanomien mukaan kirjailijavieraaksi lupautuneen M. John Harrisonin tuorein suomennettu romaani, *Valo*, on ”mestariteos millä tahansa kirjallisuuden kriteereillä arvioituna”! Lisätietoja M. John Harrisonista löytyy nyt myynnissä olevasta *Tähtivaeltaja 2/05*:stä. Kotimaisina esiintyjinä mm. *Johanna Sinisalo*, *Petri Hiltunen*, *Jukka Halme*, *Hannu Blommila*, *Anne Leinonen*, *Jyrki J. J. Kasvi*, *Kimmo Lehtonen*, *Nalle Virolainen*, *Tero Niemi* ja *Anne Salminen*.

Ohjelma:

12.00 Ovet auki

12.15 Kultaa, kunniaa ja häiritseviä tarinoita
Johanna Sinisalon kyselytilaisuus - Vetäjänä *Toni Jerrman*

13.00 Pastellikaupungista mystiseen valoon (englanninkielinen ohjelma) *M. John Harrisonin* kyselytilaisuus - Vetäjänä *Jukka Halme*

14.00 Se kotkottaa sittenkin!

Kalkkunaelokuvien ihanuus –paneelikeskustelu - Puheenjohtajana *Nalle Virolainen*, panelisteina *Petri Hiltunen*, *Ilja Rautsi*, *Veikko Laeslehto*, *Lauri Lehtinen*

14.45. Mustia hevosia eli sivusta näkee kauemmas
Kotimaisen scifin tähtiä ja haastajia –paneelikeskustelu - Puheenjohtajana *Anne Leinonen*, panelisteina *Tero Niemi*, *Anne Salminen*, *Lotta Dufva*, *Katja Kivilahti*

15.30 Definiitiivinen natsisikapaneeli
Eli tieteisfiktion ääriilikkeet –paneelikeskustelu - Puheenjohtajana *Petri Hiltunen*, panelisteina *Hannu Blommila*, *Mari-Pilvi Junikka*, *Vesa Sisättö*, *Kummisetä*

16.15 *The World We Live In* (englanninkielinen ohjelma)
Real life and politics vs. science fiction today –paneelikeskustelu - Puheenjohtajana *Kimmo Lehtonen*, panelisteina *M. John Harrison*, *Fionna O’Sullivan*, *Jyrki J. J. Kasvi*, *Johanna Ahonen*

17.00 *Huttu juttu* -tietovisa
- Vetäjänä *Jukka ”Kaskelotti” Halme*

18.00 Ovet kiinni

Kaikki oikeudet muutoksiin pidätetään sädepyssyllä uhaten

ESCON (9.9.2005)

<http://www.esc-ape.net/escon.html>

Espoon Science Fiction Seura ja Suomen Tieteiskirjoittajat ry järjestävät perjantaina 9.9.2005 15-20 vuotiaille suunnatun Kirjallisuustyöpajan Leppävaaran kirjaston Akselitalissa. Tapahtuman teemana on science fiction- ja fantasiakirjallisuus sekä sen harrastaminen. Työpajassa on luentoja, keskustelua sekä ohjattua pienryhmätyöskentelyä. Vapaamuotoinen ilmoittautuminen tapahtuu osoitteeseen escon@esc-ape.net

KIRJALLISUUSTYÖPAJAN OHJELMA

13:00 – 13:25 Kirjailija ja kustannustoimittaja Anne Leinonen kertoo science fiction - ja fantasiakirjallisuudesta yleisesti
13:25 – 13:50 Kosmoskynän päätoimittaja Pasi Karppanen kertoo kotimaisesta sf/f-kirjoittamisesta. Millaista sf/f:ää Suomessa kirjoitetaan ja missä sitä julkaistaan?
13:50 – 14:00 Tauko
14:00 – 14:50 Ohjattua pienryhmätyöskentelyä, teemoina fantasiakirjallisuus, science fiction –kirjallisuus ja kauhukirjallisuus. Ryhmät mm. pohtivat, mitkä alan kirjoja ovat lukeneet, millaiset ovat niiden tyypilliset ominaisuudet. Millaiset tarinat kolahtavat, mitkä taas ärsyttävät.

14:50 – 15:50 Pienryhmien töiden purku

15:50 – 16:00 Päätössanat

YLEISÖLLE AVOIN OHJELMA

16:00-16:30 Hannu Blommila soittaa musiikkia, pitää avauspuheenvuoron.
16:30-17:00 Harry Potterit on luettu, mitä seuraavaksi –paneeli. Puheenjohtaja Vesa Sisättö, vieraat Jukka Halme, Teemu Naarajärvi, Jan Hlinovsky
17:00-17:30 Johanna Sinisalo keskustelee Jan Hlinovskyn ja yleisön kanssa. Ohjelmatyö on ”Tähdet kertovat”. Teemana ”Kiksejä myös kirjoittamisesta”.
17:30-18:00 Fandom esittäytyy.
18:00-18:30 Tauko. Mahdollisuus keskustella Johanna Sinisalon ja M. John Harrisonin kanssa.
18:30-19:00 Kirjasta elokuvaksi ja elokuvasta peleiksi, tai toisinpäin. Mika P. Niemisen ja kansanedustaja J.J.J. Kasvin visuaalinen esitys.
19:00-19:30 Manga ja Anime esittäytyy.
19:30-20:00 Tähtivaeltajapäivien kunniavieras M. John Harrison keskustelee Jan Rayn ja yleisön kanssa. Ohjelmatyö on ”Tähdet kertovat”.
20:00-20:30 Taiteilija Petri Hiltunen piirtää ja kertoo jännittävän iltasadun.
20:30-20:35 Hannu Blommila päättää tilaisuuden.

ATONOVA (17.9.2005)

Tieteiskirjallisuuspalkinto Atorox ja NOVA 2005-novellikilpailun palkinnot jaetaan tänä syksynä omissa Atonova-tapahtumassaan, joka pidetään Turun Kulttuurikeskuksessa, Brinkkalassa (Vanha Suurtori 3) lauantaina 17.9.2005 kello 15 alkaen. Järjestäjinä ovat Turun Science Fiction Seura ry ja Suomen Tieteiskirjoittajat ry.

Atorox on Turun Science Fiction Seura ry:n jakama maamme vanhin tieteiskirjallisuuspalkinto. Se myönnetään vuosittain edellisen vuoden parhaalle ensimmäistä kertaa julkaistulle kotimaiselle science fiction- tai fantasianovellille. Atorox-voittajan valintaan osallistuu koko suomalainen fandom.

Nova on Turun Science fiction Seuran ja Suomen Tieteiskirjoittajien järjestämä vuosittainen palautteellinen kirjoituskilpailu. Vuonna 2005 kisa järjestetään nykyisessä muodossa kuudetta kertaa. Aikaisempina vuosina kisan ovat voittaneet Mari Saario, Katja Salminen, Natalia Laurila, Katariina Juntunen ja Jenny Kangasvuo.

Atonovassa on yleisölle avoimia tieteiskirjallisuuteen ja -kirjoittamiseen liittyviä esitelmiä ja Novan esiraadin palautetunti, jonka aikana Novaan tänä vuonna osallistuneiden kirjoittajien on mahdollista saada suullista palautetta novelleistaan. Esiraadin

mielipidettä voi kysyä paikan päällä tai palautteen voi tilata etukäteen osoitteesta aryepalpatine@hotmail.com, jolloin esiraati käsittelee tekstin nimimerkkisuojan kautta.

Atorox- ja Nova-voittajista sekä tuomareista koottu paneeli päättää tilaisuuden virallisen osuuden.

Ohjelman aikataulu:

15.00 Liisa Rantalaihon esitelmä ”Puutarhatonttuja? Henkilökuvauksesta tieteis- ja fantasiateksteissä”
15.30 Markku Soikkelin esitelmä
16.00 Novan esiraadin jäsenet Tytti Korhonen, Anne Leinonen ja Mari Saario antavat palautetta tämänvuotisista Nova-novelleista
17.00 Nova-palkintojenjako – tuomariston puheenvuoro ja palkintojenjako
17.30 Atorox-palkintojenjako
17.45 Atorox- ja Nova-voittajista koottu paneeli
Virallinen osuus päättyy klo 18.45.

Tilaisuus on maksuton ja kaikki aiheesta kiinnostuneet ovat tervetulleita mukaan! Paneelikeskustelun jälkeen iltaa jatketaan kaupungilla. Jatkopaikkana on Cosmic Comic Cafe, jonka kabinetti on varattu scifisteille kello 19.30 alkaen. Tervetuloa mukaan!

Turun Science Fiction Seura <http://tsfs.utu.fi>

Suomen Tieteiskirjoittajat <http://tieteiskirjoittajat.utu.fi>